

מחוברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קס"ב | פרשת יגש | תשפ"ד

ירושלים		בני ברק		ניו יורק		לונדון	
בגמ"מ	17:58	בגמ"מ	17:54	בגמ"מ	17:44	בגמ"מ	17:07
איאת השבת	17:20	איאת השבת	17:22	איאת השבת	17:22	איאת השבת	16:52
בגמ"מ	16:04	בגמ"מ	16:18	בגמ"מ	16:14	בגמ"מ	15:38

זמני כניסת ויציאת שבת קודש:

חשיפה: מה המקור להנהגת חסידים ואנשי מעשה: **שבעש"ק לא השתמשו עם הסכין לפרוס את החלה, רק היה שוברים בידם? | עמ' א'**
סגולה: 'שמחה' - היא סגולה נפלאה לפרנסה בריווח | עמ' ב'
אקטואליה: האם מותר להפסיק באמצע פסוק ראשון של קריאת שמע כשאינו קורא משום חיוב (כגון בפרשת קרבנות או בק"ש שעל המיטה) | עמ' י"א

השבוע בגליון:

פנינים ואמרות

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

בטעם הנוהגים בערב שבת לחתוך החלה בידיים ולא בסכין

בְּשֶׁבֶר אֲשֶׁר הֵם שֹׁבְרִים וְגו' (מז, יד).
 מנהג ידוע היה אצל חסידים, שבעש"ק לא השתמשו עם הסכין רק היה שוברין החלה בידיים, וכבר מובא מנהג זו במהרי"ל (בהל' סעודה), ועיין בס' טעמי המנהגים (דף קיז) שמעת' כי יום ה' הוא נגד יוסף, וביוסף כתיב בשבר אשר הם שוברים, ע"כ משברים ביום ו' את לחם המוציא בידיים.

ועי"ש שמביא בשם הרה"ק מאלעסק ז"ל, לפי שנוהגין לאכול בערב שבת קודש מהחלות אשר נאפים לכבוד שבת קודש, על כן נוהגין לפרוס בעש"ק פרוסת המוציא בידיים, כדי לחלק בין החלות אשר אוכלים אותו בעש"ק, לבין החלות שאוכלים אותם בשבת קודש, שאתון החלות של שבת קודש חותכין בסכין.

ובס' אמרי פנחס מהרה"ק מקאריץ ז"ל (שער ד' אות ב') מביא טעם שנוהגין בערב שבת לשבור את לחם המוציא בידיים, כי רמז חיתוך המוציא לשם חת"ך שהוא שם של פרנסה, 'ומשביע' בגימטריא חת"ך, ובערב שבת כתב השו"ע שאין לאכול כדי להשביע, ע"כ אין לחתוך המוציא בסכין רק לפרוס בידיים.

ועי"ש בקובץ בית אהרן וישראל (גליון קג דף קכו, סק"ח) שהחסיד ר' משה מלמד ז"ל מלוצק היה מוסר את מה שהיה מרגלא בפומיהו של החסידים הזקנים בלוצק שבערב שבת אין משתמשים עם הסכין, כי המלאכים שומרים את הסכין לצורך חיתוך הקוגל בשבת קודש.

ועי"ש בס' אלה מסעי (עמ' קס"ד) שסיפר

לא נפל על צווארי יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו שהיה קורא את שמע.

לכא' יפלא, שאם היה אז זמן קריאת שמע היה לו ליוסף ג"כ לקרות, ואם לא א"כ מדוע קרא יעקב? -

בספר מנחת יצחק (להגה"צ גאב"ד ירושלים זצ"ל) מביא בזה דבר נפלא מחותנו בזו"ר הגה"צ רבי פנחס צימעטבוים זצ"ל ראב"ד גרויסווארדיין, שפירש ע"פ מעשה שהיה, שהרה"ק רבי אברהם חיים מפלאנטש זצ"ל (בן הרה"ק רבי משה מראזוואדוב זי"ע הרה"ק מפלאנטש היה חותנו של הרה"ק מסאטמאר - זי"ע), שהיה בימי חליו במרחץ נויהיים, ומחמת חולשת בריאותו התפלל בשעה מאוחרת, והיה שם במרחץ איש אחד, שהוא היה שומר תורה ומצוות אבל בניו כבר הלכו בדרך אשר בחרו להם, והאיש ההוא כאשר ראה את הרה"ק מתפלל מאוחר, הוכיח אותו על שאינו נזהר

הרה"ק מרן הברך משה ז"ל שמרן העצי חיים בעת שהיה ילד צעיר, נענה פעם ואמר לאביו שהוא יודע טעם למנהג הלזה, כי הרי איתא בשו"ע (סימן רנ"א) שיש להשחזו הסכין בערב שבת קודש, ובכך כיון שנותנים בערב שבת את הסכין להמשחזו שישחזנו, הרי אין סכין בבית ומוכרחים לשבור את הלחם בהידים, ונהנה מרן הקדושת יו"ט מדברי בנו היניק.

טעמי המנהגים (דף קיז); אמרי פנחס (שער ד' אות ב') קובץ בית אהרן וישראל (גליון קג דף קכו, סק"ח); אלה מסעי (עמ' קס"ד)

מה ענה הרה"ק מפלאנטש לאחד שהוכיח אותו על שהתפלל לאחר זמן תפילה

וַיִּבֶךְ עַל צְוֹאֲרָיו עוֹד (מו, כט). וברש"י יעקב

מסר חסידי לפרשת השבוע עמ' י"ח

פניני אביר יעקב עמ' ד'

פנינים חכמים
ואמרות נפלאות
על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

יוסף נשמע בבית פרעה, אולי משום כך אונקלוס מתרגם את הפסוק וישמע בית פרעה, ושמע אנש בית פרעה, היינו ששמע האיש שהיה ממונה לשמוע את השיחות מבית יוסף.
אמרי שמאי - בפרשתנו

הוא המוזיק, ואני הניזק...

עוד יוסף חי (מה, כו). איתא במפרשים שסרח בת אשר היתה יודעת לנגן ולקחה כינור וניגנה שעוד יוסף חי.
חסיד ישיש רגיל הי' לזמר בחנוכה אצל הדלקת הנרות של רבו, פעם אחת הביא מישהו 'פידל' (כינור) כדי לסייעו בליווי תזמורת, אך ככל הנראה מלאכת הניגון היה ממנו והלאה... ובמקום לסייעו, רק בלבלו...
נענה החסיד בשנינות ואמר: הוא המוזיק, ואני ה'ניזק'...
לקט דברים של טעם (ממכון כרמנו)

שקיים מה שכתוב שם 'ושננתם לבניך' ויכול לקרוא קריאת שמע כהוגן.

מנחת יצחק - בפרשתנו (הובא בגל' באר הגן)

בית פרעה האזינו לשיחותיו של יוסף

וישמע בית פרעה (מה, ב).
"וישמע בית פרעה" אולי אפשר לפרש, כי בבית פרעה סידרו, שכל מה שידברו בבית יוסף ישמעו שם - שבמינו קוראים לזה מכשירי האזנה - כדי למנוע מרד, כמו שבספר פחד יצחק באות א', בערך אזנים לכותל (רש"י ברכות ה' ע"ב ד"ה ולא בשדה, ויקרא רבה פרשה ל"ב אות ב'), מובא: שבאיטליה בנו את בתי הסוהר כך שבבית השומרים שומעים כל מה שהאסורים מדברים ביניהם בלחש בתוך מרתפי בית הסוהר, ע"כ.
וכך אפשר לפרש גם הפסוק, והקול נשמע בית פרעה (לקמן פסוק ט"ז), היינו מה שדברו בבית

בקריאת שמע בזמנה (ולא ידע האיש שהוא קורא בזמנו קודם התפילה).

אמר לו הרה"ק מפלאנטש, הלא גם אתה אינך קורא קרי"ש, נענה הלה: הלא אני מתפלל בכל יום בבוקר השכם. השיבו הגה"צ מפלאנטש יסוד גדול: בקרי"ש ישנם שני ענינים, האחד, זמן קריאת שמע, והשני לקיים מה שכתוב בקרי"ש. והנה עלי יש טענה רק על 'זמן קריאת שמע', אבל מה שכתוב בקרי"ש אני מקיים, אבל כאשר הנני רואה את בניך, הרי לא קיימת מה שכתוב בקרי"ש "וְשָׁמַעְתֶּם לְבַנְיָהּ וְדַבַּרְתֶּם בָּם", ע"כ.

ועד"ז ביאר הגה"צ רבי פנחס מה שקרא יעקב אבינו קריאת שמע, דהנה גם יעקב היה מצטער כל הזמן, מי יודע אם קיים את ה'ושננתם לבניך' ביוסף, באופן שגם כאשר עזב אותו ונפל ביד זדים, יוכל לעמוד בנסיונות גדולים שיעברו עליו, ובה א"ע"ש שקרא קרי"ש בכל יום בזמנו, אבל מי יודע אם קיים מה שכתוב בקרי"ש כדבעי למהווי, אבל כאשר ראה את יוסף עומד בצדקו נחה דעתו, ולכן קרא קריאת שמע אז ביתר עוז, בשמחה על

סגולת השבוע

'שמחה' - היא סגולה נפלאה לפרנסה בריוח

וְעַתָּה אֵל תַּעֲצְבוּ וְאֵל יַחַר בְּעֵינֵיכֶם וְגו' כִּי לְמַחֲיָה שְׁלַחְנִי אֱלֹקִים לְפָנֶיכֶם (מה, ה).

שח הרה"ק בעל ה'ברכת אברהם': יסוד גדול יצקו לנו בספרי הקודש ע"פ המקרא (בראשית מה, ה) "ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם וגו' כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם" - שבשעה שהאדם בעצבות, קשה לזכות לפרנסה שיחיה אותו ואת זרעו. ברם, כאשר מלא הוא בשמחה ובחדווה, ודוחה מעמו את העצבות - שולח אלוקים לפניו פרנסה בריוח, וזוכה למחיה בשפע רב.

ומצאו הדורשים סמוכין לכך מהפסוק "והיית אך שמח" (דברים טז, טו) שסופי תיבותיו: חת"ך - הוא השר הממונה על הפרנסה, צא ולמד, שאך ורק כאשר הוא בשמחה משפיע לו השר הממונה, את פרנסתו ברווח ובשפע.

ובספר תפארת ישראל (תולדות הרה"ק בעל ישמח ישראל ז"ע, חובר ע"י 'כותב' ספה"ק ישמח ישראל הגאון החסיד ר' מנשה פריימאן הי"ד. אות שכג) מספר מה שאמר הישמח ישראל לחסיד אחד, שהתאונן על מר גורלו שירד מנכסיו ונעשה בעל חוב גדול ועני ואביון, והיה אז פרשת ראה, אמר לו בהאי לישנא: כמעט בפסוק האחרון מפרשה זו נאמר והיית אך שמח, ומובא בספרים הקדושים ס"ת הוא שם הק' של פרנסה, והרמז כי שמחה היא סגולה לפרנסה. ואני אומר לך 'אך' הוא מיעוט, אכין ורקין מיעוטיך.

מהמיעוט אשר נתמעט לך פרנסה תהיה גם כן שמח, ואזי יהיה לך פרנסה בריוח, כי מאת לא תצא הרעות ומיעוט פרנסתך הוא שתתן אל לבך כל מעשיך, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ר"ל מה שנתמעט פרנסתך ואח"כ נתמעט עוד ביותר, הוא לרבות שתוכל לקבל ההשפעה ביתר שאל עכ"ל, ונושע אז החסיד בדרך נפלא, כמסופר שם.

כיוצא בזה הביא בספר דברי ישראל (פר' בהר ד"ה כי יברכך, בהערה) מה שאמר זקיננו הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר: שמחה היא עצה לפרנסה כמו שנאמר "שמח וזולן בצאתך" פירש"י הצלח בצאתך לסחורה, למה הוציא הכתוב הצלחה בלשון שמחה, אלא ע"י שמחה יהיה לך הצלחה עכ"ל.

ונחתום בדבר צחות: מסופר, שבא פעם איש יהודי לפני צדיק אחד, וביקש ממנו סגולה לפרנסה, אמר לו: אל תהא בעצבות רק בשמחה, שעצבות מרחיקה את הפרנסה ושמחה משפעת פרנסה.

אמר היהודי: רבי, איני יכול להיות בשמחה קשה לי מאוד. השיב לו הרבי: וכי מה לא עושים בשביל פרנסה...

קו 'מחברים' ^{בס"ד}

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

אל תרגזו בדרך:

פוסט ממקום עבודתו, התחיל להתחזק יותר בתפילה ובקביעת עתים לתורה, נסע לראיון לעבודה חדשה, אך נשאר תקוע בדרך ללא יכולת להתניע את מכוניתו וללא טלפון, ובאמצע באה הישועה המופלאה, הסכיתו ושמעו:

שיעזור לי, וגם התחזקתי באמונה. אמרתי לעצמי: 'כל מה שה' עושה זה לטובה, כמו שנאמר - טוב ה' לכל', אין ספק שמה שקורה פה עכשיו, זה טוב. איך שאני מסיים למלמל את הדברים שהכל ה' עושה לטובה, לפתע עוצר לידי רכב יוקרתי מאוד. "מה הבעיה?"

שאל אותי הנהג. סיפרתי לו שאני צריך להגיע בדחיפות לעיר, והרכב שלי תקוע.

"אני ממחר מאוד", אמר בעל הרכב, "אך אם אתה רוצה תיכנס לאוטו, ותיסע איתי עד הכניסה לעיר, ומשם תסתדר איכשהו". מחוסר ברירה נכנסתי לרכב, והאיש החל לנסוע. הודיתי לו על שאגיע לפחות למקום יישוב, ולא להיתקע חסר אונים בשולי כביש נידח. תוך כדי הנסיעה, התפתחה שיחה ביני לבין הנהג. הנהג סיפר שהגיע לכביש הנידח בטעות. הוא לא יכול להבין איך התרחשה הטעות המשונה הזאת, מאחר שכבר 14 שנים הוא נוסע במסלול מסוים, ומעולם לא טעה. רק היום נכנס בטעות בפניה לא נכונה, וכך הגיע לכביש הנידח, שבו מצא אותי עומד מסכן וחסר ישע. האיש שאל אותי במה אני עוסק.

סיפרתי לו שאני גרפיקאי מנוסה, אך זה כמה חודשים שאין לי עבודה. גם אמרתי לו שהייתי בדרכי לראיון בחברה מסויימת, ואני מקווה מאוד שיקבלו אותי לעבודה שם.

האיש קפץ ממקומו, נעץ בי מבט, ושאל: "אתה גרפיקאי בעל ניסיון? מה אתה אומר?!". הופתעתי מתגובתו החריגה. מה כל כך מיוחד בזה שאני גרפיקאי? הוא מלמל לעצמו: "איזה סיפור יש לנו כאן, איזה סיפור, תשמע, אני בעלים של חברה די גדולה. אתמול פיטרתי את הגרפיקאי שלנו, כי התברר שהוא מעל באמון שנתתי בו וגרם לנו נזקים לא פשוטים. העובדים האחרים, ביקשו מאוד שאחזיר אותו לעבודה, כי הם לא יכולים לעבוד בלי גרפיקאי מקצועי. חשבתי שעד שאמצא גרפיקאי טוב, עלול לעבור זמן רב מדי. אני זקוק לגרפיקאי עכשיו, ומיד. ופתאום אני מוצא גרפיקאי בעל ניסיון, עומד ומחכה חסר ישע על שוליו של כביש שומם, שהגעתי אליו בטעות מוזרה לחלוטין..."

המשיך האיש: "תגיד, מה דעתך לבוא איתי עכשיו, ולהראות לי את הביצועים שלך בגרפיקה?". את הראיון שנקבע לי כבר הפסדתי. מאוחר מדי. הנהג השאל לי את הטלפון שלו והתקשרתי אל החברה. הסברתי להם שנתקעתי בדרך ומשום כך, אין לי אפשרות להגיע בזמן שנקבע. סיכמנו שאהיה איתם בקשר למחרת, והמשכתי בנסיעה יחד איתו. הוא בחן את תיק העבודות שלי, בדק היכולות שלי בסוג העבודה שנדרש אצלם בחברה, וקיבל אותי לאלתר לעבודה אצלם. עכשיו כבר יכולתי לראות, אפילו בעיני בשר ודם את טובתה הגדולה של הקב"ה.

העבודה בחברה הזאת הייתה טובה בהרבה מהעבודה שיכולתי להשיג בראיון שנקבע. בחברה של 'הנהג' היו הבוס ומרבית העובדים יהודים ובנוסף, המשכורת שם גבוהה יותר, וזמן הנסיעה לעבודה קצר יותר. נסתרות הן דרכי ה', אך אין ספק שתמיד אנחנו צריכים לזכור, כי מלימוד תורה ומקיום מצוות, לא מגיע שום הפסד, אלא רק שכר טוב...!".

(גל פניני בית הלוי)

סיפר רבי בן ציון סנה ממונסי. יהודי בשם ר' יחזקאל לנדא מארה"ב התקשר אלי, וסיפר בהתרגשות את אשר ארע עמו: הוא עבד אצל מעסיק גוי כגרפיקאי, ויום אחד בעל הבית פיטר חלק מן העובדים וביניהם את ר' יחזקאל. הייתה זו מכה קשה לר' יחזקאל, שהתקשה במציאת מקום עבודה חדש. עברו חודשיים ושלשה, ור' יחזקאל לא מצליח למצוא עבודה. אולם מתוך הייאוש והחשיכה, נדלק לו אור של רוחניות: 'יש בורא לעולם, והפרנסה ממנו. צריך להתפלל אליו!', חשב לעצמו והתחיל להתפלל מעמק הלב ובכוונה גדולה, ולא רק על כסף... התפלל והתפלל, אך שינוי לטובה לא ראה.

החליט ר' יחזקאל לקבוע שיעורי תורה בבוקר ובערב, ושינוי לטובה עדיין לא ראה. היצר הטוב גבר בו, עד שאמר לעצמו: 'וכי אני מתפלל ולומד רק כדי שהקב"ה יתן לי פרנסה?! ומה יהיה לאחר שאזכה לפרנסה, האם יתקיים בי ח"ו 'וישמן ישרון תבעט'?! לא! ריבונו של עולם, אני מבטיח בלי נדר להמשיך בקביעת עתים לתורה, בין אם תהיה לי פרנסה ברווח ובין אם לא. אין אני לומד תורה כדי שיהיה כסף בכיסי, אלא כדי לעשות רצונך יתברך!'

יומיים לאחר מכן ראה מודעה: 'חברה גדולה מחפשת גרפיקאי מומחה!'. ר' יחזקאל מיהר ושלח קורות חיים, וכבר באותו לילה התקשרו אליו, כדי לקבוע ראיון עבודה ליום המחרת. ר' יחזקאל קיווה מאוד להצליח בראיון ולקבל את העבודה, אך לפתע התעוררה בעיה... השעה שקבעו לראיון הייתה בדיוק שעת השיעור. על אף שחשש להפסיד את ההזדמנות למשרה המוצלחת, הוא עמד בניסיון ואמר לנציג החברה: "אני מצטער, אך בשעה זו לא אוכל לבוא לראיון, מאחר שיש לי שיעור תורה שאותו אני לא מוכן להפסיד. האם אוכל לבוא בזמן אחר?".

הפתעתו של ר' יחזקאל, השיב האיש באדיבות: "אין בעיה. נקבע לשעה מאוחרת יותר".

על המשך התגלגלות העניינים סיפר ר' יחזקאל: למחרת מיד לאחר השיעור, יצאתי ברכבי לכיוון העיר. האצתי למהירות הגבוהה ביותר שמתיר החוק בכביש זה, מאחר שהיה לי חשוב מאוד להגיע בזמן לראיון העבודה. בערך באמצע הדרך, לפתע אני חש בריח של פלסטיק שרוף. עצרתי את הרכב, ויצאתי כדי לבדוק את הסיבה לריח. חיפשתי את מקור הבעיה, אך לא הצלחתי למצוא דבר. חזרתי לאוטו, וניסיתי להתניע, אך הרכב נותר דומם לחלוטין. אי אפשר להתניע, אי אפשר לנסוע אפילו מילימטר! נלחצתי מאוד.

עמדתי לצד הכביש, שהיה די שומם, וקיוויתי שמישהו יעצור וייקח אותי טרמפ. חשבתי לעצמי: 'מה קורה פה?! הן אני הייתי כל כך בסדר, התחזקתי בלימוד תורה בשיעור היומי ובתפילה, למרות הסכנה שאאבד המשרה הנחשקת. מדוע זה קורה לי? נראה שאני עומד לאחר לראיון, ועכשיו אין ספק שלא ירצו לקבל אותי לעבודה, עובד שכבר בראיון הראשון לא מוכן להתגמט ולבוא בזמן שקובעים לו, וכשבאים לקראתו וקובעים לו מועד אחר, הוא מעז לאחר לפגישה...'

מי ירצה עובד כזה?! חשבתי להתקשר לאחד ממכרתי שיבוא לקחת אותי, אך הטלפון לא עבד כי הסוללה של הנייד התרוקנה... עמדתי כך בשולי הכביש במשך שעה וחצי! בזמן הזה התפללתי אל ה'

**עמדתי כך בשולי הכביש
במשך שעה וחצי! בזמן
הזה התפללתי אל ה'
שיעזור לי, וגם התחזקתי
באמונה. אמרתי לעצמי:
'כל מה שה' עושה זה
לטובה, כמו שנאמר - טוב
ה' לכל', אין ספק שמה
שקורה פה עכשיו, זה טוב.
איך שאני מסיים למלמל
את הדברים שהכל ה'
עושה לטובה, לפתע עוצר
לידי רכב יוקרתי מאוד.
"מה הבעיה?"
שאל אותי הנהג. סיפרתי
לו שאני צריך להגיע
בדחיפות לעיר, והרכב
שלי תקוע.
"אני ממחר מאוד", אמר
בעל הרכב, "אך אם אתה
רוצה תיכנס לאוטו, ותיסע
איתי עד הכניסה לעיר,
ומשם תסתדר איכשהו".**

היש לכם אב או אַח:

ארבע עשרה שנה הכניסו הורי את דודתם האלמנה לביתם וטיפלו בה במסירות באופן שלא תיאמן...

הדודה העריכה את ההקרבה ותמיד לא חדלה להודות ולהלל את הורי: "לא האמנתי שתהיה לי משפחה!" - הייתה חוזרת על המשפט שוב ושוב. אנחנו היינו עבורה כנכדים, והיא עבורנו כסבתא.

תמיד, כאשר הייתה אמא נשאלת 'זה לא קשה?' הייתה עונה: 'ישנם אנשים שצריכים ללכת רחוק כדי לחפש חסד - ברוך השם לנו הגיע החסד עד הבית...'

פעם אף נפרץ סכר הדמעות של אמא והיא שאלה: 'האם רק בגלל שאין לה ילדים נגזר עליה להזדקן לבד?' עצם המחשבה אודות מציאות בה הדודה ממשיכה לגור רחוק, ולבד, לאחר כל הקשיים שעברה בחייה, נסכה באימא כוחות להמשיך.

רבותי! במשך ארבע-עשרה שנה חיה אצלנו הדודה! במהלך השנים עברו הורי דירה פעמיים, ותמיד היה ברור מראש שיש לדאוג לחדר פרטי לדודה. וזאת מלבד עוד אתגרים שונים שהדבר הביא לפתחם.

עם השנים לא נהיה קל יותר, אלא להיפך. הדודה הפכה למעט סיעודית, וגם תופעות של דמנציה (מחלת השכחה) החלו לפקוד אותה. אך למרות הכל הורי המשיכו לתת לה את הטוב ביותר, והיא מצדידה המשיכה להודות להם "על כל הבלאגן שאני עושה לכם".

יום אחד, החזירה הדודה המיוסרת את נשמתה לבורא עולם - זכה ונקייה.

ולא. היא לא רשמה "צוואה" לזכות הורי על רכושם...

מה שקרה היה פשוט. מכיוון שלא היו לה יורשים נוספים, ומכיוון שלא רשמה צוואה אחרת, עברה הדירה שהייתה בבעלותה לרשות הורי (כמובן שהיא יכלה להחליט בחייה לתרום הכל לאיזה מוסד, ואף אחד לא היה מתערב בהחלטתה).

בכך שילם הקב"ה להורי היקרים מעט על הזכויות הרבות מספור שהם צברו במשך שנים כה ארוכות של חסד, ועוד חסד, ועוד... מעבר לכך היה בסיפור עוד מעגל שנסגר: הדודה שהתמסרה לאחותה הצעירה ממנה בימי היתמות, זכתה שהבן של אותה אחות יתמסר אליה בימי זקנה ושיבה!

(גליון איש לרעהו)

ההורים שלי ניחנו במידת החסד באופן בלתי רגיל, ליבם פתוח כאולם לכל צורכי הזולת. הבית פתוח בסעודות שבת לכל אורח מזדמן, עד שחלק מאלו הפכו במשך הזמן לאורחי-קבע.

ביתם סמוך למרכז רפואי גדול, כך שלא פעם זוגות שנתקעים בבית החולים סמוך לשבת מתארחים ולנים אצלם. הם תמיד גורמים לאורחים להרגיש רצויים בביתם.

בדירה לידם מתגוררת קבוצת בנות מיוחדות, ואמא תמיד טורחת להביא להם מאכלי שבת ביתיים - מעבר למה שהן מקבלות במקום. אבי מתנדב ב'דרכי-מרים' ומסיע ברכבו הפרטי חולים רבים למרכז הרפואי הסמוך לביתם.

אבל הסיפור שרציתי במיוחד לשתף כאן, התרחש עם דודה של אבא. מדובר באחותה הגדולה של סבתא שלי. היא עברה ילדות קשה. התייתמה בגיל צעיר, ובמשך כל התקופות הקשות דאגה לאחותה הצעירה במסירות נפש. אחיה התאום נהרג רח"ל בעודו צעיר. לדאבון לב גם לא זכתה לילדים, כך שהתוצאה הייתה שבקושי היה לה משפחה.

היא עלתה לארץ עם בעלה, והם השתקעו בצפון. לאחר פטירת בעלה הייתה אמי מזמינה אותה פעמים רבות אלינו, ובין ביקור לביקור ניסתה להפיג את בדידותה של הדודה האלמנה בעזרת הטלפון.

ואז פרצה מלחמת לבנון השנייה... הדודה התקשרה לאמא בוכייה. פרצה מלחמה ואני ל-ב-ד!

'לא עוד!' - החליטה אמא באותו רגע - 'את באה לגור אתנו!' לא צריך להתבונן לעומק כדי לקלוט את המשמעות הדרמטית של המשפט. להכניס הביתה אלמנה ערירית, עם עבר והווה כאוב ועתידי מעורפל. אבל ההורים שלי קפצו למים!

הדודה היקרה עברה אלינו, והורי דאגו לה במסירות נפש. יתירה מכך: היא הפכה לחלק בלתי נפרד מהמשפחה שלנו. לכל טיול, נסיעה לשבת מיוחדת, אירוע משפחתי, לכל מקום לקחו את הדודה, ולא עלה על דעת אמא לרגע להשאיר אותה בבית - גם לא עם מטפלת צמודה.

ומי כבר מדבר על הטיפול היומיומי השוטף בה, על הסידורים, הנסיעות, הבדיקות רפואיות וכו' הכל הכל היה מוטל על ההורים שלי. לא תמיד זה היה פשוט. אבל אמא מעולם לא הסכימה לוותר עליה.

הדמעות של אמא והיא שאלה: 'האם רק בגלל שאין לה ילדים נגזר עליה להזדקן לבד?' עצם המחשבה אודות מציאות בה הדודה ממשיכה לגור רחוק, ולבד, לאחר כל הקשיים שעברה בחייה, נסכה באימא כוחות להמשיך.

פי עבדך ערב את הנער:

כך פעל ישועה הרה"ק רבי משה מלעלוב למשמש שנשאר על החוף כשהספינה הפליגה בדרכה...

הגסטאפו הידועה לשמצה.

דאגה רבה אפפה את רבינו על מעצרו של ר' משה יעקב מגינו ומושיעו, תיכף פנה לאישי הקהילה, רבנים ועסקנים, ודרבן אותם לעשות כל מאמץ להביא לשחרורו של העציר היהודי ש"חטא" בהגנת חייו מפני הצוררים הנאצים, ברם, כולם גיששו באפילה, ר' משה יעקב נעלם באחד מבתי הכלא, ואיש לא ידע לומר להיכן נלקח, כך עבר וחלף שבוע ימים.

לקראת שבת, עמדו יהודי נירנברג והפצירו ברבי, שיאות לערוך לפניהם "שלחן" בליל שבת, והוא למרות שבאותם שנים עדיין לא נהג בעריכת שולחנות, התרצה ונעתר לבקשתם.

ליל שבת קודש בנירנברג, בבית הכנסת הגדול הצטופפו מאות יהודים, עיניהם נשואות אל דמותו המאירה של הרבי, "טיש" חסידי היה חזיון נדיר במחוזות הם, והמונים נמשכו עתה בערגה וצימאון רוחני לשמוע דברי תורה וחסידות שהיו להם כטללי תחיה.

הרבי עמד בראש השולחן, תחילה זימר בניגון מלבב "שלום עליכם" ו"אשת חיל", אחר מוזג יין לגביע ועמד לקדש, הוא נטל את הכוס לידיו, עצם עיניו מספר רגעים ולפתע שב והניח את הגביע על השולחן, בבית המדרש הושלך הס, הכל עקבו אחריו בחרדת קודש, והרבי פתח וסיפר:

זקני האדמו"ר רבי משה מלעלוב (היא"צ ב"ג טבת), החליט בערוב ימיו לנטוש את פולין מולדתו, ולעלות לארץ הקודש לחונן את עפרה.

"כאשר אגיע לירושלים - הכריז רבי משה - אעמוד לפני הכותל המערבי ואתקע תקיעה גדולה בשופר, היא תבקע שחקים ותפתח שערי רחמים, אזי תחוש הגאולה ויבוא משיח צדקנו".

בחדש אלול תר"י, עזבה ספינת מפרשים רעועה את אדמת פולין ופילסה את דרכה בלב ים, על סיפונה היו רבי משה ובני משפחתו עם משמשו ופמליית מלוויו הנאמנים מבין תלמידיו שלא אבו להיפרד ממנו, ופניהם מועדות אל הארץ הקדושה. בגלץ, עיר החוף הרומנית, התעכבה הספינה מספר ימים, רב החובל הסביר לנוסעיו, כי בהעדר משב רוח מתאים שיכוון אותה לאיסטנבול - היא קושטא בירת תורכיה, לא תוכל הספינה להפליג.

במוצאי שבת, ירד רבי מנדל משמשו של רבי משה מלעלוב מן הספינה, ופניו מועדות העירה, להצטייד במלאי מזון, צידה לדרך לקראת המשך הנסיעה, אלא שבדיוק אז הודיע לפתע קברניט הספינה, כי החלה לנשוב רוח מצוינת, והם עומדים מיד להפליג.

עמדו רבי משה מלעלוב ובניו רבי אלעזר מנדל ורבי יצחק דוד, והחלו מפצירים בו להמתין לנאמן בית אבא, אך הלה אטם אוזניו משמוע, "לא אוכל לעכב ספינה שלימה על מאות נוסעיה, בגלל אדם אחד בודד" - טען - "מתין מודעכם ויפליג בספינה הבאה!"

הרימה הספינה עוגן ויצאה לדרכה ללא ר' מנדל, ושטה ששה ימים על פני הים הגדול, האדמו"ר רבי משה הועטף בחומה של שתיקה ומידי פעם נפלטה מליבו אנחה כבידה.

ליל שבת הגיע ובא, הרבי סיים את תפילתו ועמד לקדש על היין, הוא מוזג לעצמו את כוס הקידוש, וכך כשהכוס בידו נשאר עומד שלש שעות רצופות,

בעת שהות הרה"ק בעל הברכת משה מלעלוב בפולין, קיבל הזמנה משאר בשרו, שהיה ממכיריו מימי שבתו בקראקא, יהודי שהתגורר בנירנברג שבגרמניה, צאצא ל"חסיד מהמבורג", ושמו רבי אהרן מרקוס, תלמידו של בעל "התפארת שלמה" מרדומסק, הוא מזמינו לבקר אצלו ולשהות בביתו, תוך התחייבות לממן את נסיעתו ושהייתו שם.

הרבי נענה בחפץ לב להזמנתו, ובחורף תרצ"ג, לאחר שמילא את מאגריו הרוחניים, ונפשו הצמאה באה על סיפוקה, שם פעמיו לגרמניה.

באותה תקופה, כבשה המפלגה הנאצית את השלטון בגרמניה והעמידה

בראשה את הצורך הנאצי ימ"ש, מיד בעלותו לשלטון, החל אותו רשע ארור מיישם את שכתב קודם לכן בספרו, ותיכף החלו השלטונות להצר את רגליהם של היהודים בכל הערים ולהתנכל לחייהם, ימים הרי סכנות ופחדים היה גורלם של יהודי גרמניה, ובפרט לבעלי חזות חרדית, כך גם בנירנברג, אליה הגיע עתה רבינו.

בבוקרו של יום השבת, הודיע הרבי על כוונתו ללכת לטבול במקווה, בני משפחתו של המארח ניסו לעצור בעדו, כל הדרכים בחזקת סכנה - הבהירו לו - ועלול הוא להיפגע לרעה.

אלא שהאדמו"ר אינו שת ליבו לאזהרתם, על טבילה במקווה צריכים מסירות נפש - כך לימדו זקנו.

למרות הסכנה, פנה רבינו ויצא לרחובה של עיר, יחד עם מלווהו הרה"ח רבי משה יעקב פרנקל, בהגיעו למקווה נוכח שהיא ריקה ממים - לאחר שזמן רב לא נעשה בה שימוש, אך לא איש כמוהו יוותר על נקלה על טבילה, עינו קלטה את "אוצר" מי הגשמים, וללא שהיות קפץ אל תוכה, האוצר עמוק הוא ואין עולה בידו לצאת ממנה, הזדרז מלווהו ובמאמצים גדולים חילצו משם.

כל אותה עת, ישבו בני משפחת המארח בביתם וליבם יוצא מדאגה, חרדים ודואגים לשלום אורחיהם ומצפים בעיניים כלות לשובם, לאחר שעה כשחזרו השניים לאכסנייתם, נפלטה אנת רווחה מפי כולם, בראות אותם שבים אליהם בריאים ושלימים.

למחרתו, ביום ראשון סר רבינו לבקר בבית רבה של נירנברג, הרה"ג רבי אברהם יצחק קליין, רב העיר קיבל בשמחה את אורחו רם המעלה, והתרשם עמוקות מאורחו הירושלמי והנהגותיו בקודש.

בתום הביקור, פסעו הרבי ומלווהו בניהותא בחזרה לבית מארחם, הרחוב היה שקט, לפתע הגיחה מתוך בית מרזח סמוך, כנופית פוחזים "היטלר יוגנט" - צעירים היטלריסטים, הם הבחינו בשני הדמויות שטיילו ברחוב בשלוה.

מיד הסתערו בני הכנופיה בחמת רצח על הרבי, והחלו מפליאים בו את מכותיהם וחבטותיהם העזות, משמשו ר' משה יעקב, איש חסון שכוחו במותניו, לא נשאר עומד מנגד והשיב מלחמה שערה, הוא נתן לתוקפיו מנה אחת אפיים וחבט בהם באגרופיו, הבריונים שלא ציפו לתגובה שכזו נרתעו באימה, והחלו נסוגים משם בבהלה, חלקם חבולים וזבי דם.

המשטרה הגרמנית שנזעקה למקום, עצרה את ה"מכה" ר' משה יעקב, הוא נלקח תחת משמר כבד, כשהוא כבול באזיקים, אל חדר החקירות של

הרבי כילה לדבר ושתק
קמעה, פתע ננער והכריז
בקול חוצב להבות:
"ואף אני אומר, לא אעשה
קידוש עד אשר ישוחרר
משמשי ר' משה יעקב
ויתייצב כאן לימיני!..."
חרדת אלקים נפלה בבית
המדרש, הכל עצרו נשימתם
בציפייה מתוחה, והמתינו
בדריכות לראות כיצד ייפול
דבר.
והנס המופלא, שב והתרחש
לעיניהם המשתאות, לא
ארכה השעה ודלת בית
המדרש נפתחה לפתע, על
הסף ניצבה דמותו המוכרת
של ר' משה יעקב פרנקל...
פניו חיוורות כסיד וכל גופו
רועד, והוא פותח ומספר:

בבית הכנסת בנירנברג, עמד הקהל הגדול והאזין ברוב קשב לסיפורו המרתק של הרבי הצעיר מלעלוב, דומיה כבידה אפפה את האולם, ואף אחד לא ההין לפצות פיו ולהפר את השקט המתוח.

הרבי כילה לדבר ושתק קמעה, פתע ננער והכריז בקול חוצב להבות: "ואף אני אומר, לא אעשה קידוש עד אשר ישוחרר משמשי ר' משה יעקב ויתייצב כאן לימיני!..."

חרדת אלקים נפלה בבית המדרש, הכל עצרו נשימתם בציפייה מתוחה, והמתנינו בדריכות לראות כיצד ייפול דבר.

והנס המופלא, שב והתרחש לעיניהם המשתאות, לא ארכה השעה ודלת בית המדרש נפתחה לפתע, על הסף ניצבה דמותו המוכרת של ר' משה יעקב פרנקל... פניו חיוורות כסיד וכל גופו רועד, והוא פותח ומספר:

"כל השבוע עצור הייתי בתא כלא אפל ומצחין, לא ידעתי את עצמי מרוב חרדה ואימה, בליבי כבר ציפיתי לגרוע מכל, אולם לפני שעה קלה נכנס לתאי במפתיע קצין בכיר והרים עלי קול צעקה: "שא רגליך והסתלק מכאן!" תיכף יצאתי ובאתי לכאן כפי שעיניכם רואות!..."

(משה איש האלקים - פרק יא)

עיניו עצומות ופניו האדימו, ניכר היה כי שרוי הוא במאמץ עליון ומנהל מלחמה עיקשת נגד כוחות הסטרא אחרא, לבסוף שמט את הגביע מידו והניחו על השולחן.

- "לא אקדש על היין טרם שר' מנדל ישוב הנה!" - הכריז לבסוף.

באותו רגע החלה פורצת סופה נוראה, רוח סערה השתוללה בעוצמה אדירה וטלטלה עזות את הספינה בין הגלים הגועשים, משברי הים איימו לבלוע את הספינה, לפתע נשמעה חבטה עזה על הסיפון ולאחריו דפיקות עזות על דלת תאם, הדלת נפתחה, ולתוך התא התגלגלה דמותו של ר' מנדל כשהוא שרוי בעלפון.

בסוף ימיו גילה ר' מנדל, כי כל אותם ששה ימים היה שבוי בידי כוחות ה"חיצונים", ושוטט כסהרורי בחוצות העיר גלץ ככל שנשאוהו רגליו, "בליל שבת אפסו כוחותיי" - סיפר ר' מנדל - "בחולשתי נשענתי על אחד הכתלים להינפש קמעה, ואז שמעתי "אותם" מסתודדים ביניהם: מה לעשות והזקן מרעיש עולמות, אין ברירה מוכרחים להחזירו..."

באותו רגע התחוללה סופה אדירה והרוח החלה סוחפת אותי באוויר ומטלטלת אותי למרחקים, לפתע חשתי עצמי צונח מטה והוטלתי על סיפון אונייה זו, נס אירע לי, הרבי הציל אותי מידיהם!"

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:

newsletter.mechubarim@gmail.com

מתחילים
את היום!

פנינים על הפרשה:

היודי הוא הפיוס לפני הקב"ה

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני וגו' (בראשית מד יח). אפשר לרמז על בעל התשובה דצריך ודוי וחרטה ועזיבת החטא, כמו שנאמר (משלי כח יג) 'ומודה ועזב ירחם' (רמב"ם תשובה פ"ב ה"ב-ג). וכשמתנדב מלב ומנפש, עקמת שפתיו הוי מעשה, ויחשב לו כקרבן, כמו שנאמר (הושע יד ג) 'ונשלמה פרים שפתינו, וזהו החסד הגדול שעושה עמנו הקדוש ברוך הוא, דבדברים מתרצה לנו, כמו שנאמר (שם) 'קחו עמכם דברים ושבו אל ה'". וזהו הרמז ויגש אליו יהודה, הנה רבותינו זכרונם לברכה דרשו (כ"ר ג' ו) דהגשה משמשת לשלשה דברים, למלקמה ולפיוס ולתפלה, וזהו ויגש אליו יהודה, יהודה הוא מי שהודה על עונו ורוצה לחזור בתשובה, ונגש להקדוש ברוך הוא בשלשה דברים, במלקמה ובפיוס ובתפלה. המלקמה הוא שצריך לאזור מחניו מכאן ולהבא עם יצר הרע, הפיוס הוא היודי שמתנדב לפני הקדוש ברוך הוא ומבקש ממנו למחול לו על מה שעבר עליו (ויק"ר ג' ג), התפלה, שמתפלל להקדוש ברוך הוא שיהיה בעזרו, וזהו ויגש אליו יהודה, זה שהודה על עונו נגש להקדוש ברוך הוא בשלשה דברים אלה. ומפרש קרא היודי, ויאמר בי אדני, דהינו, בעל תשובה מתחרט לפני הקדוש ברוך הוא ומתנדב ואומר בי אדני עונות כף וקב, דהינו 'אשמנו בגדנו' וכו'. ידבר נא עבדך דבר באזני אדני, דהינו, התשובה שלי היא ידבר נא עבדך דבר, הוא היודי והחרטה, ככתוב על ידי נביאך 'קחו עמכם דברים ושבו אל ה'":

הקב"ה חי לעולם ואינו צריך להתנקם מיד

ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה. הכונה היא, דשם הוי"ה הוא רחמים ושם אלהים הוא אף, וכשהקדוש ברוך הוא עושה דין או חרון אף, הוא בשם אלהים. והנה כמוך גימטריא 'אלהים'. והנה הקדוש ברוך הוא חי וקיים לעד, ואין מדתו כמדת בשר ודם, שאם איש רוצה לעשות נקמה במי שעשה לו רעה, מתחרה לנקם תכף ומיד, שאם ימות הנוקם או הנקום ולא תצא מחשבתו לפעול, אבל הקדוש ברוך הוא חי וקיים לעד, והנקמה בידו לעולם אם לא ישוב האדם (ספרי האזינו של). לפיכך לא שייך בו שיתחרה לנקם מיד. וזהו ואל יחר אפך בעבדך לנקם מיד, כי כמוך, שהוא שם 'אלהים' המתחרה לנקם מיד. וכיון שאתה חי וקיים כפרוע דמי, וזהו כפרעה, מלשון פרעון:

(פיתוחי חותם פרשת ויגש)

יודי ונפילת אפים

דרך פקודיך הבינני, ואשיחה בנפלאותיך (תהלים קיט כז). כיון שהתחיל תחלה בנפילת אפים עם היודי, ובקש מהקדוש ברוך הוא שיודיעהו שרשו על אמתתו, חוזר ומבקש מלפניו יתברך שיתן בלבו בינה להבין כל הכונות וסודות התפלות על אמתתם. וכבר הקדמנו דהתפלות נקראות 'פקודים', משום דעל ידי התפלות פוקד הקדוש ברוך הוא אותנו וזוכרנו לטובה ומוחל עונותינו, ולפיכך מקדימים בתחלת התפלה ופקדנו בפקדת ישועה ורחמים. וגם כן בראשי חודשים ובמועדים אנו אומרים 'שמע ישראל' ו'התפלות הם דברים העומדים ברומו של עולם, שעל ידן מתקנים כל העולמות. ובכל תפלה נהגן דבר מחדש, דאין תפלת היום דומה לשל מחר, ואין תפלות החל דומות לשל שבת, ולא לשל ראש חודש, ולא לשל ימים טובים. ואין שבת דומה לחברו, ואין ראש חודש יום טוב דומה לחברו. וגם בכל יום ויום בעצמו, אין תפלת ערבית דומה לשל שחרית, ולא שחרית למנחה וכיוצא, עצמו השנויים מספר. הכלל הוא, כל תפלה עושה פעולה מחדש, ומי הוא ויחיה הוא אשר מלאו לבו לעשות תקון כל תפלה ותפלה, ולידע אותה על שרשה. על זה נאמר (סוכה מה): ראיית בני עליה והמה מועטים, דהינו דמעט מן המעט הם שיוצאים כל הכונות כראוי. ועל זה נמי אמר דוד המלך עליו השלום במקום אחר (תהלים קו ב) 'מי ימלא גבורות ה' שמיע כל תהלתו', 'תהלתו' היא התפלה, ונאמר כיון דאין תפלה דומה לחברתה, מי יודע כל תפלה עם פעלתה. וזהו 'שמיע כל תהלתו', דהינו יודע כל תפלה ותפלה על אמתתה. וזה הדבר צריך טהרה וקדושה כראוי, והופעת רוח הקדש ברוח יתרה, כדי שיוכל להבין ולסבל בדעתו כל הכונות, ובלא זה אי אפשר:

עצות וסגולות:

ענייני תפילה (ה')

היצה"ר מתגבר בעת התפילה

אף על פי שצריך אדם להזהר מיצר הרע בכל עת, ביותר צריך להזהר בשעת התפלה שיצר הרע דבק בו באותה שעה ומביא לו עצות מרחוק ומטרידו בהבלי העולם.

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות לד)

היצר מפתהו במחשבות הבל

והנה בעונותינו הרבים, כשיתבונן האדם יראה סמיות עיני האדם המחשב בהבלי העולם בשעת התפלה, כי אותם מחשבות אין בהם שום תועלת לא יועילו ולא יצילו, הלא תראה אותם המחשבות שמביא לו יצר הרע בשעת התפלה כבר כמה וכמה פעמים שלא בשעת התפלה באו לו מחשבות אלה ולא הועיל בהם כלום, ומה יתרון יש בהם בשעת התפלה. (גנוי המלך שם, אות לה)

מחשבות בתפילה - מעכבות הכוונה

בא לומר על המון עם שאינם משגיחים בעבודת ה' יתברך. ולא די שאינם מטיים לעסק בתורה ואפילו חצי שעה ביום, אלא אפילו בשעת התפלה שהיא לנו במקום הקרבן, אותה שעה מביאין על עצמם דין וחשבון של מעשיהם שהם הבלי העולם, כיצד מה לעשות בענין פלוני וכיוצא, מענין לענין באותו ענין של הבלי העולם, אשר אותם המחשבות לא יועילו ולא יצילו כי תהו המה, ומרב טרדתם במחשבות ההם, נמנעים מלענות 'אמן' וברוך הוא וברוך שמו'. והמחשבות שמחשבים בשעת התפלה, בזה מכבילים מה שאמרה התורה (דברים יא יג) 'ולעבדו ככל לבבכם'.

(אלף בינה אות ע"ן, ד"ה עת)

כל יום יתפלל טוב יותר מאתמול

צריך האדם שייעשה בעצמו זה הסג, אף על פי שכונן וחשב בעצמו שהיום מתפלל מאד, מחר יאמר שמא אותה התפלה אינה מתקנת וחשובה לעלות לשמים, היום אתפלל כדי לתקן מה שעויתי אתמול, שמא דלגתי אות או תבה, וכשיעשה כך מקריב הישועה, וצמיחת משיחנו מהרה תבוא. וזהו ברוך ה' יום יום, אף על פי שהתפלל אתמול, וגם כה יעשה למחר, האל ישועתנו סלה יחיש במהרה הגאולה.

(דורש טוב, דרוש ב' למתן תורה)

כפי מעשיו זוכה לנפש רוח ונשמה

ידוע דהאיש הישראלי יש לו נפש רוח נשמה, ומתחלה זוכה כי אם לנפש, ואינה נפש בשלמות, כי אם על ידי מעשה האדם, אם היטיב מעשיו והיה הולך בדרך טובה וישרה ויראה ואהבה, אז זוכה בנפש שלמה, ואם הוסיף יראה וקדושה כראוי אז זוכה לרוח, ואם היה הולך וגדול זוכה עוד לנשמה. והכל לפי מעשיו של אדם, אם מוסיף מוסיפים לו, ואם פוחד פוחדתיו (וזהו ח"ב צד:).

(מעגלי צדק אות שי"ן, ד"ה שום תשים)

משכנם במח לב כבוד, ולכן צריך לשמרם

והנה משכן הנשמה הוא במח, ומשכן הרוח הוא בלב, ומשכן הנפש הוא בכבוד, וצריך האדם לקדש את גופו כראוי במעשה ודבור ומחשבה, כדי שיהיה המח שבו ראוי לשרות בו הנשמה, וכן הרוח והנפש שאם לא יקדש גופו ואינו חושש לקיים המצוות, סטרא אחרא חס ושלום היא השוכנת במח ולב והכבוד.

(מעגלי צדק שם)

פניני אביר יעקב

מחברים לתורתו של המקובל האלוקי רבי יעקב אבוחצירא די"ע

דאפלו אם יטענו כך לא יועילו, אבל אם יש בידם תשובה נצחת בר מן דין, אפלו לא ישיבו אותה הקדוש ברוך הוא יודע מה ביד האדם, ועל מעשיו דיין אותו. ודו"ק:

(לבונה זכה פרשת ויגש)

צער בני ישראל על הגלות

למה נמות לעיניך גם אנחנו גם אדמתנו קנה אתנו ואת אדמתנו בלחם ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה ותן זרע ונחיה ולא נמות והאדמה לא תשם (בראשית מז ט). אפשר לרמוז, דעת בני ישראל נתארך עליהם על הגלות וקצו בחייהם, ומצטערים ומתאוננים על צערם שבין האמות, ומצטערים גם כן על צער ארצנו הקדושה ועל בית מקדשנו ותפארתנו עד מתי הם שוממים, ובטלה עבודה ובטלה תורה, ושואלים ומבקשים מאת הקדוש ברוך הוא שישוב ירחמנו, וישיב העבודה למקומה והתורה על מכונה, וזה שאמר למה נמות לעיניך, ישראל אומרים להקדוש ברוך הוא בגלותם ובצערם, רבונו של עולם, למה נמות לעיניך בגלות, גם אנחנו גם אדמתנו שהיא ארץ הקדושה. קנה אתנו ואת אדמתנו בלחם, דהיננו פדנו וקנה אותנו בשביל שנעסק בתורה שנקראת 'לחם' באדמתנו שהיא קדושה, ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעון הבורא יתברך, שנהיה עוסקים בתורה ומקריבים קרבנות באדמתנו. ותן זרע, דהיננו שלח לנו מלך המשיח שהוא זרע דוד המלך עליו השלום שנאמר בו (תהלים פט לו) 'זרעו לעולם יהיה', ובוה ונחיה, נכנס בקדושה שהיא חיים, ולא נמות, ולא נשאר בסטרא אחרא הנקראת סטרא דמותא, והאדמה שהיא ארצנו הקדושה, לא תשם, לא תשאר שמה:

יהי רצון מלפניו שיראה בעיניו ויחיש גאלתנו, אמן כן יהי רצון:

(פיתוחי חותם פרשת ויגש)

דשניהם לדבר עברה נתפוננו, וחיבים לענש בשניהם:

הלימוד מיוסף הוא שטענת כזב א"א לטעון

והנה איתא גם כן במדרש (תנחומא ויגש פ"ט) 'ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת אחיו' (לעיל לח א) שהורידוהו מגדלתו, אמרו לו אתה היית מלך עלינו ואמרת לנו למכרו, אלו אמרת לנו להתזוירו היינו שומעים לך. והנה השתא קשהו עומדים לפני יוסף והוכיחם על שמכרוהו, היה לשאר האחים לתלות הדבר ביהודה ולפטור את עצמם, ולומר שהוא היה מלך שאמר למכרו ולפיכך צשו הם כאחד צואתו, ואלו אמר להם להתזוירו היו מחזירין אותו, ואפלו הכי נבגלו ולא יכלו לענות אותו דבר, והטעם דתשובה זו לא חזיא ולא מידי לתלות הדבר ביהודה, דכלם היו שונאים את יוסף ומבקשים רצונו, וכלב שלם הסכימו במכירתו:

והנה יצר הרע מוליך את האדם בדרך לא טוב, ואומר לאדם חטא וכשתמות הרי הנשמה תפרד מן הגוף, והגוף יתלה בנשמה החטא, והנשמה תתלה בגוף כנוכח, וממילא יתפטרו שניהם, והנה באמת אין טענותם מועילות כמו שכתבו רבותינו זכרונם לברכה:

והשתא רבי אלעזר הוה ככי על יום הדין, וחדש לנו מהא דיוסף דהא דאומר יצר הרע לגוף ונשמה להפטר, כשישיב כל אחד מהם להקדוש ברוך הוא ואני לא חטאתי ויתלה בחברו אף על פי שזאת לא תצילם, מכל מקום אמר לנו רבי אלעזר דאף תשובה זאת לא יוכל להשיב אותה כלל ועקר, דהא דכותה גבי בשר ודם ולא יכלו להשיב, דהוה להו לשבטים לתלות ביהודה, ומפני הבהלה לא יכלו, ומכל מקום התשובה הזאת לא תועיל, תוכחה של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה דאין הגוף והנשמה יכולים לתלות זה בזה וזה בזה, ואין להם פה להשיב זאת

וזהו שמבקש מהקדוש ברוך הוא, דרך פקודיך שהם תפלותיך, הבינני, תן בלבי בינה להבין אותם על אמתתם. וידוע דנבון עדיף מחכם, דנבון הוא המבין מעצמו דבר מתוך דבר, וזה לא שייך כי אם על ידי רוח הקדש המופעת בו ביותר, ולפיכך אמר הבינני, שאבין דבר מתוך דבר, וזה על ידי רוח קדוש שתופיע בי. ועזרני וזכני עד שאשיח בנפלאותיך, דהיננו עד שתהא כל שיחת תפילתי כי אם בנפלאותיך הם סודותיך המפלאים ומסתרים, גל עיני בהם: (אלף בינה, תהלים קיט אות ד)

ענין הגוף והנשמה ביום הדין

ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבגלו מפניו (בראשית מה א). גמרא דתגיגה דף ד' וזה לשונה, רבי אלעזר כי מטי להאי קרא בכי, 'לא יכלו אחיו לענות אתו כי נבגלו מפניו', ומה תוכחה של בשר ודם כף, תוכחה של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה:

יש לך דקדק מאי קסבר דקא מדמי תוכחה של הקדוש ברוך הוא לשל בשר ודם, דבשלמא גבי יוסף לא היה להם מה להשיב לו, אבל גבי הקדוש ברוך הוא אפלו אם אין אדם יכול להשיב, הקדוש ברוך הוא יודע אם יש ביד אדם כמה להפטר, יפטר אותו אפלו בלא תשובתו, ואם אין בידו כמה להפטר, אפלו בלא תוכחה ופחד נמי, ולמה תלה הדבר בתוכחה:

טענת הנשמה והגוף ביום הדין

ויש ליישב, דהנה איתא (סנהדרין צא). דהגוף והנשמה ביום הדין רוצים לפטר עצמם בטענה כוזבת, דהגוף אומר אנכי לא מריתי, דהא משעה שיצאה הנשמה ממני הריני כעץ יבש, והנשמה אומרת אני לא חטאתי, דהא משעה שיצאתי מן הגוף הריני כעוף פורח באויר, הגוף הוא החוטא, והנה טענתם בשניהם הבל לא יועילו ולא יצילו, דמי לא ידע בכל אלה

ישועות יעקב

דקה מתורתו של ה'אביר יעקב'

לשמיעת השיעורים 02-803-9999

אור בהירות הנ"ך

בהישג ידך!

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: הנה כי כן, כמה וכמה שקי 'אשפה' - קשיים וצרות, נערמים לנו בדרכנו במשך החיים. לפעמים פלוני אשם, לפעמים אלמוני, לפעמים לא מבינים בכלל... הבה נבין שהכל תוכנית אלוקית, הכל חלק מהשגחה פרטית, אין מה לכעוס או להתעצבן - רק להאמין בבורא עולם, כי התוכניות שלו הן רק לטובה!

לגרום לו לכמה שברים לפחות... אלא שבניגוד לחשש הכבד, התברר שהוא נפל היישר על שקית האשפה שהניח דקות קודם לכן ליד ביתו של השכן. שקית האשפה היתה כעין כר שאולי לא נעים ליפול עליו, אבל לבטח פחות מסוכן מאשר לשבור את העצמות על אבני המרצפות... או אז הבין הבחור, כי השכן שהניח את האשפה בפתח הבניין - למעשה הותיר לו כר הצלה...

סיפור מופלא זה, שסיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מאיר את הלב: הנה כי כן, כמה וכמה שקי 'אשפה' - קשיים וצרות, נערמים לנו בדרכנו במשך החיים. לפעמים לא פלוני אשם, לפעמים אלמוני, לפעמים לא מבינים בכלל... הבה נבין שהכל תוכנית אלוקית, הכל חלק מהשגחה פרטית, אין מה לכעוס או להתעצבן - רק להאמין בבורא עולם, כי התוכניות שלו הן רק לטובה!

(גל' פניני הפרשה)

כשהגיע הביתה, ביקש ממנו אביו להחליף נורה בחדר המדרגות. הוא יצא אל חדר המדרגות, טיפס על המעקה בדרכו להחלפת הנורה, אולם מעד ונפל, כמעט שתי קומות!, מרחק שהיה אמור

ה'אשפה' שהצילה...

וְעַתָּה אֵל תַּעֲצְבוּ וְאַל יָחַר עֵינֵיכֶם כִּי מִכְרַתֶּם אֹתִי הִנֵּה כִּי לְמַחְיָה שְׁלַחְנִי אֱלֹקִים לְפָנֵיכֶם (מה), (ה).

היה זה בשעת צהרים של ערב שבת קודש, בבניין מגורים טיפוסי בעיר בית שמש.

בחור אחד שב לביתו, וגילה בכניסה לחדר המדרגות שקית אשפה שהושלכה שם על ידי אחד השכנים. הדבר הפריע לו מאוד, וכיוון שזיהה של מי שקית האשפה, נטל אותה ועלה לבית השכן המשליך. הוא הניח את שקית הזבל בפתח הבית, נקש בדלת והודיע בציניות: 'נפלה לכם השקית בדרך לפח הגדול שבחצר, הבאתי לכם אותה...'

השכן, שנהג שלא כשורה, פטר את הבחור באמירה סתמית כי היו בידיו שני שקיות אשפה כבידות, ואחת נפלה מיידיו... הבחור שמע, ולמרות שהתירוץ לא מצא חן בעיניו, שתק.

הגאון רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א: ההגדרה של אבא זה חבר ופטרונו. הוא דואג לו והוא חבר שלו. זה מה שאמר ר' שמעון - אני לא מבין את השאלה, מעיינים ברש"י ורואים פשט מה זה אב. זה אבא, ובוודאי שזה מה שאמא צריכה להיות, את זה לא צריכים להגיד - הכוונה היא לרבות, שגם האבא צריך להיות ככה עם הילדים שלו."

רבתיי, אצלי עושים בליל שבת קידוש וכל הילדים עומדים. האם לכולם יש ילד אחד שדווקא נשאר יושב, או שזה רק אצלי? הוא לא מסכים לעמוד. ואתה עושה לו - נו, קידוש, קידוש. והוא עושה פרצופים ולא מסכים. ואז הבחור לידו לוחש לו, 'גוי, אתה הולך נגד הלכה'. הבחור צריך ללחום מלחמת השם נגד העובר על ההלכה, דווקא על שולחן שבת...

שבוע לאחר מכן אמרתי לילדים שלי, 'אל תגידו מילה, מותר לו לשבת, לפי נוסח אשכנז יושבים. אז הוא נוהג מנהג אשכנז. אבא שלי היה נוהג בדוקר והבן הזה נקרא על שמו אז הוא יכול לאחוז במנהג זה, הוא יושב בקידוש'.

'כל אחד יכול לקחת מנהג אחר?' 'שאלו אותי, 'כן' - עניתי - 'זה המנהג שלנו, שכל אחד לוקח מנהג אחר, ולא מחליפים מנהגים'.

זהו. לא תאמינו אבל תוך שבועיים הוא התחיל לעמוד. למה? כי כולם עומדים, למה שהוא לא יעמוד? אבל כשאמרת לו וציווית עליו לעמוד - הוא לא הסכים, כי למה שיקשיב לך?

כמה פעמים הוא רוצה להקשיב לך, אבל לקחת לו את הבכירה, כי אמרת לו. תפסיק לצוות, תפסיק לאלף.

(הגאון רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א - גל' אסדר לסעודתא)

(הערת המערכת: הנ"ל הובא מתוך שיחה נרחבת של הרב מלאך שליט"א בנושא חינוך ילדים, ובא לעמוד על נקודה ראשית וחשובה שלעיתים לא באה לידי ביטוי, בנוגע לתפקידו של אב. אין בכך כדי לבטל את שאר ההיבטים כמו, ומומלץ ללמוד ולהתייעץ עם מומחים בתחום בכל הנוגע להנ"ל)

עוד סיפר הרב אברהם מרדכי מלאך שליט"א:

וַיִּשְׁמַע אֶת הָאֵב וְלָאָב לְפָרְעָה וְלָאָדוֹן לְכָל בֵּיתוֹ וּמִשָּׁל בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם (מה), (ח).

סיפר הרב אברהם מרדכי מלאך שליט"א: יהודי אחד פעם שאל את ר' שמעון שוואב, רבי, מה הוא התפקיד של אבא? ענה לו ר' שמעון, מה השאלה, פותחים חומש ומחפשים איפה כתוב את המילה 'אב' ומסתכלים ברש"י מה הוא מסביר, וזה בדיוק הכוונה של אבא.

בפרשת ויגש - יוסף הצדיק אומר לאחיו תספרו לאבי שהאלוקים עשה אותי למושל בארץ מצרים וישימני לאב לפרעה ולמושל בכל ארץ מצרים - אני אבא במצרים.

מישהו זוכר מה רש"י אומר על המילה 'אב'?' רש"י אומר שתי מילים: לחבר ולפטרונו. אתם שומעים? אבא פירושו: אני חבר שלו ואני דואג לו. זו בדיוק ההגדרה הקולעת של אבא. הייתם מאמינים? רש"י מפורש.

ההגדרה של אבא זה חבר ופטרונו. הוא דואג לו והוא חבר שלו. זה מה שאמר ר' שמעון - אני לא מבין את השאלה, מעיינים ברש"י ורואים פשט מה זה אב.

זה אבא, ובוודאי שזה מה שאמא צריכה להיות, את זה לא צריכים להגיד - הכוונה היא לרבות, שגם האבא צריך להיות ככה עם הילדים שלו."

הגאון רבי שלום מאיר וולך שליט"א: יש בפרשה זו כדי להורותינו שלא להיחפז בהסקת מסקנות. לא להחליט על סמך התרשמות, שאולי היא מוטעית. לא להימנות על "קרבנות הרגע הראשון".

אמת, זה מקרה קיצוני. אבל כמה התחילו ללכת לשיעורי תורה ואז חלה איזו הפסקה. אולי חתונה, אולי סתם רפיון. ואחר כך אמרו: "לא נעים לחזור, מי יודע איפה אווזים שם", חשבו: "איך יסתכלו עלינו" - ונתרו בחוץ... בגלל החלטה של רגע, החלטה מוטעית. זוג היו בסמינר, הכירו את היהדות, ראו מהי האמת, קיבלו על עצמם עול תורה ומצוות, קנו את עולמם. הם שבו הביתה, ואז הם התלבטו: "מה יאמרו השכנים?..."

איזו שאלה. מה הם כבר יאמרו, וכמה זמן יאמרו, ומה החשיבות של אמירתם מול השינוי הגדול באורחות החיים. אבל בגלל השאלה הזו, הם איבדו הכל...

"קרבנות הרגע הראשון"

וְלֹא יִכַּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנְּצָבִים עֲלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאָו כָּל אִישׁ מֵעֲלֵי וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אָחָיו (מה, א).

יש סוגי קרבנות רבים, ה' ירחם. יש קרבנות מלחמות ישראל, ה' ינקום דמם. יש קרבנות תאונות דרכים, וקרבנות תאונות עבודה. אבל יותר משיש קרבנות גלויים וידועים, יש קרבנות אלמונים וסמויים. פעמים, הם עצמם אינם יודעים זאת. יש קרבנות של חיי מצוקה וילדות עשוקה, ויש קרבנות של חינוך לקוי וקולקל. הפעם, רצינו לדבר על אחד הסוגים.

כדי שנדע להיזהר ממנו. שלא ליפול בפח, ולא להיות לקרבן. הבה נקרא להם: "קרבנות הרגע הראשון". אספר על קרבן כזה, אחד ממאות ואלפים. זהו מעשה שהיה. כיום הוא רואה חשבון בתל אביב. יש לו כסף, אבל הכסף אינו העיקר. הוא לא מאושר, הוריו אומללים, ילדיו מנוכרים כליל. פעם, הוא היה דתי. כשרוני, שמה, מאושר. הוא נכנס ללמוד בישיבה, מלא תקוות, עם שיר בלב. ראש הישיבה כינס את הבחורים החדשים לשיחת היכרות. שיחת גיבוש. ואז, מעשה שטן, הוא נתקף בצחוק של מבוכה. קורה. הביטו בו בתמהון. הוא האדים, הסמיק וצחק... געה בצחוק! ראש הישיבה הזעיף מבט ואמר: "צא החוצה, ותסיים שם לצחוק". הוא יצא, סיים לצחוק, הלך לחדר, חשש שכועסים עליו, שמקפידים עליו, שהתחיל ברגל שמאל. ארוז את חפציו ונסע הביתה. התגייס לצבא, הדרדר, נקלע לחברה לא מתאימה, הוריד את הכיפה. נסחף לחוף אחר, בלא כח לחזור. הוא יודע היכן האור, הזוהר, האמת. אבל הוא כבר כבול, שבוי, ואין לו כח לנתק את הכבלים, ולרתק שוב את שלשלת הדורות.

והכל בגלל, רגע אחד. רגע של טעות, שהרי איש לא כעס עליו, ואיש לא הקפיד. ואם כן, אמרו לו, אז מה. אילו היה מבליג, אילו היה מתייחס אל הדברים ביחס הנכון, היו חיינו מתנהלים למישרין. הוא היה מתערה בישיבה, תופס בה את מקומו, מבצר לעצמו עולם מאיר וזוהר, בונה בית נאמן בישראל. ומי יודע, אולי היה היום ראש ישיבה נודע לתהילה.

כמה התחילו ללכת לשיעורי תורה ואז חלה איזו הפסקה. אולי חתונה, אולי סתם רפיון. ואחר כך אמרו: "לא נעים לחזור, מי יודע איפה אווזים שם", חשבו: "איך יסתכלו עלינו" - ונתרו בחוץ... בגלל החלטה של רגע, החלטה מוטעית. זוג היו בסמינר, הכירו את היהדות, ראו מהי האמת, קיבלו על עצמם עול תורה ומצוות, קנו את עולמם. הם שבו הביתה, ואז הם התלבטו: "מה יאמרו השכנים?..."

איזו שאלה. מה הם כבר יאמרו, וכמה זמן יאמרו, ומה החשיבות של אמירתם מול השינוי הגדול באורחות החיים. אבל בגלל השאלה הזו, הם איבדו הכל...

הבה נפיק את הלקח, נלמד לקח מלפני שלושת אלפים וחמש מאות שנה, הנמצא בפרשתנו. כאשר יוסף נגלה לאחיו, נאמר: "ולא יכלו לענות אותו, כי נבהלו מפניו". היו שם יהודה, מלך לאחיו, אשר לבו לב אריה, היו שם שמעון ולוי שהחריבו את שכם, גבורים ואמיצים. וכולם - שתקו?!

פירש הרב "בינה לעיתים" זצ"ל: כאשר שמעו שיוסף מכריז: "הוציאו כל איש מעליו", הבינו שהמשנה למלך כועס עליהם, ומגרשם מעל פניו. הם נסוגו אחור, ושמעוהו ואמר: "אני יוסף" - והבחינו שלא אמר: "אחיכם". והבינו, שאינו מחשיב עצמו כאחיכם...

ואז שמעוהו שואל: "העוד אבי חי" - והבינו, שרמזו להם שאינו מתייחס אליהם כלל, וכאילו אמר להם: אינכם מעניינים אותי, וכל שאלתי האם אבי חי עדיין. ושבוצונו אף לומר: כל עוד אבי חי, לא אגרום לו צער, ולא אתנקם בכם. אבל חכו, חכו... "ולא יכלו אחיו לענות אותו, כי נבהלו מפניו"!

ויוסף הבין זאת מיד, והורה להם: "גשו נא אליי! לא אליכם נתכוונתי כשאמרתי "הוציאו כל איש מעליו". "אני יוסף אחיכם", נשארתי אח אוהב כשהייתם..."

יש בפרשה זו כדי להורותינו שלא להיחפז בהסקת מסקנות. לא להחליט על סמך התרשמות, שאולי היא מוטעית. לא להימנות על "קרבנות הרגע הראשון".

(הגאון רבי שלום מאיר וולך שליט"א - וקראת לשבת עונג)

השבוע במדור:

האם מותר להפסיק באמצע פסוק ראשון של קריאת שמע כשאינו קורא משום חיוב (כגון בפרשת קרבנות או בקר"ש שעל המיטה) | מציאת עט האם חייב להכריז | כיוון פירוש המילים בפסוק ראשון של 'שמע', אך בין המילים הסיח דעתו | מהי הדרך הישרה בכיסוי העיניים בשעת קריאת פסוק ראשון של שמע | אמירת 'ברוך שם' בלחש

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד העדה החרדית מח"ס תשובות והנהגות

תורה דאסור, שלפי הרמב"ם מצות תפילין ראוי שתהיה עם קבלת עומ"ש בק"ש, ויש קיום דקבלת עומ"ש תמיד אף שכבר קרא, שפיר כשמניחין תפילין בת"ב במנחה, אף שאין אז המ"ע אומר בו ק"ש שאז, בקבלת עומ"ש דוקא, מצות תפילין כהלכתה, וכן בתפילין דרבינו תם שהח"ס זצ"ל חשש לקרוא אז ק"ש שמוא קורא ק"ש בלי תפילין, לדברינו א"ש מה שקורין בהם ק"ש כיון שרצוננו לצאת שיטת ר"ת בתפילין, וכיון שחוששין שבזה הוא דמקיים כראוי מצות תפילין, נהגו לומר בו ק"ש שזהו הידור בתפילין גופא, והיינו שבזה התפילין כמצותה עם קבלת עומ"ש, שצריך לכוין כן בכל פעם ורק באופן זה התפילין כהלכתה וכמ"ש.

ולפי זה יש לזהר כשאומר ק"ש דקרבתות בבוקר לפני התפלה, ואומר רק פסוק ראשון שמע ישראל או פרשה ראשונה, כיון שעכ"פ אומר דרך קבלת עומ"ש דוקא, יכוין אז להדיא לא לצאת המ"ע, שבסתמא חיישינן כהשיטות שמצוות לא צריכות כוונה ויצא, ואם כן מקיים המ"ע שלא כמצותה, דהיינו מה"ת עם ג' פרשיות דוקא וכמבואר בלח"מ פ"ב דק"ש, וע"כ יש לדקדק ולכוין אז להדיא שאינו רוצה לצאת (ומועיל לרוב הפוסקים, וי"ל דאפילו נימא שבעלמא מכוין שלא לצאת יצא היינו דוקא במצוות מעשיות כמצה ושופר שאמירה לא מבטל מעשה, אבל בק"ש שמצותה אמירה לבד מבטל בזה, ע"ע בדברינו במוע"ז ח"א סי' כ"ו), וצריך לדקדק ולכוין כן, ולגור"א זצ"ל אין לסמוך על כוונה לא לצאת ואפילו פסוק ראשון לא קוראים בקרבנות וא"ש.

ומכל דברינו נראה שאם קורא ק"ש דקרבתות או על המטה ובאמצע פסוק דשמע ישראל רוצה להפסיק ולבטלו לדבר מצוה או רשות, אפילו דעתו שיחזור ויקרא אח"כ ק"ש מתחילה לא מועיל שבאמצע קבלת עומ"ש אסור להפסיק, והיא גופא האיסור.

מהא דבפסוק "ד' מלך וגו'" שאומרים ב"הי כבוד" אין מפסיקין אפילו לקדושה וכמ"ש במ"ב סי' נ"א ס"ק י"ב], וכל זה בפסוק ראשון אבל, אח"כ אפילו בפרשה ראשונה, כשאינו קורא לצאת יד"ח ק"ש, לא יפסיק בחנם, אבל שואל אפילו מפני הכבוד וכמובא בביה"ל סי' ס"ו ס"ה מחידושי הגרע"א. ונראה מזה שאף שאינו חיוב, כיון שמקבל ע"ע עומ"ש, צריך שתהא כהלכתה בלי הפסק כלל, וכן י"ל דצריך לקבל עומ"ש בכוונה כדין וגם לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כמו אצל יעקב שנוהר שלא להפסיק אף שלא קרא לחיובא. ולפי זה ראוי לזהר ולהזהיר שכל פעם שאומרים ק"ש לקבלת עומ"ש ד' פעמים ביום (בקרבנות, בברכות ק"ש, במעריב, ועל המטה) לזהר לכוין בו כראוי שמקבל ע"ע עול מלכותו ית"ש.

והנה ברמב"ם ספ"ד מתפילין מבואר חידוש גדול, דהקורא ק"ש בלי תפילין כמעיד עדות שקר בעצמו, לא מפני שקרא מצות ק"ש בלי תפילין, אלא תפילין אות וראוי לקבל בו עומ"ש, ולכן מביאו בהלכות תפילין ולא בק"ש, והיינו שמשום התפילין עצמן יש לומר בהם ק"ש.

ולפי דברינו שאפילו קורא ק"ש בלי חיובא יש בזה קבלת עומ"ש וראוי מפני מצות תפילין לומר בו ק"ש, ל"ק מה שהעיר במ"ב (תקנ"ה ס"ק ה') שאומרים ק"ש במנחה של תשעה באב דהוה

האם מותר להפסיק באמצע פסוק ראשון של קריאת שמע כשאינו קורא משום חיוב (כגון בפרשת קרבנות או בקר"ש שעל המיטה)

שאלה: אדם שאינו חייב עתה במצות קריאת שמע, ועוסק בק"ש בפסוק ראשון בקבלת עומ"ש, אף שאינו מכוין למ"ע דק"ש האם אסור לו להפסיק?

תשובה: בספרי טעם ודעת על התורה בדברי רש"י פרשת ויגש (מ"ו, כ"ט) דכשיעקב נפגש עם יוסף לא נשקו שהיה קורא שמע, ותמוה אמאי בחר ברגע זה לקרוא ק"ש, ולא קרא קודם לכן או אח"כ, והבאנו דדוקא בשעה זאת שנפגש עם בנו שבא בכבוד מלכות, ויהא לו כבוד רב מאד, חשש שילגע יסח דעתו מייחוד השם ע"כ קרא ק"ש, והוכיח הגר"א (ר"ס ס"ו) מכאן כשקוראין פסוק ראשון דשמע ישראל אסור להפסיק כלל אף שבשאר פסוקי שמע מותר להפסיק מפני היראה והכבוד.

ולדברינו יש מכאן ראייה דאף שאינו חייב עתה במצות ק"ש, כל היכא דעוסק בק"ש בפסוק ראשון בקבלת עומ"ש, אף שאינו מכוין למ"ע דק"ש אסור לו להפסיק, כמו הכא שקורא ק"ש לעומ"ש [ולא כקורא בתורה], אף שיצא כבר חיובו, או אינו רוצה לצאת עכשיו, דינא הוא דאין מפסיקין כלל באמצע קבלת עומ"ש, דחפצא דקבלת עומ"ש אינו רק עם קיום מ"ע דק"ש. ומזה נלע"ד דאף באומר פרשת ק"ש בבוקר לפני הקרבנות, כיון שמקבל אז עומ"ש אסור להפסיק, שיש קיום קבלת עומ"ש אף שאינו קורא לצאת לחיובא, וע"כ יש לזהר אז לכוין כדין ולא להפסיק. [וכדמות ראייה לזה

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א אב"ד ק"ק באר ישראל

מקורות להרחבה:

השו"ע (ח"י"מ סימן רס"ב ס"ו) כתב דדברים שהבעלים מסתמא הרגישו בנפילתם, כיון שאין בהם סימן, הבעלים מתייאשים. ומביא שם הסמ"ע (ס"ק יג) לשון הטור מעות אדם ממשמש בכיסו, וכן לשונות ארגמן ועיגולי דבילה דחשוב וממשמש בזה. וכיוון שאין בזה סימן הוא מתייאש. דאין דרך להניח דברים אלו על הקרקע ודרך נפילה זה הגיע לשם. אמנם הט"ז (שם ס"ו) מביא בשם הרמב"ם

מציאת עט

שאלה: מצאתי עט פשוט, שמסתבר שמי שאיבד התייאש, מה הדין?

תשובה: אם אין סימנים בעט, זכה בו המוצא, מאחר ואדם עשוי למשמש בו בכל עת, ואם כן אנו תולים שהבעלים התייאשו קודם המציאה. אך אם יש סימנים מיוחדים בעט, צריך להכריז ולעשות השבת אבידה.

דאם עדיין הבעלים אומרים שמא נתתו לפלוני או כיוצא בזה אינו ייאוש. ומסביר שם דבא למעט אם יודע שחסר לו אך אינו יודע שנפל. וכתב בספר פתחי חושן (הלכות אבידה פרק ב' הערה כג) דאפשר שגם עט בזמנינו הוא בכלל דברים שאדם מרגיש בחסרונו, אלא שבעט מסתבר שתולה ששכח את זה באיזה מקום ואינו תולה בנפילה. וע"כ כותב שם שלכתחילה לא ירים את העט אלא על תנאי שיחזיר רק אם ימצא הבעלים, ואז יואיל היאוש שלאחר מכן.

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א ראש בית הוראה הכללי ירושלים גאב"ד מרכז פתח תקוה

כוונת פסוק ראשון בקריאת שמע

שאלה: כיוון פירוש המילים בפסוק ראשון של 'שמע', אך בין המילים הסיח דעתו.

תשובה: עליו לחזור ולקרוא קריאת שמע. כיון שכוונת הפסוק, דורשת רצף כוונת המילים לקבל עליו עול מלכות שמים, ולמרות שאמר הביאור הלכה (קא) כי יש לעיין בזה לעניין בדיעבד, שמעתי מרבינו הגר"ש אלישיב זצ"ל כי רצף הכוונה מעכב אף בדיעבד. וכמבואר בדעת חכמה ומוסר (א, רי) שרצף המחשבה הוא החיבור והדבקות בו יתברך.

ומתבאר בדברי הרשב"א (המובא שם) "יקבל עליו מלכות שמים בהסכמת הלב", הרי שיש כוונה נוספת מלבד פירוש המילות. לאחר שלמד זאת רבינו בשיעורו במסכת ברכות פנה לעומדים סביבו ושאל: "האם אתם מקפידים לחשוב לקבל עול מלכות שמים".

כיסוי העיניים בקר"ש

שאלה: מהי הדרך הישרה בכיסוי העיניים בשעת קריאת פסוק ראשון של שמע.

תשובה: "כל מה שיעשה האדם, לעורר

כמבואר בפסחים (נו, א) "אמרי רבנן משה רבינו לא אמרו ויעקב אמרו... התקינו שיהו אומרים אותו בחשאי" וביאר הצ"ח שכיון שלא אמרו משה, אם אמרו באמצע קריאת שמע נחשב להפסק. ומחמת כן מלמד זכות על אלו שחוץ מקריאת שמע אומרים אותו בקול. אכן דבריו צריכים ביאור שהרי אף אם אמרו בלחש נחשב כהפסק. והגהות חכמת שלמה (או"ח סא, יג) הקשה לדברי הצ"ח מאי שנא יום כיפור שאומרים בקול רם.

ומחמת כן ביאר רבינו שמשה לא אמרו מחמת שכביכול לא היתה לו השגה גבוהה לומר זאת, ורק יעקב אמרו, שהרי אם לא כן, מה חיסרון בזה שמשה לא אמרו, והלא זה לא הפסוק היחיד שמשה לא אמרו ואנו אומרים.

לפיכך הביא הטור (תריט) טעם אחר לאמירתו בלחש "כשעלה משה למרום שמע את מלאכי השרת שהיו מקלסין לקב"ה ואומרים בשכמל"ו והורידו משה לישראל. משל למה הדבר דומה למי שגנב חפץ נאה מפלטרין של מלך, ונתנו לאשתו ואמר לה אל תתקטיי בו אלא בצנעה בתוך ביתך. ולכן בכל השנה אומרים אותו בלחש, וביום כיפור אומרים אותו בקול לפי שאנו כמלאכים". ותמה הפרישה (סא) מדוע הביא טעם אחר מהמבואר בגמרא שמשה לא אמרו. אכן להאמור הכל הוא טעם אחד, שמשה לא אמרו מפני שלא החזיק עצמו בדרגה גבוהה כל-כך כמלאכים (פניני תפילה עד)

הכוונה טוב הוא" (טור סא, ו) ועל כל אחד לבחון בעצמו מה מעוררו לזה. רבינו כיסה עיניו בשעה שאימץ מחשבתו, קודם שקרא פסוק ראשון, הסיר ידיו, ושוב כיסה את עיניו כשאמר 'אחד' כמבואר בשו"ע (שם) שזהו העיקר המצריך כיסוי העיניים.

אמירת 'ברוך שם' בלחש

שאלה: 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' הנאמר לאחר אנא בכח וכן בתפילת יום כיפור קטן, האם יש להקפיד לאומרו בלחשה כמו בקריאת שמע.

תשובה: יש לומר בשכמל"ו בלחש בכל פעם, בין בקריאת שמע ובין ביום כיפור קטן או לאחר 'אנא בכח', מלבד ביום כיפור שאז דומים למלאכים שאומרים אותו בקול.

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

פניני הלכה' מתוך תלמוד בבלי'
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

מסכת בבא קמא דף נב-נח

תפילה על העינים' של עם ישראל

בגמ': כד רגזי רעיא על ענא עביד לנגדא סמותא (בבא קמא נב, א).

בסוגיין, כד רגזי רעיא על ענא עביד לנגדא סמותא, כלומר שכאשר הרועה רוגז על צאנו הרי הוא מנקר את עיני העז המושכת ומנהיגה את העדר אחריה.

ברש"י פירש, כך כשהמקום נפרע משונאי ישראל, ממנה להם פרנסים שאינם מהוגנים. וביואל משה (מאמר א' סי' קנג) כתב, שמנהיגי ישראל בשעה שמנהיגים את העם על דרך הישרה אין לך מעלה יותר גדולה מזו, אמנם לעומת זה כשיש ח"ו בישראל מנהיגים לא טובים גורמים הם מכשולים היותר גדולים, והאריך הרבה בענין זה, עיי"ש.

דברי שאול (על סוגיין) כתב, שהעז הולך בראש העדר הרי זה מנהיג, אבל כשהוא עיוור אז מושכין אותו, נמצא שאז הוא נמשך אחר העדר, וכמו כן המנהיג והפרנס צריך להיות הוא המנהיג העדה, אבל כשהוא סמיא נמצא העם מנהיגין אותו, וכן לא יתכן.

ובספר ברית הלוי השלם (על סוגיין) כתב, שמכאן מוסר השכל למנהיגים שלא להחניף לרשעים, וכבר המליצו על מאמר הגמ' (סוטה מט): פני הדור כפני הכלב, היינו כי טבע הכלב שרץ לפני בעליו, ונראה כאילו הוא מנהיג את בעליו, וכשמגיע לפרשת דרכים הוא עומד ומביט על עיניו של בעליו למקום שמרמוז, ומיד הוא קופץ בראש ומנהיג את בעליו, ככה פני הדור, פני' הם המנהיגים של העם שאינם ראויים, הם ג"כ מסתכלים על הדור למקום שהם רוצים שם מוליכין אותו.

בספר אגרות סופרים (עמ' כד) הובא שהגרע"א תמה על אשר בכל יום ויום אנו מתפללים והאר עינינו בתורתך, ובאמת הוא פלא גדול שהרי כל כך רבים הם עמי הארץ שרגליהם לא דרכה על מפתן בית המדרש, ובקושי יודעים קרוא וכתוב, והאריך הם מבקשים מהקב"ה שיאיר עיניהם בתורתו ויבינו גם רזי תורה.

על כן ביאר כי מלת 'עינינו' מורה על עיני העדה, הם הרבנים הפוסקים והדורשים, המורים ומורי הצדק, מנהיגי צאן קדשים במקל נועם, המדריכים את בני עדתם על מבועי התורה והתעודה, וגם משה רבינו ע"ה משתמש בלשון זו כשהוא מדבר אל חותנו (במדבר י לא) 'והיית לנו לעינים', וכענין זה יש מאמר חז"ל בספרי פרשת עקב 'עיניך אלו הזקנים', וזאת היא תפילת כל איש בישראל כי השי"ת יאיר עיני העדה בתורתו, היינו הרבנים המורים והמלמדים, ויראה להם אור נוגה בתורתו, ואין מכשול עלי דרך בדינם דין למזור, ובשפטם משפטי דת, לבל תבוא ח"ו תקלה על ידם.

יהודי וגוי ששחטו יחד

בגמ': דתניא שור שדחף את חבירו לבור בעל השור חייב בעל הבור פטור רבי נתן אומר בעל

בסיסו, אם לא שאין לו אחר יש להקל בכל זה.

השור משלם מחצה ובעל הבור משלם מחצה (בבא קמא נג, א).

בשו"ע (יו"ד סי' ב ס"א, יא) פסק המחבר ששחיטת עכו"ם נבילה, ואם ישראל ועכו"ם אוחזין בסכין ושוחטין פסולה.

בש"ך (סק"ל) הביא דעות החולקות, וסוברות שכיון שיש אחד מהם שהוא בר שחיטה, השחיטה כשירה.

בשמלה חדשה (סי' כח) המליץ בעד המחבר וכתב, היו הכשר והפסול שוחטים כאחת, אפילו אוחזין שניהם בסכין אחד ושוחטין, כיון שכח שניהם הוא, פסול, משום שזה כאילו שחט כל אחד חציה.

בתבואות שור (אות נב) הוכיח לנידון זה, ממה שאמרו בסוגיין שור שדחף את חבירו לבור, אם אומרים שכל אחד עשה כל הפעולה או שכל אחד עשה חציה.

קידוש על גביע שנשבר רגלו

בגמ': כלים בני מיתה ניהו אמרי שבירתן זו היא מיתתן (בבא קמא נד, א).

במסכת ברכות (נא). אמרו שכוס של ברכה צריך להיות 'חי'. בביאור הלכה זו כתבו הראשונים (תוס' עירובין כט: ד"ה כד, ספר הישר לר"ת חידושים, סימן תכח, ובשו"ת הריב"ש סי' קלד) עפ"י המבואר בסוגיין שכלים שבירתם זו היא מיתתם, נמצא שכלי שבור הוא כלי 'מת', וכלי שלם הוא כלי 'חי'. נמצא שכוונת הגמ' חי הוא שכוס של ברכה צריך להיות שלם.

וכך נפסק בשו"ע (או"ח סי' קפג ס"ג), כוס של ברכה צריך לחזור אחר כוס שלם. ובט"ז (סק"א) הביא את הביאור הנ"ל, שכוס שלם זהו מה שאמרו 'חי', מפני שחיות הכלי הוא כל זמן שאינו נשבר. במשנה ברורה (סק"י) דייק מלשון השו"ע צריך לחזור, שהוא רק לכתחילה ואין עיכוב בדבר.

והנה במגן אברהם (סק"ה) כתב, שאפילו אם נשבר הכוס שלמטה פסול הכוס, אא"כ בשעת הדחק. ובמשנה ברורה (ס"ק יא) כתב, שלא יהיה גוף הכוס שבור ולא פגום בשפתו אפילו חסרון מועט, ובנסדק יש להקפיד לכתחילה אפילו בלא חסרון כלל. וכן אם גוף הכוס שלם רק בסיסו נשבר, ג"כ יש להקפיד ואפילו יכול לעמוד על

תענית כשרואה יום כפור בחלום

בגמ': א"ר יהושע הרואה ט"ת בחלום סימן יפה לו וכו'. (בבא קמא נה, א).

בשו"ע (או"ח סי' רפח ס"ה) כתב המחבר, י"א שאין להתענות תענית חלום בשבת אלא על חלום שראהו שלשה פעמים. וי"א שבזמן הזה אין להתענות תענית חלום בשבת, שאין אנו בקיאים בפתרון חלומות לידע איזה טוב ואיזה רע. והעולם אומרים שנמצא בספרים קדמונים שעל שלשה חלומות מתענים בשבת, ואלו הן, הרואה ס"ת שנשרף, או יו"כ בשעת נעילה, או קורות ביתו או שיניו שנפלו, וי"א הרואה יו"כ אפילו שלא בשעת נעילה. ועיי"ש בשו"ע על חלומות נוספים.

בכף החיים (שם ס"ק נח) כתב בשם מהר"י חאגיז בספר קרבן מנחה (סי' שפו) שקורא תגר על זה, ואומר שלא מר בריה דרבינא חתים עלה, [אין לזה מקור נאמן] ודברי נשים הם אלו שאומרות שהרואה בחלום את יום כפור סימן ורמוז שילך וינשא עם העפר [ימות]. ואני כשרואה אחד מאלו עושה יו"ט, שהרי אמרו העונה אמן יהא שמיה רבא בחלום מובטח לו שהוא בן עוה"ב, א"כ כשרואה יו"כ רמוז שמתכפרין לו עונותיו, וכ"ש בשעת נעילה, והקורא בתורה עולמו רואה בחייו, והמתענה על אלו בשבת נראה שלא מספיק לו תענית אחת, משום שביטל עונג שבת בשביל זה. והרי אם רואה תיבת הספד בחלום חסו עליו משמים כ"ש אלו.

אמנם הביא הכף החיים בשם פוסקים שכתבו, שאין לסמוך על דברי מהר"י חאגיז אלו, כיון שהפוסקים והשו"ע כתבו בפסקיהם חשובים כמו דברים המקובלים, וכיון שהם קבלה נקבל אפילו שלא מצאנו טעם לזה, וכתב שכך ההלכה. בכרכי יוסף (שם) כתב, האחרונים נחלקו שאין להתענות באלו, וכן אני בענייני מורה ובא, זולת אם נפשו עגומה.

ובמשנה ברורה (ס"ק טו) כתב, שאין להתענות בשבת אא"כ התענית עונג לו, כגון שנפשו עגומה עליו וכשיתענה ימצא נחת רוח, אבל אם הוא אדם שלא מקפיד בחלום רע, או שהתענית קשה עליו ומצטער יותר בתעניתו ממה שמצטער בפחד

פניני הלכה' מתוך תלמוד בבלי
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

יפסיק ויתן, כיון שגם לדבר הרשות אדם מפסיק בפסוקי דזמרה, ובברכות ק"ש נהגו להקל.

ובשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' קנז) כתב בענין הכוללים ששוקדים אברכים יקרים על התורה במסירות נפלאה בהתמדה גדולה, וקורה לעתים קרובות, שבאים גבאי צדקה ומפסיקים את הלומדים עבור המגבית למענה באו, ואין ספק כי מצות צדקה היא לאין ערוך, אבל ע"י שניגשים לכל אברך בנפרד, מפסיקים ממשנתם, ומעלת לימוד התורה בהתמדה סדר שלם לא עלתה בידם, והנה אם היה בקשת הצדקה ממש צורך אותה שעה ויש ביד הנתבעים האמצעים לכך, ודאי פשוט שמבטלים ת"ת, ולא דוקא מפני צדקה אלא גם מפני כל מצות עשה שבתורה.

אבל בנדון של מגביות אלו שעושים, על אף שהם צורך צדקה וחסד ממש ומוטלים גם על לומדי תורה קטני יכולת, מכל מקום כיון שהמדובר הוא באברכים צדיקים במעשיהם שאין רוצים להשתמט ממצוה זאת, ויתנו גם אחרי או לפני הסדר בלי שיפריעו להם כל פעם סדרי הלמוד, אלא משום נוחיות המתרימים הם באו דוקא בשעת הלמוד, באופן כזה פשוט שע"פ הלכה אין צריך לבטל סדר הכלל, ואינו דומה כלל להזדמנות מצוה דוקא בשעת הלמוד וא"א להתקיים ע"י אחרים.

בגליון 'כוכבי אור' (לך תשס"ט) הובא בשם בעל הברכת שאמר שחמיו בעל הדובב מישרים היה אומר: באים אלי אנשים ומטרידים אותי והדבר מפריע וגוול ממני זמן רב עד שאני שב ללימודי, אולם בכל זאת לדחות אדם מישראל הוא קשה יותר.

על הכרייים שלא ישפכו מים ויכבו את האש. ג. צריך להזהר שלא להזיז את הכלי בשעת רתיחתו, וכתוצאה מכך ישפכו מים מכווחו ויכבו את האש, ובכל אופן לתחילה טוב להמנע מלכבות את להבת הגז על ידי גרמא זו, ומותר לגרום את כיבוי הלהבה על ידי פתיחת חלון נגדה, ובלבד שבשעה שפותח אין הרוח נושבת.

נתינת צדקה באמצע הלימוד או התפילה

בגמ': רב יוסף אמר כש"ש דמי בההיא הנאה דלא בעיא למיתבי ליה ריפתא לעניא הוי כש"ש וכו' (בבא קמא נו, ב; נו, א).

בסוגיין אמר רב יוסף שהעוסק במצות השבת אבידה פטור מלתת צדקה לעני, מפני שהוא עוסק במצוה.

בתשובות והנהגות (ח"ג סי' רפז) כתב ללמוד מכך, לענין עני שאוסף צדקה באמצע תפילת הציבור, שאין צריך להפסיק תפילתו משום כך.

אולם כתב שיש פוסקים הסוברים שרק העוסק במצות השבת אבידה ובשאר מצוות שבין אדם לחבירו, הרי הוא נפטר ממצווה אחרת שבין אדם לחבירו, אולם העוסק במצוה שבין אדם למקום, כגון העוסק בתפילה אינו נפטר משום כך ממצות צדקה שהיא מצוה שבין אדם לחבירו (עיין שדי חמד מערכת העין כלל מה), ולפי"ז לכאורה יש לחייב ליתן צדקה לעני אף אם הוא אוסף באמצע התפילה, אולם למעשה כתב שלא מסתבר שמצוה שבין אדם לחבירו תהא חמורה יותר מבין אדם למקום, ולכן בק"ש לא יפסיק, אך בפסוקי דזמרה

החלום, אסור להתענות בשבת, ובשם ש"ה כתבו האחרונים, שאף באלו הג' היה רגיל על הרוב לפסוק שלא להתענות בשבת, אלא יתענה ב' ימים בחול נגד יום השבת ויום ראשון שאחרייו.

כיבוי הגז ביו"ט ע"י הרתחת כלי עם מים

בגמ': אילימא דמטיא ליה ברוח מצויה בדיני אדם נמי ליחייב. (בבא קמא נו, א). ובתוס' (ד"ה אילימא) וא"ת כיון שאין חילוק בין מקרב דבר אצל האש ובין מקרב האש אצל הדבר אמאי אמרינן בפרק כל הנשרפין וכו'.

בשו"ת אבן ישראל (ח"ט סי' סב) כתב, שמותר להעמיד קומקום מלא מים על הגז ביו"ט כדי שיגלוש מהמים על הגז ויכבה את האש, משום שאין זה אלא גרמא.

וביאר שאין לחשוש בזה עפ"י המבואר בתוס' בסוגיין (ד"ה אילימא) שאין חילוק בין מקרב האש אצל הדבר או הדבר אצל האש, שאין זה אלא לענין חיוב תשלומין שבשני האופנים האלו חייב, אך אין זה נחשב לחיצו אלא לממונו, ולכן הרי זה כגרם כיבוי ומותר ביו"ט.

בשו"ת אור לציון (פ"ג סי' כ) כתב, שמעיקר הדין אפשר להקל לגרום כיבוי להבת הגז בדרך זו, ומותר גם לסגור את כפתור הגז לאחר שכבתה הלהבה, אולם העושה כן יש לו להזהר בכמה דברים, כדלהלן: א. אין היתר זה אלא כשצריך למים חמים, ואין לו מים חמים מוכנים במיחם וכדומה, שאז מניח המים בשביל שצריך להם. ב. צריך להזהר שבשעה שנותן את הכלי המלא

כ"ד

ש"ס עוז והדר מניקה

מהדורה מיוחדת, תלמוד בבלי מנוקד בתוספת מדור שינון 21 כרכים

מחברת

היום של תורה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

הגאון המקובל רבי ישועה בסיס זי"ע

בעל 'אבני צדק'
ט' טבת תר"כ

"הכניסו למעצר בבית הכלא למשך שעתיים בפקודת המלך"...

מסופר על יהודי אחד חפשי בדעותיו, שאכל ושתה ביום תשעה באב בפני עדים רח"ל. שלח אחריו הגה"ק רבי ישועה בסיס זצ"ל ונזף בו והוא ענה עזות: "רבי, מה לנו לצום ולבכות ולספוד לחורבן בית המקדש שכבר עברו עליו כאלף שמונה מאות שנה שנה, אבלות ישנה זו מה טיבה?" - שתק הרב ושלחו הביתה.

ויהי לתקופת הימים, ביום פורים, באמצע "סעודת מרדכי" ושכרות עד דלא ידע בביתו של האיש הנ"ל, הופיע פתאום שלוחו של הרב והכניסו למעצר בבית הכלא למשך שעתיים בפקודת המלך. כשיצא והביע את פליאתו בפני רבינו למה השבית לו את שמחת פורים, ענהו הרב בשאלה: "מה לך לשמוח ולהשתכר על נס מרדכי ואסתר שעברו עליו יותר מאלף ומאה שנה, ולשמחה - מה זו עושה?" האיש התבייש מדברי הרב וידום.

והוסיף הרב בסיס לפרש בדרך צחות: "לכן אנו אומרים בתשעה באב: אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני. כלומר: אם נשכח את חורבן ירושלים בטענה שכבר עברו עליו כמה דורות, אדרבה, תשכח ימיני, הוא נס פורים של מרדכי איש ימיני, שעברה עליו תקופה ארוכה יותר." ודברי פי חכם חן.

(אבני צדק - בפתח הספר)

בסיום הסליחות ניגש אליו הרב ישועה ושאל אותו: "ראיתי שענית בקול גדול ובכוונה עמוקה במיוחד בפיוט 'עננו'. מה פשר הדבר?" השיב לו העני: "רציתי שלא נסכול מעוני השנה, ועל כן התכוונתי למשמעותה של המילה עני - נו! נו! (לא בצרפתית)."

כל הנוכחים פרצו בצחוק למשמע דבריו של העני. אך הרב ישועה היסה אותם: "דעו לכם שכל תפילותינו עלו השמימה היום רק בזכות תפילתו.

הגאון המקובל רבי ישועה בסיס זצ"ל נולד בעיר טוניס בשנת תקל"ג כיהן כרבה הראשי של תוניסיה, גדול היה בחכמת התורה על כל מקצועותיה, הן בחוכמת הנסתר והן בחוכמת הנגלה. התפרסם כצדיק גדול ומחולל נפלאות. גדולי דורו אמרו עליו, שהיה ניצוץ מנשמת האריז"ל המקובל ר' יצחק לוריא אשכנזי זצ"ל. הרביץ תורה והעמיד תלמידים רבים גדולים בתורה. שימש כדיין בבית-דינו של ר' יצחק טייב. עלה בסערה השמימה ביום ט' טבת שנת כת"ר.

הערצת העם לצדיק הייתה כה גדולה עד שיהודי העיר צמו יומיים ברציפות, ביום ט' בטבת וביום י' בטבת. בשנת תש"כ כמאה שנים לאחר פטירתו העבירו את עצמותיו מבית-החיים הישן לבית-החיים בורג'יל שבעיר טוניס.

כל תפילותינו עלו השמימה היום רק בזכות תפילתו

חבורה גדולה התקבצה בבית הכנסת של הרב ישועה בסיס עם עלות השחר של ראש חודש אלול, וקול שירתה הצטרף אל קולם של אומרי הסליחות בכל רחבי העיר טוניס.

כשהגיעו אל הפיוט "עננו", שבו עונה הקהל "עננו" אחר כל שורה שאומר החזן, בקעה קריאתם את שערי השמיים. חזק מכל הקולות היה קולו של עני שהיה לבוש בלויים, שחזר בקול רם ובכוונה גדולה בכל פעם "עננו", "עננו", "עננו"...

הרה"ק רבי יהושע מדזיקוב זי"ע

בעל עטרת ישועה
י"א טבת תרע"ג

תרע"ג נתבקש לישיבה של מעלה, ומנוחת כבודו באהל בדזיקוב.

הותיר אחריו ברכה את ספריו "עטרת ישועה", וקונטרסי "עמק הלכה", "תוספת מצוה", "דרך מלכים" ו"קדושה משולשת" על סוגיות.

הטעם שיש אנשים שטוהבים את הצדיק רק אחרי מותו

בדרך הלצה, כי יש הרבה אנשים שאינם מאמינים בצדיקי הדור ובכל זאת כאשר הצדיק נסתלק והולך בדרך כל הארץ אז לובשים עצמם אדרת שער למען כחש ואומרים או לנו כי לא ידענו כמה גדול כח הצדיק הזה ועכשיו אנו מכירים שהי' באמת צדיק, כאשר רמזנו בפסוק זאת התורה אדם פי ימות באהל (במדבר יט, יד).

הרה"ק רבי יהושע מדזיקוב זי"ע נולד בשושן פורים תר"ח לאביו הרה"ק רבי מאיר ה"אמרי נועם" זי"ע.

כבר בילדותו נודע כעילוי עצום. בשנתו הי"ח הו"ל קונטרס "עמק הלכה" על הסוגיות הקשות שבש"ס, והרעיש בו את העולם התורני.

בגיל צעיר שידכו זקיניו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב עם בת אחד מגדולי חסידיו, הנגיד רבי לייביש רייך מרישא.

בחיי אביו כיהן כרב הצעיר מדזיקוב, ולאחר הסתלקות אביו בשנת תרל"ז, מילא מקומו בהנהגת העדה הגדולה. אלפים ובהם גאונים ות"ח הסתופפו בצילו. ערום ביראה היה, בחכמה ובפקחות עצומה הסתיר את גדלותו האמיתית מעין רואים. היה מלחין ומנגן בחסד עליון.

בשנותיו האחרונות הלך ונחלש ובי"א בטבת

על מה שנדפס בסוף כל מסכת לפני נוסח "ההדרן": "ויאמר זה ויועיל לשכחה", שבדרך כלל כשלומדים גמרא ומסיימים דף אחד אז מתחילים דף השני ושוכחים מה שלמדו בדף שלפניו, כי האחרונות משכחות את הראשונות, וכן בכל דף ודף. נמצא שדף האחרון של המסכתא זוכרים לנצח, ומה אפשר לעשות לשכוח גם את זה, - יאמרו ה"הדרן" וזה יועיל לשכוח גם דף האחרון. (י"ג אורות - ח"ב עמ' ר"ב)

מחמת שאז אינו מוכיח אותם והוא כמו הס"ת. זה פירוש הפסוק זאת התורה, היינו הס"ת, דומה לאדם כי ימות שמונח באוהל בקבר, כי אז הם שוים שכל אחד מחבב אותם, אבל אם הוא בחיים חיותו הם שונאים אותו. (עטרת ישועה - פרשת יתרו)

יועיל לשכחה

שח העטרת ישועה מדזיקוב זי"ע בדרך צחות.

דהיינו, שכל אחד ואחד מחבב ומנשק את הס"ת מחמת שעומדת בארון הקודש ורואה כל מעשה בני אדם ואינה מוכיחה את שום אדם, אבל את הצדיק וראש הדור המה שונאים מחמת שיראים מפניו לעבור עבירה כי הוא מוכיח אותם. וע"ז אמרו ז"ל הני בבלאי טפשאי דקיימי מקמי ס"ת ולא קיימי מקמי גברא רבא [מכות כב ע"ב] (ושם איתא כמה טפשאי שאר אינשי). רק אם הצדיק נסתלק והוא ג"כ מונח בארון בקבר הם נעשים לו אוהבים ומחזיקים אותו לצדיק גדול

רבי מרדכי חיים (רבי מאטל) מסלונים זצ"ל י"ב טבת תשי"ד

סלאנים ז"ל, כי בילדותו כאשר למד עם אביו הגה"ק רבי מרדכי חיים (רבי מאטל) מסלאנים זצ"ל, מאחז"ל (ספרי יב, נד, מובא ברש"י בפרשת שופטים יב, לא), "אמר רבי עקיבא אני ראיתי לנכרי שכפתו לאביו והשליכו לכלבו".

הרגיש אביו זצ"ל, שהוא קצת נבהל, לשמע אוזן, כי בן מאכיל כלבו בשר אביו. ואף שלא אמר לו דבר, ולא הקשה לו שום קושיא על זה.

אמר לו רבי מאטל זצ"ל, מה לך להיבהל? הגוי אשר כפתו לאביו להשיבע רעבון כלבו במנת בשר, ראה את אביו - הכפות - נוהג כן עם אביו, ועשה רק כפי מה שהתחנך, מה להם ולמדות טובות, ומנין להם רחמנות על אב, זה חינוכם... (מפי בנו הרי"ל ז"ל - דברים של טעם)

הרה"ק רבי מרדכי חיים מסלאנימא זי"ע נולד לאביו הגדול הרה"צ רבי יהודה לייב קאסטילניץ זצ"ל בר"ח תמוז תרכ"ח לפ"ק.

בשנת תרל"ו בטרם עלה עם אביו לארץ ישראל בפקודת רבו מרן היסוד העבודה, נכנס לקודש פנימה להיפרד ממרן היסוד העבודה, וכשהגיע לא"י קבע את מושבו בעיר טבריה, עבר לגור בצפת ואח"כ חזר לטבריה עד לשנת תרצ"ה, ובשנה זו העתיק את מושבו לעיר הקודש ירושלים עד לפטירתו ב"ב טבת תשי"ד. ושם מנוחת כבודו בהר המנוחות בחלקת הרבנים.

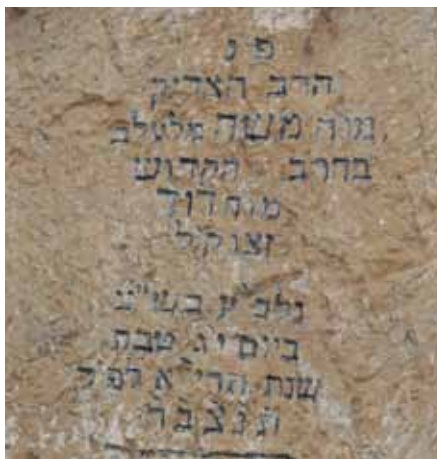
הגוי לומד מאביו איך להתאכזר

סיפר הרב החסיד רבי יהודה לייב (ר' יודל)

הרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע י"ג טבת תרי"א

ליהנות מיגיע כפיו, ומסופר שפתח לעצמו חנות למכירת מלח לפרנסת ביתו, וחי חיי צער ודוחק. אמנם צדיקי דורו הכירו ברום מעלתו וגודל קדושתו של רבינו, ופעם אחת כששבת בלובלין אצל הרבי מלובלין זי"ע, כיבדו הרבי מלובלין שיעשה 'קידוש' על שולחנו הטהור, וגם נתן לו את כוסו במתנה לאחר השבת. מני אז נתפרסם שמו של רבינו ורבים נהרו אליו, ובתוכם הרבה מחסידי אביו הרה"ק רבי דוד זי"ע שדבקו בו בעוז.

בשנת תר"ג נתמנה רבינו לכהן פאר ברבנות עיר פשעודבורז מקום כהונת רבותיו הק' הרה"ק רבי ישעי' מפשעודבורז זי"ע והרה"ק רבי ישכר בער מראדאשיץ זי"ע. המוני חסידים נסעו אליו לפשעודבורז והתחממו לאורו הגדול. עד שנת תרי"א בו גמר רבינו אומר להגשים את חלומו

רבינו נולד בשנת תקל"ז בעיר לעלוב לאביו הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע ולאמו הצדיקת מרת חנה ע"ה.

כבר בהיותו ילד קטן שמר אביו עליו מכל משמר, וגידלו וטיפחו בגינוני קדושה וטהרה לאהבת תורה ויראת שמים. במעלליו התנכר הנער בשקידתו הנפלאה בתורה בהתמדה עצומה, ופקע שמו כעילוי מופלג חריף ובקי בחדרי התורה.

רבינו זכה לנסוע להרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, והיה מתלמידי היהודי הק' מפרשיסחא זי"ע שכבידו והעריצו עד למאוד. ואכן לאחר פטירת זוגתו הראשונה של רבינו, נשא רבינו בזיוו"ש את הרבנית הצדיקת מרת רבקה בתו של היהודי הק'. טמיר ונעלם היה בכל הליכותיו, והתנהג עצמו תמיד בהצנע לכת ובענוה הפליא. אף גם רצה

השנים, להשתתף ולנדב לסעודת הילולא, זוהי סגולה גדולה לישועה.

וכך מפרסם נכדו המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א (הובא ב'באר הפרשה'), שהרה"ק מלעלוב אמר קודם פטירתו, "כל מי שיפעל לכבוד הילולא שלו ישיב לו טובה משמי מרומים" - על כן עצה היעוצה לכל מי שצריך לישועה - שיפעל דבר מה למען הילולת הצדיק - אם בהעמדת 'לחיים', בהדלקת נר וכיוצא בזה, זכותו תגן עלינו אמן.

יום זה מסוגל להיושע בשנת בצורת

מקובל בשם הגה"צ רבי שמואל סלנט [רבה של ירושלים] שאין להתחיל לומר תפילת "ועננו בורא עולם" - התפילה על עצירת גשמים, לפני י"ג טבת, יומא דהילולא דהרה"ק ר' משה מלעלוב. משום שיום זה מסוגל להיושע בשנת בצורת.

(משה עבד ה' עמ' 21 ; ראה בפרי קודש הילולים עמ' קלב

סחו על כך בהתרגשות ובהתפעלות. רבינו ששמע את הקולות, התעטף באדרת ענוה ונענה לעומתם: "זקני הקדוש האדמו"ר רבי משה מלעלוב אמר, שההבדל בין ברכה להצלחה הוא שהברכה פועלת שלא כדרך הטבע, ואילו ההצלחה פועלת בדרך הטבע, וחוטנו היהודי הקדוש מפרשיסחא היה אומר, שבחוצה לארץ יכולה לחול רק הצלחה ולא ברכה, אולם בארץ ישראל יכולה לחול גם ברכה, כמאמר הכתוב - יברכך ה' מציון.

אם כן, מדוע זה הנכם מתפעלים? - פנה אליהם רבינו ואמר - הלא אין כלל חידוש בדבר! הלא הנני בא מארץ הקודש, ומתאכסן כאן רק לשעה, על כן יכולה היתה לחול כאן ברכה שהיא למעלה מדרך הטבע.

(משה איש האלקים)

סגולה גדולה לישועה - לערוך סעודת הילולא לטובת נשמתו

סגולה ידועה עוברת בין צאצאי לעלוב כל

ולעלות ולהשתקע בארה"ק ולהחיש את הגאולה. רבינו נפרד מצדיקי דורו ונסע לארץ ישראל, אך משזכה לחונן את עפרה, נחלש רבינו עד למאוד וכעבור זמן קצר נסתלק לחיי העולם הבא. ידוע שביומו האחרון עלי אדמות ביקש שישאווהו במיטתו לכותל המערבי, ואמר שאם יזכה להגיע אל הכותל יוכל לפעול ולהביא את הגאולה, אך הערביים התנפלו עליהם ביריית אבנים, ומפאת סכנת הנפשות הוכרחו להסתלק משם ולא זכה להגיע לשריד בית מקדשינו. בו ביום נסתלק רבינו, והובא לקבורה בהר הזיתים סמוך קברו של זכריה הנביא.

ההבדל בין ברכה להצלחה

באחת האכסניות ששהה בה הרה"ק בעל הברכת משה מלעלוב בימי נדודיו, נפל בנו של המארח למשכב וחלה אנושות, האב ניצל את שהותו של רבינו בביתו, והזדרז לפנות אליו בבקשת רפואה וישועה, הרבי האציל לו ברכתו, ועוד באותו הלילה, קם הבן ממיטת חוליו ושב לבריאותו, הדבר היה לפלא בעיניהם, ובני הבית

כוכבי בוקר

שאלות לחידודא ולמעשה, למשתתפי כולל בוקר

השאלות מוגשות ע"י ראש הכולל - הרב שלמה ברגשטיין שליט"א

"תן לחכם ויחכם עוד"

שאלות לחידודא סימן קפ"ב - קפ"ו

- מעשה נפלא: חיים דב הגיע לסעודה בשטיבעל בפורים ונטל ידיים כרבע שעה לפני השקיעה, אכל כזית שר ורקד עם חברים, ואחרי כשעה הלך הביתה להרדים ילדיו, אך גם הוא נרדם, ואחרי שעה וחצי התעורר ורץ לשטיבעל ובידו כמה שאלות לחבריו, ומבקש עם יש אחד שבמצב שמותר לו עדיין להורות שיענה לו מה לעשות.
 - האם עליו ליטול ידיים עם/בלי ברכה?
 - האם עצם השינה נחשב הפסק שעליו לברך שוב?
 - האם צריך לברך המוציא שוב?
 - האם עוזר כאן שהשאיר מקצת חברים?
 - האם יכול לברך על הניסים?
 - האם משנה עם אכל סעודה שלימה לפני הסעודה בשטיבעל או לא?
- אחד שאכל ולא זוכר אם בירך ברכה אחרונה ועכשיו רוצה לאכול עוד האם עליו לברך ברכה ראשונה?
- אברך ירא"ש שאכל מזונות ועזב את ביתו ואחרי פיסת דרך נזכר שלא בירך עה"מ:
 - האם צריך לחזור?
 - האם יעזור שיכנס לחנות פיצוחים יקנה כמה קבוקים ויברך אחריה?
 - האם צריך לאכול שם כזית או מספיק שיבקש רשות לקבוק אחד ויברך אחרי?
 - האם צריך לברך על הקבוקים ברכה ראשונה?
 - מה נחשב שבע ברכהמ"ז נחשב לדאורייתא?
- שתה כוס מים ורקד בחתונה, אחרי רבע שעה נגמר צמא שוב האם מותר לו לברך ברכה אחרונה או שנחשב שיעור דומה לנתעכל המזון במעיו?
- האם מותר לברך ברכהמ"ז כשיש תינוק לידו שצריך להחליף טיטול?
- נשים שמסתפקות אם בירכו ברכהמ"ז מה עליהם לעשות?
- אכל פיצה בירך על המחיה ואח"כ אמר לו אחד שהיה המוציא לכל הדעות, האם עליו לברך שוב?
- אכל פת ויצא לכוון ירושלים ובאמצע נזכר שלא בירך ברכהמ"ז האם עליו לחזור?

הצלחה רבה לכולם
ראש הכולל

צדיק גוזר והקב"ה מקיים

בסוף חודש תשרי חזר ר' שניאור זלמן לביתו כשהוא שמח וטוב לב ובישר לזוגתו את כל אשר אירע עימו ועם הרבי ביום הושענא רבה. לא ארכו הימים וכעבור כמה חדשים נסע שוב ר' שניאור זלמן לבשר לרבי כי הברכה הקדושה מתקיימת, ואכן הצמח צדק קבלו בשמחה ונתן לו שפע ברכות. לתקופת השנה, בשנת תרי"ט נולד לר' שניאור זלמן בן זכר בשעה טובה ויקרא שמו בישראל 'משה דובער'.

כשהגיע ר' שניאור זלמן לליובאוויטש לאחר שנולד הבן, בירך אותו הרבי שייזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים, אלא שלבסוף נענה ואמר לו מילים מרטיטות ומסעירות: דע לך שתלאות רבות עתידות לעבור על הילד משה דובער, אך אני מקדים ואומר לך שאין לך להתרגש מכל הדברים הללו, כיון שבעז"ה הכל יעבור בשלום ועוד תראו ממנו נחת חסידית לשם ולתפארת!

נרעש ומבולבל יצא ר' שניאור זלמן מחדרו של הרבי. הוא לא ידע האם עליו לבכות או עליו לשמוח. מצד אחד הוא חרד מאוד על אותם תלאות רבות שהילד הזה יצטרך לסבול ולעבור, ומי יודע במה מדובר. אך מצד שני, הרבי הקדים ואמר לו לא לדאוג, ואם הצדיק גוזר בוודאי שהקב"ה יקיים ובעזרת ה' הילד יתגבר על הכל ויצא בשלום.

בני המשפחה שסיפרו את הסיפור ידעו לומר שאכן תלאות רבות, שונות ומשונות, עברו על הנער. ואף הם היו מספרים שלשה מאותם מקרים, בבחינת 'לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא', על כל מה שחוהו הילד בשנות ילדותו, ועם זאת, היו מדגישים ואומרים שכולם ראו את עיניו הצופיות של הרבי שניבא וביקר כי הדברים לא יזיקו לילד, ובסופו של דבר הוא אכן הקים בית נאמן בישראל.

המקרה הראשון כך היה: באותם הימים היו מחממים את הבית באמצעות תנורים גדולים אותם הסיקו בגזרי עצים. כולם היו דואגים להקדים ולהכין מבעוד מועד את אותם גזרי העצים, יחד עם פחמים טובים, וכל יתר הדברים הנצרכים להסקה, חדשים הרבה לפני בואו של החורף. כולם ידעו שבימות הגשמים והשלגים קשה להשיגם עד כמעט בלתי אפשרי, וגם מחירים עולה ומאמיר פי כמה וכמה. גם עסקני הציבור היו נערכים בהתאם להכין גזרי עצים עבור בנייני הציבור, כמו בתי הכנסת ושאר מבני הקהילה.

גם האחראים על בית המרחץ ומקווה הטהרה שבעיר דאקשיץ, מקום מגוריו של ר' שניאור זלמן, נערכו בהתאם והכינו כמות גדולה של נסורת ושבבי עצים שתספיק לכל החורף כולו לחימום המים. הימים היו ימי סוף הקיץ, השמים בהירים וזכים, קרני שמש חמימות זרחו בטוב ובנעימים באותה שעה בה על יד המקווה הביאו ערימות גבוהות של נסורת עבור החורף הקרב ובא. ילדי העיר דאקשיץ שמחו על ערימה זו כמוצאי שלל רב ועלוזו על מקום משחק חדש שנודמן להם. הילדים היו עולים ומטפסים על הערימה הגבוהה, שוקעים בתוך הנסורת ועולים ומתנערים ממנה וחוזר חלילה. ככל שניסו האחראים להרחיק את הילדים מהערימה, לא עלתה בידם.

גם הילד משה דובער היה בין המשתובבים בערימת שבבי הנסורת. כטוב ליבו הוא טיפס במרץ רב והגיע לפסגת הערימה שהגיעה עד לחלונות המקווה. שמח וטוב לב עמד הילד בראש הערימה, וכשהוא צוהל מהצלחתו הגדולה הוא ניגש לחלון המקווה כדי להשקיף מבעד לחלון האם יצליח לראות משם את מי בור המקווה. אלא שבעודו מתכופף ומאמץ עיניו להסתכל למטה במים איבד את שיווי משקלו, וכהרף עין היה ראשו למטה ורגליו למעלה, נופל אל תוך מי המקווה. כל הילדים שראו אותו בעלייתה וגם בנפילתו החל להקים צעקות וזעקות שבר, קריאות הצלה נשמעו מכל עבר. דלת המקווה הייתה נעולה, וכל הקריאות לילד שיענה וישיב על מצבו עלו בתוהו. אין קול ואין עונה.

הרה"ח ר' שניאור זלמן שמוטקין היה מחסידי הנאמנים של הרה"ק הצמח צדק מליובאוויטש זיע"א. בשנת ת"ר בערך בא בברית הנישואין עם בת גילו, אשה יראת ה', ובשנת תר"א נולדה לו בת. אלא שאם תמיד 'בת תחילה סימן לבנים' הרי שכאן חלפה שנה ועוד שנה ור' שניאור זלמן לא זכה לצאצא נוסף.

משחלפו חמש שנים החל הדבר מדאיגו ביותר. ומאחר שכל שנה היה רגיל להסתופף בצל קורת הרבי הצמח צדק במשך כל חודש תשרי, וכן בחגים וזמנים נוספים, הרי שכל אימת שהגיע ר' שניאור זלמן אל הרבי, היה מתחנן בפני הרבי ומבקש ממנו את ברכתו הקדושה, כי יזכהו הקב"ה להיפקד גם בבן זכר. למרות הבקשות הרבות, מעולם לא זכה החסיד הנאמן לתשובה ברורה ולברכה מפורשת. היה נראה כאילו הרבי מתעלם מבקשתו ואינו עונה עליה. המעניין היה שדווקא על עניין זה לא היה הרבי עונה לו, ואילו על יתר ענייניו ובקשותיו היה הרבי עונה לו בפרטי פרטים. גם באותם מקרים נדירים שהרבי כן היה מקשיב כביכול לבקשתו, הרבי ענה לו בסגנון קריר מאוד ובתשובות סתמיות. הדברים כאבו מאוד לר' שניאור זלמן, אך הוא לא הרהר אחרי רבו כלום ולא חשב מדוע הרבי מתייחס כך. ולמרות הכל הוא לא בא לכלל יאוש, נשאר באמונתו הצלולה כי ישועתו עוד תבוא, ובכל הזדמנות שבאה לידו, בכל שעה טובה ובכל עת רצון, היה ר' שניאור זלמן מזכיר בפני הרבי את בקשתו הבוקעת מעמקי הלב והנפש ואת משאלתו לזכות לבן זכר.

חלפו השנים וכבר עברו שבע עשרה שנה מאז נולדה להם בתם הבכורה, בתם היחידה, ועדיין לא נושעו בזרע של קיימא. בערב ראש השנה של שנת תרי"ח נסע ר' שניאור זלמן אל הרבי כמנהגו לשהות שם ולהסתופף בצל הרבי במשך כל החודש השביעי. היו אלו ימים מרוממים. החסיד הנאמן לא החסיר תפילה שבה התפלל הרבי עם הציבור, בכל התוועדות היה מקשיב לדברי הרבי, דברי אלוקים חיים, ומשננם שוב ושוב. כך עברו הימים: ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום הכיפורים, יום טוב ראשון של סוכות, חול המועד, ועתה כבר עומדים ביום השביעי, יום הושענא רבה. הצמח צדק עומד בהושענות, סובב ומקיף הוא פעם אחר פעם את הבימה כשארבעת המינים בידי.

והנה באחת ההקפות, לפתע עוצר הרבי מללכת. הוא מסובב את ראשו לצדדים כשעיניו תרות ומחפשות אדם כלשהוא. ציבור החסידים שצעד בעקבות הרבי בהקפות, כשלוכלביהם ואתרוגיהם בידיהם, נעצרו אף הם בבת אחת, והיו כולם תמהים: מה מחפש הרבי באמצע ההקפות? את מי הוא מבקש למצוא?

באותם רגעים מופלאים נפגשו עיני הרבי בר' שניאור זלמן שצעד לא הרחק ממנו. הייתה זו כמין תחושה פנימית שאמרה לר' שניאור זלמן: הרבי מביט עלי! מבלי לחשוב ולהתבונן יתר על המידה, החליט ר' שניאור זלמן להתקרב סמוך לרבי ממש, ואז הבחין ר' שניאור זלמן בחיוך קל על פני קדשו של הרבי, והנה הוא גם שומע בבירור את הרבי אומר לו: נו. פני קדשו של הרבי הביעו נחת רוח מכך שר' שניאור זלמן הבין את אשר לפניו והרבי חוזר ואומר: נו.

החסיד הנרגש הבין כי עתה זו שעת הרצון אליה הוא ציפה שנים כה רבות, והוא נענה מול הרבי ואמר בלחשיה: אמן! ברגעים המרוממים הללו הרגיש ר' שניאור זלמן שאותה אבן כבדה שישבה לבטח עד כה על ליבו, הנה היא יורדת ונעלמת. כדרכם של הצדיקים האומרים מעט ועושים הרבה, ידע ר' שניאור זלמן שה'נו' של הרבי, זו הברכה, וכשצדיק גוזר והקב"ה מקיים, ובוודאי ברכת הצדיק תקוים ובקרום ייוולד לו בן זכר לסימן טוב ולמזל טוב.

ר' שניאור זלמן עדיין נותר נטוע על עמדו, כשהרבי וכל הציבור בעקבותיו המשיכו בהקפות, אולם תיכף הוא ניעור ממוחשבותיו בשמחה רבה ועצומה בידועו כי קרובה ישועתו לבוא.

ר' שניאור זלמן עדיין נותר נטוע על עמדו, כשהרבי וכל הציבור בעקבותיו המשיכו בהקפות, אולם תיכף הוא ניעור ממוחשבותיו בשמחה רבה ועצומה בידועו כי קרובה ישועתו לבוא

העמידו כמה דודי מים ענקיים שעמדו על אש בוערת. במקום גם היו מוכנים מגבות וסדינים בכדי לטבול אותם במים הרותחים ולעטוף בהם את החולים, ואכן חיי רבים מהחולים ניצלו על ידי טיפול זה.

גם הילד הצעיר משה דובער חלה במגיפה. כשהחלה המחלה להשתולל, לא חלפו ימים רבים והילד נפל למשכב. אלא שמשום מה העסקנים לא הסכימו לקבל את הילד למסגרת הטיפולים בבית הכנסת. אין לדעת מה הייתה הסיבה שבשלה התעקשו העסקנים לא לטפל בילד בשיטת המים החמים, אך הם טענו למשפחה כי היות והוא ילד הרי שהסכנה בשהייתו שם יחד עם שאר החולים גדולה על סיכויי ההצלה.

מחוסר ברירה נאלצה המשפחה להחזיק את הילד בבית ולנסות לעשות לו את הטיפול באמצעים המוגבלים שהיו להם, כיון שאספקה שוטפת של מים חמים כמעט ולא הייתה קיימת אצלם. אולם ר' שניאור זלמן, כלל לא לקח לליבו ולא התרגש מחוליו של הילד. גם בזו הפעם הוא זכר היטב את הבטחתו של הרבי הצמח צדק שהכל יעבור בשלום, והוא הכיר בכוחם של הצדיקים המושלים ביראת אלוקים, צדיק גזר והקב"ה מקיים, והוא חזר ואמר ללא הרף, שאם הרבי הבטיח שהילד יוכל לכל המאורעות שיהיו עימו, בוודאי שהוא גם ישרוד את מחלה זו. ואכן הנס קרה: באחד הימים, בהיות הילד חלוש ביותר, הוא פקח את עיניו ואמר בלחש כי הוא צמא מאד והוא מבקש שיתנו לו לשתות. אמו הצדקנית שלא זזה ממיטתו, שמחה מאוד על השינוי לטובה, שכן

עד כה הילד לא ביקש מעצמו כלום והיה עליהם להשקותו טיפין טיפין בתוך פיו. מרוב שמחה על השינוי לטובה שחל בילד, מיהרה לשפות על האש ספל חלב, וכשרתח החלב מיהרה להגישו לילד במיטה, אך עייפותה גרמה לה שהיא לא נזרהה ביותר, וכשקירבה את הספל לפיו, נשמט הספל מידה והתהפך כשכל תכולתו נשפכת על גוף הילד. לגודל הנס, כמעט ולא נגרמו לילד כוויות בגופו, אבל דווקא חום ספל החלב הוא זה שהפיג את חום המחלה, וכעבור זמן מה התגבר הילד על מחלתו והבריא לחלוטין.

המקרה השלישי כך היה: הנער משה דובער כבר גדל קצת, והנה התרחש עמו מאורע יוצא דופן: היה זה יום קייצי נאה ומשה דובער ביקש לטייל קצת ביער הסמוך לדאקשיץ. היה זה מנהג רגיל אצל בני העיר לטייל ביער, יש שהיו מלקטים פטריות ושאר פירות יער, ויש שהיו מבקשים להתבשם מהאוויר הצח

והצלול שהיה בין העצים המוריקים.

אלא שאיתרע מזלו של הילד משה דובער, ובאותו זמן בו הוא ביקש לטייל ביער הסתובב לו בשלווה, בקצה היער, 'צבוע' מבקש טרף. מפה לאוזן היו נלחשים סיפורי האימה על כוחו של הצבוע ועל האופן בו הוא תופס את קרבנותיו האנושיים וטורף אותם. דרכו של הצבוע, כך היו רגילים לומר, להפנות את תשומת ליבו של האדם לעיניו הבעורות. הצבוע היה מתמקד בפני הקרבן שאותו היה מבקש לטרוף, וכשהאדם היה מפנה אליו את מבטו, היה הצבוע כמו במטה קסם מהפנט אותו ומושך אותו אחריו אל תוך עובי היער. שם היה הצבוע גורם לו ללכת אחריו עד הגיעו אל מאורתו האפילה. ההגעה למאורה הייתה חורצת את דינו של האיש האומלל. הצבוע היה מתנפל על האדם, פוצע את פניו בצפרניו, וכשהצליח להמיתו היה הצבוע אוכל בעיקר את מוחו של הטרף.

בתחילה, הילד משה דובער לא הבחין בחיה המסוכנת האורבת לו ומשחרת לטרף. הילד פסע לאטו בניחותא, מהלך עקב בצד אגודל, עד שהגיע לירכתי היער. והנה פתאום הילד שומע קול נהימה משונה שכמותה לא שמע מעודו. לא קול נביחת כלב או יללת תן היה זה, אף לא שאגת אריה או נהימת דב. היה זה קול בלתי רגיל אשר שולב בו גם מעין צליל ערב לאוזן.

הנער פנה כה וכה לדעת מאין בא הקול, לראות מי הוא זה המשמיע

עד שהתעשתו האנשים לרוץ ולקרוא לבלן שיפתח את המקווה ויראה את מצבו של הילד שנפל אל תוך המים, מיהר אחד הנוכחים ורץ לחפש את אבי הילד ר' שניאור זלמן. ידע אותו שכן כי ילד זה נולד לאחר שנים רבות של ציפיה ובקשה, והוא הרגיש חובה לרוץ ליידיע את האבא במצב בנו כדי שיעשה את המירב שניתן לעשות. תוך כדי מרוצה התברר לו שר' שניאור זלמן מצוי כעת בבית הכנסת החסידי, שם הוא עדיין עומד בתפילתו, שכן כדרך וכמנהגם של חסידים הראשונים היו ר' שניאור זלמן מאריך בתפילתו מתוך התבוננות ומחשבה. נכנס האיש לבית הכנסת והודיע לר' שניאור זלמן את אשר אירע לבנו.

ר' שניאור זלמן לא התמהמה. הוא חלץ מיד את התפילין, פשט את הטלית, ושם פעמיו במרוצה לעבר המקווה. אלא שלמרבה הפלא, באמצע הדרך הוא נעצר לרגע, הרהר מה שהרהר, ואז שינה כיוון בחדות ובמקום להמשיך במרוצתו אל עבר המקווה הוא סב על עקבותיו וחזר לבית הכנסת, שם הוא שוב התעטף בטליתו, התעטר בתפיליו והמשיך בתפילתו כאילו לא אירע כלום.

עם סיום התפילה שאלוהו חבריו באי בית הכנסת: ר' שניאור זלמן חביבינו, התואיל אולי להסביר לנו 'מעיקרא מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר', מה ההסבר לשינויים הפתאומיים שהיו איתך ומדוע תחילה רצת למקווה ובאמצע הדרך חזרת על עקבותיך.

חיך ר' שניאור זלמן וענה להם תשובה כהלכה, תשובה של חסיד נאמן הדבק ברבו: בתחילה לבני מחמדי ממש המקווה המזעזע שקרה לבני מחמדי ממש איבדתי את עשתונותי ורצתי מבלי דעת, חששתי שמא לא אספיק את רגעי האחרונים רח"ל. אולם באמצע הדרך, כשנעצרתי לרגע מריצתי, נזכרתי את דברי קודשו של הרבי והיו אלו נשמעים לי כאילו אני זה עתה שומע אותם, וכך אומר לי הרבי: שניאור זלמן, דע לך שלמרות כל התלאות והמאורעות שימצאו את בנך, הכל יעבור בשלום. ואם כן, חשבתי לעצמי, אם כך אמר הרבי, צדיק גזר והקב"ה מקיים, והיה ברור לי שבוודאי כבר הגיע מישוהו והצליח להוציא את בני ממי המקווה, ואם כן למה לי להפסיק את תפילתי.

ביררו החסידים וגילו כי אכן כך בדיוק היה: אחד הנוכחים הצליח לפרוץ את דלת המקווה, במהירות הוציא את הילד מתוך המים ודפק על גבו נמרצות בכדי להוציא את כל המים שבלע. למרבה הנס, הדבר לא היה מדי מאוחר ובתוך כמה דקות הילד פלט את כל המים שבלע, נשימתו הסתדרה ולא היה ניכר עליו כלום מכל אשר עבר עליו.

המקרה השני כך היה: ביום מהימים פרצה באיזור העיר דאקשיץ מחלת הכולרה רח"ל. מחלה קשה ואיומה זו הפילה באותם ימים חללים רבים, ובפרט ילדים קטנים. מחלה זו, מלבד עצם הסכנה שבה, הייתה גם מחלה מזבזבת בצורה קשה מאוד, ולכן החולים סבלו מבידוד חמור, ורבים חששו לטפל בחולים האומללים, דבר שגרם לתמותה גבוהה יותר בין החולים האומללים.

באותם ימים לא הכירו את החיסונים ואת התרופות הקונבנציונאליות. אנשים חיפשו פתרונות מהגורן והיקב, ואחד הפתרונות שנמצאו כבדוקים ומנסוים לריפוי המחלה היה לעטוף את החולה במגבת גדולה טבולה במים רותחים. הרעיון של הריפוי היה על משקל דברי חז"ל 'הבלא מפיק הבלא', שפירושו, חום מוציא חום. מכיון שהמחלה התאפיינה בחום גבוה מאוד, הרי שהמטפלים בשיטה הזו סברו שהחום החיצוני מהמים החמים יוציא את החום הפנימי של המחלה. בדיעבד הטיפול עזר בחיטוי החולים ומיגור החיידקים שהיו סביב החולה, כך שהטיפול במים החמים היה המבוקש ביותר באותם הימים.

משום מה לא מצאו העסקנים מקום טוב יותר לרכז בו את הטיפול בחולים הקשים מאשר בית הכנסת הגדול של העיר דאקשיץ. שם

גם בזו הפעם הוא זכר היטב את הבטחתו של הרבי הצמח צדק שהכל יעבור בשלום, והוא הכיר בכוחם של הצדיקים המושלים ביראת אלוקים, צדיק גזר והקב"ה מקיים, והוא חזר ואמר ללא הרף, שאם הרבי הבטיח שהילד יוכל לכל המאורעות שיהיו עימו, בוודאי שהוא גם ישרוד את מחלה זו.

מסר חסידי לפרשת השבוע

כי בעז"ה הכל יעבור בשלום! אכן, צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

בחדשי החורף האחרונים לחייו של הסבא קדישא הרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זיע"א יצאה גזירת גיוס על כלל בחור ישראל. השלטונות הודיעו כי כל אחד ואחד מחויב לבוא למבחן מקיף שיבדוק את יכולתו לשרת בצבא. הסבא קדישא הרעיש עולמות בכדי לבטל את הגזירה הקשה.

בשבת פרשת ויגש, שהה הסבא קדישא בעיר פרעשדבארז, ובשעה שערך את שולחנו הטהור לביל שבת קודש הזכיר הרבי את דברי הפסוק בתחילת הפרשה (בראשית מד יח) 'וַיִּגֶשׂ אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר בֵּי אֲדָנָי יְדָבֵר נָא עִבְדְּךָ דְבַר פְּאֻזְנֵי אֲדָנָי וְאֵל יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדְּךָ כִּי כְמוֹךָ כִּפְרַעְהוּ, וְכך פירשו: כנסת ישראל נקראת 'הודה' והיא ניגשת לפני הקב"ה בתפילה ואומרת: 'בי אדוני, ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני, והבקשה היא 'אל יחר אפך בעבדך', שאל תכעס עלינו לגזור עלינו גזירות קשות ורעות, 'כי כמוך כפרעה', 'מה פרעה גזור ואינו מקיים, מבטיח ואינו עושה, אף אתה כן, שהרי גם אם תגזור גזירות כאלה יבואו הצדיקים ויבטלו את הגזירות, כמו שאמרו חז"ל (מו"ק טז): 'אני מושל באדם, מי מושל בי - צדיק. שאני גוזר גזרה ומבטלה, ולכן מוטב שלא תגזור גזרות רעות כלל.

ולאחר מכן אחז הסבא קדישא בזקנו ואמר: מוטבטח אני שכל זמן שהזקן הזה יהיה בעולם - לא יקחו מבני ישראל לצבא. וכן היה שתיכף לאחר שבת הגיע שליח מיוחד עם הבשורה הטובה שהגזירה התבטלה. והיה באותו היום ברית מילה בחצר הקודש, ולאחר הברית מילה עמד הסבא קדישא ועבר לפני העמוד באמירת 'הלל הגדול' עם הציבור בשמחה גדולה ועצומה.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

את הקול המשונה. עוד הוא בולש מסביב והנה נתקלים עיניו בעיני החיה. הילד לא הבחין בגוף, אף לא בפרצוף, אלא ראה זוג עיניים גדולות ובורקות החודרות אל כל ישותו, מהפנטות אותו וכאילו תובעות ממנו בתוקף ובעוצמה שיבוא אחריהם. חושיו של הילד התערפלו. הוא הרגיש שחובה עליו לצעוד בעקבות העיניים. החיה צעדה במהופך, פניה אל מול פני הילד, היא הולכת אחורנית והנער בעקבותיה. צעד אחרי צעד הילד נכנס לתוך עבי היער. הוא הרגיש פחד נורא בגופו, למעשה הוא רצה להתנתק מהעיניים הללו, אבל הם לכדו אותו, כאילו בשלשלאות של ברזל לפתו אותו והכריחוהו ללכת בעקבותיהם.

לפתע, תוך כדי הליכה זו, נשמע ממרחק קול רעש של מרכבה קרבה ובאה. הגלגלים השמיעו רעש אופייני, אולם הצבוע לא הראה כל סימן של פחד. הוא המשיך בצעידתו אחורנית, שומר על קשר עין עם הילד ולא מרפה מטרפו האומלל. בהשגחה פרטית, הפריץ שנסע במרכבה בחר לו את נתיב נסיעתו דווקא בתוך מרווח המקום הזה שבין הצבוע והילד. באותם השניות שהמרכבה עברה בקול רעש גדול ושברה את הקשר ההיפנוטי שבין עיני השניים, נשאר הנער עומד במקומו, מביט אל המרכבה המתרחקת והולכת, ואז, הבין הילד את הסכנה הגדולה בה הוא מצוי. בכוח עילאי זינק הילד ממקומו והחל בריצה אחרי המרכבה. הצבוע ניסה לרוץ אחרי הילד האומלל, אבל הילד הספיק להכנס אל תוך היער כל עוד נשמתו בו.

חיזור כסיד ולבו הולם הגיע הילד במרוצה לבית הוריו וצנח ארצה בלי יכולת לדבר דבר. רק לאחר שהשיבו את נפשו והוא שיחזר את אשר עבר עליו הבינו ההורים את הנס הגדול שאירע לבנם. גם אז הצטלצלו באוזני האב ר' שניאור זלמן מילות הקודש ששמע מפי הרבי הצמח צדק: הילד אמנם יעבור תלאות רבות בילדותו, אך אין לך להתרגש מכך

אור החיים המבואר
במתיקות ועריבות
טוב התורה

אור החיים המבואר
 או פוסקים מפורסמים בעניני מידות ע"פ הבא"ח הנקרא
 קובץ ספר האור החיים הרי"א ספר עיר - ספר עיר הרי"א
 ספר חיים - ספר חיים ספר חיים

אור החיים המשולב
 תבנית קטנה מיוחדת ופשוטה לכל אור החיים המשולב
 בארבעה כרכים מעובדים ומופיעים יחד
 | יצא לאור | הקדמת מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

קוצ והדר
 חיים של תורה

נויצוב ועימוד: שוקי קטר

לתגובות ולהצטרפות לקבלת הגליון במייל: newsletter.mechubarim@gmail.com

חדש בממלכת התורה

דבר בעתו

זרע שמשון המבורא - שמות א

מהדורת ברכות טוב

מכון 'אור לישרים' - נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

סדרת הספרים "זרע שמשון" על התורה אשר חברו החכם המופלא אשר מעייני חכמתו נפוצו חוצה ונדע שמו בשערים ה"ה הרב הגדול מוהר"ר שמשון חיים במהור"ר נחמן מיכאל נחמני זלה"ה. ועתה יוצא לאור עם ביאורים יקרים משולבים בדבריו המאירים, בתוספת מקורות וציטונים, והרחבת הענינים הנושאים ונותנים בדבריו. הכל במהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עינים. המחבר נפטר בלא שהשאיר זש"ק, ובהקדמת ספרו כותב המחבר כי מכיון והולך לעולמו לא בנים הוא מבקש שילמדו בספריו ובכך יהא נחת רוח לנשמתו, ובירך את הלומדים בספריו: "ועינכם תראינה בנים ובני בנים כשתילי זיתים סביב לשולחנכם חכמים ונבונים. ובתים מלאים כל טוב. גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם". הבטחה זו נתפרסמה והוכחה, ורבים נושעו בעקבותיה.

חדש

רבינו בחיי המבורא שמות א' שמות - בשלה

מהדורת 'רדיוזין'

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

פירוש 'רבינו בחיי' על התורה, מוגה בדקדוק רב עפ"י כתבי יד ודפוסים ישנים. ועם ביאור נרחב על דבריו הק', עם הערות וציטונים, ועם הרחבת הענינים, לתועלת הלומדים. כל אלו נסדרו במהדורה מפוארת, כמיטב ספרי 'ממלכת התורה - עוז והדר', בעימוד מהודר ובעיצוב מושלם.

חדש

שו"ע המבורא 'מתיבתא' או"ח הלכות פסח ה, סימנים תסח-תצד

מהדורת לאנדא

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

ספר הטור עם הערות וציטונים, עם ספר שולחן ערוך ונושאי כליו, בתוספת מדורי ביאור נרחבים והערות נחוצות, ועוד שלל רב של הוספות לתועלת הלומד. הביאור 'מתיבתא' ערוך בשפה ברורה ונוחה, כשאליו נוספים: 'ילקוט ביאורים', ועוד מדורי ליקוט שונים ומגוונים, כשהכל ערוך ומוגה על פי דפוסים ישנים, במהדורה מהודרת ומאירת עינים, לתועלת הלומדים.

דבר בעתו

אוצר פלאות התורה שמות

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

סדרת הספרים המפוארת "אוצר פלאות התורה" נתחברה על ידי הרב ח"ר וואלף זיכרמן שליט"א, ופתחה צוהר חדש לנפלאות התורה, כאשר העלו ממצולות אדירים את צפונות פלאי התורה ועמקי סתריה, בדברים שאינם ידועים, והם מחודשים לשומעיהם, ומזכים את לומדיהם בהשגת נפלאות התורה.

דבר בעתו

משך חכמה המבורא שמות

מהדורת 'ברכות טוב'

מכון 'אור לישרים' - נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

'משך חכמה' הוא חיבורו של רבי מאיר שמחה מדווינסק זצ"ל, על התורה ומגילות. הספר נסדר והובא לדפוס כמיטב המסורת של ספרי 'ממלכת התורה - עוז והדר', במהדורה מפוארת ומנוקדת ובעימוד מושלם, באופן שמענג את הקריאה והלימוד על קהל הלומדים.

מילין יקדין ויהושע נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי חזקיה אביהצדק שליט"א

מִי־הָתָא חֲזֵהָתָא

חֲזֵהָתָא דְאִוּרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלָא עַל הַפְרָשָׁה

לבדו - שלמות העבודה כשהיא לשם שמים

לשם שמים, שכן אמר משיח לרבי יהושע בן לוי שיבוא היום לגאול את ישראל, וביאר אליהו הנביא את דבריו שבכל יום הוא מוכן לגאול אותנו אם נשוב בתשובה, כמו שכתוב (תהלים צה ז) 'היום אם בקולו תשמעו' (סנהדרין צח). ויש לבאר תיבת 'בקולו', היינו באותו הקול שהשמיע לנו במתן תורה - 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני', רמז שלא יהיה לנו יראה זרה בעמדנו לפניו, אלא תהיה עבודתנו מיוחדת אליו יתברך, וכפי מה שניזוהר לשמוע את אותו הקול כך נזכה לגאולה בקרוב, 'היום אם בקולו תשמעו'.

ידמה בעיניו כאילו הוא לבדו בעולם
וכן פירש רבי נחמן מהורודנקא ע"ה את הפסוק (שמות לד, ג) 'איש לא יעלה עמך בכל ההר', שבבוא האדם להתחזק בעבודה ולעלות בהר ה', יצייר לעצמו כאילו הוא יחידי בעולם ואין עוד איש עמו, ולא יתערב בליבו כוונה לכבוד מאף אדם בעולם, ובזה תהיה עבודתו שלמה ורצויה לה'. ועל פי זה פירש בדגל מחנה אפרים (מטות ד"ה החלצו) את הפסוק (ויקרא טז ז) 'וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש', שכשנכנס הכהן גדול לקודש הקדשים, וכן כל אדם בבואו לעבוד את עבודת הקודש, יסיר מליבו מחשבת כל אדם, ולא יהיה רצונו שיראו בני אדם עבודתו ולא שיכבדו אותו על זה.

יוסף הצדיק טיהר עצמו מכל מיני פניות

זהו גם הפירוש בפרשתנו בדברי יוסף הצדיק קודם שהתגלה לאחיו (בראשית מה א) 'הוציאו כל איש מעלי', שהיה מתיירא שמא תתערב בליבו מחשבת גאוה שאינו גומל רעה לאחיו על כל אשר הרעו עמו, ואדרבה הוא מקרב אותם ומסייע בידם. לפיכך הכין עצמו בהכנה רבה להיות דומה בעיניו כאילו אין עוד שום איש עמו, שתהיה מחשבתו טהורה מכל פניה בלתי עמו, וכן מעיד עליו הכתוב (שם) 'ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו', שלא היתה במחשבתו שום פניה לקבל כבוד מבני אדם.

ומרות אחרת, ולא יירא ולא יפחד משום בריה כי אם מאלקיו אשר לפניו הוא מתפלל, וכמו שכתב **בנועם מגדים** (כי תבוא ד"ה את ה' האמרת) בשם אביו ז"ל, כי המתפלל הוא כעומד לפני ה' ושכינה כנגדו, על כן 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני' בעודך מתפלל לפני, ואם תהיה כוונתו לשם אדם הרואהו הרי זה כקונה אדון לעצמו, וכאילו עובד ומתפלל לאותו אדם.

יחוד העבודה לשם ה' מקרב את הגאולה

וכן קירוב הגאולה תלוי כשמיחד עבודתו

וְלֹא יִכַּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנְּצָבִים עָלָיו
וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָּל אִישׁ מֵעָלַי וְלֹא עֲמַד אִישׁ אִתּוֹ
בְּהִתְוֹדַע יוֹסֵף אֶל אָחָיו (מה, א).

יסוד גדול הנדרש לשלימות עבודת האדם לבוראו הוא, שצריך מאוד להיזהר בעת קיום המצוות שתהיה מחשבתו מיוחדת לעבודת הבורא, ולא שתתערב בליבו כוונה אחרת זולת לעשות נחת רוח לבוראו. בזה יקיים 'בכל דרכיך דעהו' (משלי ג, ו), שבכל דרכי האדם תהיה כוונתו רק לידיעת ה' ולא שום פניה זרה, וכן בעומדו לפני ה' בתפילה לא תהיה לו אלהות

מִילְתָּא דְפִלְיָאָה

מעשה אבות סימן לבנים גם באהבת השם יתברך

וַיֵּאָסֶר יוֹסֵף מִרְפַּכְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה וַיְרִא אֵלָיו וַיִּפַּל עַל צַנְאָרָיו וַיִּבְכֶּה
עַל צַנְאָרָיו עוֹד (מו, כט). וברש"י אבל יעקב לא נפל על צווארי יוסף ולא נשקו - שהיה קורא את שמע.

מובא בספר גור אריה למהר"ל (מו כט) מדוע נתייחד הזמן לקריאת שמע שהיה קורא, לפי שכאשר בא יעקב וראה את יוסף בנו מלך, נתמלא לבו אהבת ויראת השם בהכרה מלאה איך מידותיו הם טובות ושלימות ומשלם שכר טוב ליראיו, והיא מידת החסידים אשר יקרה להם טוב מיד הם מתדבקים אל הקדוש ברוך הוא על הטובות והאמת שעשה עמם, והנה זהו קריאת שמע בקבלת עול ויחוד מלכות שמים ואהבתו, ולכן היה ראוי ליעקב לקרוא קריאת שמע כאשר בא אליו יוסף וראה אותו מלך אחר הצער הגדול שהיה לו בעבורו.

והנה גם במסכת זו של אהבת השם קיים הכלל 'מעשה אבות סימן לבנים' (ראה תנחומא לך לך ט), ואנו נקראים בזה לאמץ את דרכי האבות הקדושים וללמוד את מידותיהם התרומיות. רבות ניתן ללמוד בענין זה מפגישת יעקב ויוסף, כמו שהביא השפתי צדיק (ויגש לא) ששמע מזקיניו **החידושי הרי"מ ע"ה** ששיבחה את דברי **המהר"ל הנ"ל**, אמנם **הרבי מקאצק זלה"ה** התבטא על כך שהוא דבר קטן למעלת קדושת האבות. וליישב דברי זקיניו ז"ל כתב השפתי צדיק שנראה כוונתו שיעקב אבינו הכין דרך עבודה זו עבור כל כלל ישראל, שבכל עת שיתעורר בליבם איזה אהבה וחובה שיוכלו להטותה להשם יתברך, ולכן מובא ברש"י כוונה זו שנעשה מזה פירוש הפשוט ואז יוכל כל איש ישראל לבוא למדרגה זו, וכן היה רוב עבודת האבות הקדושים להכין דרכי עבודה לכלל ישראל, אכן האבות הקדושים עצמם אין לשער גודל דביקותם ומסירותם נפשם תמיד להשם יתברך עד שמלאכי השרת נתקנאו בהם.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

יוסף הצדיק התעסק בכיבוד אב ולכן לא קרא שמע

מאד ומוכרח לטעום תיכף אכילה או שתיה, וגם שלא להניחו לבדו בבית. ובימיו האחרונים נזהרו לשמור מאד ועמדו לידו תמיד מוכנים באיזה טעימה ליתן לו תיכף ומיד אחר סיימו התפילה, אמנם בפעם האחרונה נתעכב הדבר ותיכף נפל על הארץ, ומתוך דיבורים קדושים בדביקות עצומה שנמשכה ל"ו שעות נפרד מהאי עלמא ונסתלק לעולם העליון.

אין הצדיקים נמנעים מלהתקרב לאור העליון אף בידיעה שיגיעו עד כלות הנפש

סיפורים אלו הם מקצת דמקצת משבחם של קדושי עליון צדיקי הדורות אשר כל ימי חייהם מקיימים כל מצוה ומצוה בדביקות עצומה וקירבת אלקים עד כלות נפשם ממש בבחינת 'כי עליך הורגנו כל היום' (תהלים מד כג), וכך גילה **האור החיים הקדוש** (ריש פרשת אחרי) טפח ממדרגותיהם הקדושים והנשגבים בפירושו על מיתת נדב ואביהוא, ורבות התייגעו גדולי הדורות והמקובלים לבאר דבריו הטמירים והנעלמים בפירושו שם, ותוכן דבריו שמתו נדב ואביהוא בזה שנתקרב לפני אור עליון בחיבת הקודש, והוא סוד הנשיקה שבה מתים הצדיקים, ורמז הכתוב בתיבת 'וימותו' הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מלהתקרב לדביקות נעימות עריבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות, עד כלות נפשם מהם.

יוסף שמר על אביו שלא יסתלק לעולמו מרוב דביקות

בדרך זו ניתן להבין מדוע יוסף לא קרא קריאת שמע, שכן אם בצדיקי הדורות נאמר כך, על אחת כמה וכמה יעקב אבינו ע"ה בחיר האבות בוודאי היה בבחינה זו, ולכן הוצרך יוסף להשגיח על אביו בשעה שהוא קרא את שמע שלא תצא נפשו מרוב דביקות, ועל כן נפל על צוארו כדי להחזיקו בעולם הזה, ויתכן להוסיף שגם זה בכלל דברי הנחלת יעקב שיוסף היה עסוק במצות כיבוד אביו לשמור ולהשגיח עליו.

מדביקותו. פעם אחת נפלה דליקה בעיר, ומחמת הבהלה שכח המשמש ולא בא בזמן שקבע לו רבו, ולאחר זמן מועט כשנזכר על כך מיד בא ונכנס לחדרו, אולם מצאו שכבר נצרר בצרור החיים ויצאה נשמתו הקדושה באחד על ידי מיתת נשיקה.

פטירת המגיד מזלאטשוב בעת רעוא דרעוין מתוך דביקות עד כלות הנפש

ועל פטירת המגיד מזלאטשוב זלה"ה מסופר, כי לערך שנתיים קודם פטירתו הוצרכו לשמור עליו שלא תצא נשמתו מרוב דביקות בבוראו, וביוחד בשבת קודש בעת רעוא דרעוין, ואירע מעשה בכ"ה באלול שנת תקמ"א בעת רעוא דרעוין בשבת קודש פרשת נצבים-וילך, היה כל כולו אחוז שרעפים ודבוק בבורא עולם עד כלות הנפש מרוב חיבה ותשוקה לבורא ברוך הוא, ובאמצע אמירת מאמר 'תא חזי' מזהרה הקדוש (יתרו פח): הנדפס בסידורים, בשעה שאמר 'ובהאי רצון אסתלק משה נביא מהימנא קדישא מעלמא' הגיע להתפשטות הגשמיות, וכשראתה זאת בתו הצדקת הזעיקה את אחיה הצדיק ר' יצחק, אך כשהגיע אחר את המועד וכבר נסתלק לבית עולמו.

עבודת התפילה של היהודי הקדוש מפרשיסחא במסירות נפש ממש

בדומה לזה מובא בספרים הקדושים על היהודי הקדוש מפרשיסחא זלה"ה שהסתלקותו היתה באמצע עבודתו בתפילה, וכידוע דרכו שהיו כל עניני תפילותיו במסירות נפש, ובאמת בסוף הלך לעולמו מתוך מסירות נפש בתפילתו. וכך העיד על נשמתו שהיא מאותם הקדושים שמסרו נפשם על קדושת השם, וממילא מוכרח להיות פטירתו על ידי דביקות, ובכל תפילה שצמאה נפשו להשם יתברך ומתדבק בו יתברך, אז השם יתברך חונן אותו ומשיב לו נפשו שיוסיף בעבודה על ידו, ואחר התפילה נחלש

וַיֹּאסֶר יוֹסֵף מִרְפָּתוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צַוְּאָרָיו וַיִּבֶךְ עַל צַוְּאָרָיו עוֹד (מו כט). רש"י כתב לפרש 'עוד' מלשון רבוי, שהרבה יוסף והוסיף בבכי יותר על הרגיל, אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו הטעם שהיה קורא את שמע. ונתקשו המפרשים דממה נפשך אם לא היה אז זמן קריאת שמע מדוע קרא יעקב אבינו, ואם כן היה אז הזמן לקרוא את שמע מדוע יוסף הצדיק לא קרא. ותירץ הנחלת יעקב (הובא בשפתי חכמים) שיוסף היה עסוק במצות כיבוד אביו, ועל כן היה פטור מקריאת שמע כדין העוסק במצוה פטור מן המצוה (סוכה כו. שו"ע או"ח סי' לח ס"ח).

הצדיקים הדבקים בקב"ה צריכים שמירה שלא תצא נפשם מגודל הדביקות

ונראה לתרץ באופן אחר, על פי הידוע ומבואר בספרים הקדושים מעלת ודרגת הצדיקים, אשר בעבודתם את השם יתברך בדביקות עצומה בקדושה ובטהרה ובסילודין כשרפים ומלאכים זוכים להתפשטות הגשמיות, עד היותם קרובים להיבטל ממציות ו להסתלקות נשמתם מחמת רוב כיסופין והשתוקקות ואהבת השם אשר בערה בהם, וכדי להציל את נפשם חייבים הם להתעסק בדבר גשמי או שיעמדו עליהם אנשי ביתם לשמור עליהם בשמירה יתירה ולעוררם לבל יסתלקו מן העולם הזה בשעת דביקותם.

פטירת הרמ"ע מפאנו ע"ה בשעת קריאת שמע

וכך נודע על הרה"ק הרמ"ע מפאנו ע"ה (בעל עשרה מאמרות) שהוצרך לשמירה שלא תיפרד נפשו מגופו מרוב דביקות להתפשטות הגשמיות בעת שהיה קורא קריאת שמע, ולכן בכל יום ויום קודם כניסתו לחדר המיוחד שהיה מתבודד בו ומקשר נשמתו בחי העולמים מאהבתו ודביקותו בו יתברך, היה נוהג לקבוע זמן למשמשו שיבוא ויעוררו עד שיפסיקו

אף כאשר הכל חשוך יש לנו לדעת כי בתוכו של המיצר נמצאת הישועה

לרחמים והקללה לברכה שמיסורין האלה נעשה טובה גמורה להם.

כשמקבל בשמחה זוכה להיושע מצרתו

וכן כתב האור החיים הקדוש ע"ה, כי יש הפרש בין בני יעקב בירידתם למצרים, יש מהם שבאו ברצונם לקבל גזירת מלך בלב שלם ויש מהם שהיו חוככים להתעכב מרדת לכור הברזל, וציינם הכתוב מי ומי ההולכים לפרוע שטר חוב הגלות מרצונם, ואמר 'בניו ובני בניו איתו' פירוש אלו לא הוצרך להביאם הוא אלא הם מעצמם באו, 'אתו' בדומה לו. ואחר כך סידר אותם שלא באו מרצונם עד שהוצרך יעקב להורידם בעל כרחם, שהם בנוותיו ובנות בניו שבהם נאמר 'הביא איתו מצרימה', פירוש הוא הביאם, לא לרצונם באו.

משכך, כל עוד והבנים היו בחיים לא התחיל שיעבוד מצרים כמו שכתוב (שמות א ו) 'זימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא', ופירשו זאת במדרש (שמו"ר א ח), ללמדך שכל זמן שהיה אחד מהם קיים מאותן שירדו למצרים לא שיעבדו המצרים בישראל. מבאר האור החיים הקדוש: אולי היה להם לתשלום קבלת גזירת מלך ברצון פקע מהם השיעבוד כי סמא דיסורי קבולי, וזאת כיון שקיבלו הייסורים באהבה לכן פקע מהם צער השיעבוד. מלבד יוכבד וסרח שהגם שהיו מיורדי מצרים לא המתינו להם מן השמים והתחיל השיעבוד בחייהן.

דבר גדול למדנו כאן, כי המקבל כל הבא עליו בשמחה, ביודעו כי הכל מדוד ושקול מהשמים לטובה, יזכה להתרפאות ולהיושע מצרתו. וכבר נאמר משמו של הרה"ק מלכוניץ ע"ה, בדברי המשנה (ברכות מ.) 'ועל כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא', האומר על כל הבא עליו, לא משנה מה, אפילו אם נראה לו כדינים, עם כל זה אומר 'שהכל נהיה בדברו', שהכל משמיים ואם כן וודאי שזה לטובה, 'יצא', כלומר ע"י זה יפטר מצרתו וייושע.

לא במיצר, וכל המיצר הוא רק מה שנראה לי לעיניים אבל באמת הנני 'במרחב'.

כשמשיקל להבין שהכל טוב עבורו - מהפך הדין לרחמים גלויים

כך ממשיך דוד ע"ה ומודה לה' (שם פסוק כא) 'אודך ה' כי עניתני ותהי לי לישועה', והקשה בבאר מים חיים (ויגש מו א), היה לו לומר 'והושעתני', מה פשר המילים 'ותהי לי לישועה'. ועוד הקשה, מה שייך להודות 'כי עניתני'. וביאר, כי דוד המלך הבין כי גם העינוי עצמו הוא טובה גמורה ולכן מודה עליו, וממשיך מפני מה אני מודה על העינוי כי העינוי עצמו הוא הישועה, וזהו שאומר 'ותהי לי לישועה' העינוי עצמו היה לי לישועה.

ומבאר, כי פעמים שהקב"ה משפיע הטובה לאדם באופן בו נראה לעיניים כי רעה הוא, ובהמשך הזמן יתוודע שטובה גדולה הייתה. [ואמנם נודע אשר אין דבר שאינו בהשגחה מאת האל, וגם זה השגחה שיבוא לו טובתו בתחילתו רעה, כי הוא צריך למעט היסורין בתחילה, אבל באמת טובה גמורה היא לו. על כן שנו רבותינו (ברכות נד.) חייב אדם לברך על הרעה מעין הטובה. ומכל שכן בבוא הטובה לבדה והלכה הרעה ודאי מוכרח להודות על הטובה ועל כזה אמרו חז"ל (שמו"ר כג ג) הקדוש ברוך הוא במה שהוא מכה, בה מרפא, כי המכה גופה רפואה היא לו].

ומוסיף עוד אמרים בסגולת המברך על הרעה כשם שמברך על הטובה (ברכות נד.), שבזה מהפך הדין לרחמים וזוכה שאכן יתהפך ויראה בעיניו הטובה, וזה לשון קדשו: ובזה צדיקים מהפכין מידת הדין למידת הרחמים, כי הם אומרים בנפשם אשר מידת הדין הזה מידת הרחמים הוא ולא דין, כי כל היסורין - טובות וחסדי האל המה. ועל ידי זה הקדוש ברוך הוא מהפך להם מידת הדין

אל תירא מרדה מצרימה וגו', אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך (מו, ג-ד).

כשיעקב אבינו ע"ה נצרך לרדת למצרים וחשש מאוד, אמר לו הקב"ה (בראשית מו ג-ד) 'אל תירא מרדה מצרימה וגו', אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך', ביאר המשך חכמה (שם), שהתשובה לחששו של יעקב היה שאני אהיה איתך ואף שנראה לעתים בעמקי הגלות שהאדם נשאר לבדו, דע לך כי כפי שבמעשה יוסף התברר פתאום שכל התהליך היה לטובה עצומה, שכן זו היא העצה שהצילה את יעקב ובניו מגווע ברעב, כך גם כאשר אינני נראה והמצב נואש, עומד אני מאחרי הדברים הקשים והכל ממני לטובה ולישועה.

וזה מה שאמר לו 'יוסף ישית ידו על עיניך' המעשה עם יוסף הוא זה שממנו תוכל להסיק כי טוב לעצום העיניים מלחקור מהי הטובה ולשם מה, כי כמו שאצל יוסף הצדיק לא היה מי שיחשוב כי נסבב לטובה ומהי הטובה שתצמח ממנו, כך גם מוטב שלא נחקור רק נדע כי כל זה לטובה שבקרוב תתברר לך.

בדברי המשך חכמה נבין, שלפיכך מכסים את העינים בקריאת שמע, ללמד כי גם כשחשוך ולא רואים מאומה, מאמינים אנחנו כי 'ה' אלקינו ה' אחד', גם כשניכר החסדים שעל זה רומז שם הוי"ה שם הרחמים (זוהר וישלח קעג:), וגם כאשר נראה בעיני בשר כי 'אלקינו' הרומז למידת הדין (שם קעד.), בכל מצב 'ה' אחד' הכל בהשגחה עליונה מאבינו שבשמים הטוב ומטיב, וממילא גם בתוך הצער והנראה כרע ח"ו גם שם נמצא הטוב בעומק הדין.

ועל השגה זו ביקש דוד מלך ישראל ע"ה (תהלים קיח ה) 'מן המיצר קראתי יה ענני במרחב יה', וכתב הרוקח (פירושי סידור התפילה מן המיצר) לבאר בקשתו, קראתי מן המיצר, ראה ה' את מיצרי וחלצני, ענני ענה לי הקב"ה כי אני 'במרחב' וכלל

יצא לאור ע"י מכון אור ליהודים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להצטט ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור ליהודים
ניצוב ועיסוק: שוקי קנר

אֶצְנֹת

פֶּרֶשֶׁת וַיֵּאָבֵד

לַעֲבֹדָתוֹ עֲבָת

הַסֵּד, אֲדִיּוֹן ר"כ

פלונית ובעזרת ה' יתברך תבוא לך הישועה. ויהי אף ראה בעל האכסניה את העניי בפתח ביתו, ומיד שאלו: הבאת לי מכתב מהרבי מקוסוב? התפלל העני ושאל את העשירי: זאת מניין לך? ענה לו בעל האכסניה: הלילה נגלה אלי הרבי מקוסוב ואמר לי כי הגיעה השעה שאפרע לך את החוב שאני חייב לך זה מכבר. בתחלה לא הבין העני את הפונה, אולם לאחר שבעל האכסניה ערך לפניו שולחן במיטב המאכלים, נזכר הוא באותם נשכחות והתמונה התבהרה לו.

בעל האכסניה הודיע לעני כי יסעו בצומת אל הרבי מקוסוב וככל מה שיוֹרָה הרבי לתת לו - יתן לו בעל האכסניה. ואכן, הרבי מקוסוב הורה לו לתת ליהודי סכום כסף הגון שיאפשר לו לפתח את עסקיו מחדש. אז הבין העשירי-עני את פונת הרבי: נתנה זו תהא לטובתך, שכן רק בזכות נתינת צדקה זו אכן התהפך עליו עתה הגלגל לטובה ולברכה.

יְרִידָתוֹ זֹו הִיא הַתְּחִלַּת עֲלִיתוֹ

והנה הרב הקדוש מסוכוטשוב, השם משמואל, זיע"א (תרע"ז) באר רעיון זה בתוך דברי הפסוק (בראשית מה כז): 'וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם', לאחר שהקדים לפרש ענין העגלות שהוא מלשון עגול וגלגל חוזר בעולם.

ונראה לפרש ענין העגלות שהוא מלשון עגול, ונקרא על שם האופנים, כי אופני העגלה עגלים, וכל דבר עגול המתגלגל ממעלה למטה, נקודת גבנונית העגול כשהוא יורד ומשפיל, לא יתכן לקרותו ירידה בהחלט, כי ירידתו זו היא התחלת עלייתו שנית וחזור חלילה. והוא רמוז ומשל נפלא על מארעות האדם וילדי יומו, כי אין ירידתו והשפלתו נקראת ירידה בהחלט, והכנס הרואה את הנולד רואה בכל ירידה התחלת עלייה, וכן להפוך כששעתו מצלחת לא ירום לבבו וישקוף ויראה בכל עלייה ירידה, ובאמת שזו היא עצה נכונה לפני האיש שלא יהיה רובץ תחת משאו, אלא יבטח בשם ה' וישעו באלקיו, כי ירידתו זוהי עלייתו, ומלקלתו תקנתו, וכן להפוך כשהאפן עולה הוא מעמד לירידה ועיי"ש באריכות.

(מתוך הספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אולם לא סכום כה גדול. הסתכל עליו האהבת שלום ואמר לו: דע לך כי לטובתך באה בקשתי זו...

התפלא העשיר עוד יותר ושאל את היהודי: ברור שתינת צדקה טובה היא לנו, ואולם מה טובה נוספת תבוא לי מנתינת זו? הרהר האהבת שלום וענה לעשירי הירשית: אין איש יהודי מה ילד יום, ועדין אני אומר לך כי נתנה זו תהיה לטובתך... חשב העשירי ולבסוף התרצה, הוציא את הסכום המבקש ונתנו לצדיק.

כעת בקש ממנו האהבת שלום, שיואל נא לסובב את הסוסים אל פון הפפר הסמוך, למען יוכל לראות בעיניו עד כמה נחוצה היתה נתינת צדקה זו.

ואכן כך היה: האהבת שלום ביחד עם אותו יהודי עשיר נסעו אל עבר האכסניה ונתנו ליהודי את סכום הכסף הגדול, למען יוכל לפרע את חובות העבר ויהיה בידו גם לקנות אוכל וגדים לילדיו ולהמשיך להפעיל את האכסניה קראוי.

בטרם נפרדו מבעל האכסניה רכן האהבת שלום ולחש דבר מה לאזניו של בעל האכסניה, הלה היה נראה מפתע אולם הנהו בראשו כמי שמסכים לדברים שנאמרו לו. כשהגיעו האהבת שלום העשירי לחצרו של הרבי שמח הרבי מאד, וברוח קדשו אמר: פנו דרך לעשי המצוה. ואז נפנה הרבי ושאל את האהבת שלום: האם הדרכת את בעל האכסניה כיצד יהיה עליו לנהג בעתיד? האהבת שלום ענה בחיוב, ופני הצדיקים האירו באור יקרות.

חלפו שנים רבות. הרבי מז'בריא נתבקש לשיבה של מעלה. האהבת שלום החל להנהיג את צאן מרעיתו. באותה עירה קטנה עלה בעל האכסניה על דרך המלך, הוא התבסס בעסקיו ועשה חיל. רק אותו יהודי עשירי, התהפך עליו הגלגל וירד מנכסיו עד שנעשה עני המחזר על הפתחים. כך היה הולך ממקום למקום ואוסף כסף למחיתו.

ויהי היום, ואותו יהודי הודמן לעירת קוסוב, מקום משכנו של האהבת שלום, והוא נכנס אל הקדש פנימה תוף כדי שהוא מקנה לקבל מטבע יפה לצדקה. אותו יהודי לא זעה את הרבי כמי שהסיע אותו בשעתו, אולם הרבי הפירו תכף ומיד. נטל הרבי דף נייר וכתב עליו את המלים הבאות: 'הגיעה השעה של פריעת החוב'. קפל הרבי את הנייר, הכניסו למעטפה, ואמר לעני: מכתב זה שהנני נותן בידך מסר נא לבעל האכסניה בעירה

'הגיעה השעה של פריעת החוב'
וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם (מה, כז).

מעשה בהרב הקדוש רבי מנחם מנדל מקוסוב זיע"א, בעל 'אהבת שלום', אשר עשה דרכו אל רבו הרב הקדוש רבי משלם פייש מז'בריא זיע"א, בעל 'שיר דברי אמת', לשבת בצלא דמהימנותא.

מחמת ענייתו עשה האהבת שלום את דרכו ברגל. ביום חמישי לפנות ערב הגיע האהבת שלום אל כפר קטן כשהוא רעב ועייף מעמל הדרך והבחין באכסניה יהודית קטנה ובקש להכנס לתוכה. בעל האכסניה קדמו במאור פנים, ואמר לו: אמנם אין לי מה להציע בפניכם לאכול, שכן עני ואביון אנכי, והלחם שהיה ברשותי אול, אך אשמח להציע בפניכם משה בכדי שתוכלו לנוח.

נכנס האהבת שלום אל האכסניה, והחל להתעניין במצבו של בעל האכסניה, שאכן ספר לו על מר גורלו: בעבר היו פוקדים אורחים את הכפר ופרנסתי היתה מצויה מהם. אלא שלאחרונה חדל המזל להאיר פנים. עברו דרכים כמעט ואינם פוקדים את האכסניה, ואין לי כסף כדי לרכוש מזון ובגוד עבור בני משפחתי. וגרוע מכן: אין לי כסף אפילו בכדי לשלם את דמי שכירות האכסניה השיכת לפרץ, ומצוי אני בסכנה גדולה שמה הפריץ יחליט להשליכני מהאכסניה ולקחת את חפצי המעטים כתשלום על חוב השכירות.

האהבת שלום קאב את מצבו של בעל האכסניה ועודדו במלים נרגשות כי ישועת ה' קרובה לבוא.

בבקר, לאחר שנפרד האהבת שלום מבעל האכסניה ויצא להמשך דרכו, הבחין הרבי בעגלה הדורה בה נסע יהודי עשיר המזמין אותו לעלות אל העגלה ולהצטרף אתו לז'בריא.

אלא שהאהבת שלום לא הסכים לעלות אל העגלה ואמר לאותו יהודי: לא אסע עמך אלא אם כן תתן לי ארבעים רייניש לצרכי צדקה. התפלא העשירי לנכח העותו של היהודי אותו הוא לא הכיר, אולם הכרת פניו ענתה בו שאדם גדול הוא, ואמר: וכי לא דרך שאני מזמין אותך להצטרף חנם לנסיעה אלא שעוד אתה דורש ממני סכום כה גדול? לתת לך סכום כסף נאה לצדקה, רייניש אחד או אפילו כמה ריינישים.

הידון אֶצְנֹת - נושא פרסים היכן בפרשתנו מישוה עונה במלה "הנני"?

פתרון החידה - ראש השנה:

ש. איזה הוספה מוסיפים בתפילה במהלך חודש תשרי ומחליפים בו כמה מילים 4 פעמים?
ת. "עלה ויבוא". בראש השנה אומרים "ביום הזכרון הזה", ביום כפור "ביום הכפורים הזה", בחג הסוכות אומרים "ביום חג הסוכות הזה", בשמיני עצרת - "ביום שמיני עצרת החג הזה".

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

ראש השנה:

ה' ישראל דוד גרבר מאלעד.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו א"ה בגליונות הבאים

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה א"ה

על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".

את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.

בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

איגרות המגיד ממעוז היסטרי

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

בענין שעשועי הקב"ה בבריאת העולמות

במאמר זה ובמאמרים אחרים מבאר רבינו כי בבריאת העולמות קיימים שני שורשים. הראשון - בריאת העולם מכח שעשועי הבורא יתברך שמו, שצפה וראה את כל מעשי הצדיקים אשר עתידים לעשות, ולהעלות נחת רוח לפניו במחשבותיהם דיבוריהם ומעשיהם בתורה ומצוות, וכפי שנתבאר כי כל מעשי הצדיקים היו קיימים במחשבה קדומה, שהרי לפניו יתברך - היה הווה ויהיה שוים, ומחשבה קדומה זו היא ממש תחילת הבריאה שבה האציל הבורא את העולם ובראו מאין ליש, ויצרו ועשה את כל המעשים, כי מחשבת הבורא היא המציאות הגמורה, וממנה נמצאים כל הנבראים.

השני - מכיון שהעולם הזה הוא תחת מגבלות הזמן, ואילו הבריאה הנזכרת היתה מכח תענוג ושעשוע אלקות שהיא במהותה למעלה מהזמן, ואותה חיות אלוקית אין לה שום הגבלה, כי מידת החסד של הקב"ה היא מידה אין סופית, לכן הוצרכה להיות מידת הגבורה, המגבילה את ירידת האור, שירד תמיד בהדרגה - לפי המעשים המזככים את העולם לקבל את אור ה'.

אמנם ישנה מידה שלישית שהיא מידת רחמים, שהיא מידה ממוצעת לכאורה בין שני המידות הנזכרות, אבל באמת יש בה כוח גדול לאין ערוך משני מידות הראשונות. כי שני מידות הראשונות אינן מוכרחות שיהיה בהם שותפות אל המקבל, כמו שאנו רואים שיכול אדם להתהוות לעשות חסד גם אם אין מי שיקבל ממנו החסד, וכן במידת הגבורה, אבל הרחמים היא מידה שמתעוררת רק מכח אדם שמעורר את הרחמים, וענין זה הוא משל למידותיו יתברך, שמידת הרחמים נתעוררה רק על ידי ישראל, שהם המעוררים את הרחמים.

ועניינה הפנימי של מידת הרחמים, הוא שכאשר יש מי שראוי לרחם עליו, היינו שהמרחם שייך ומקושר אליו, והוא מתקשר אל המשפיע והמרחם, אז נמצא שהמשפיע והמקבל שותפים יחד במידת הרחמים, ועל ידי זה יכולים הרחמים להתעורר בלי הגבלה כלל, כי ההגבלה והצמצום נצרכים רק כלפי מידת החסד שאין בה התעוררות מצד המקבל, והיא נמשכת בלי התעוררות המקבל, וממילא אי אפשר לקבלה בלי שתקבל גדר וגבול להיכן תימשך, אבל הרחמים שמלכתחילה כל המשכחה היא על ידי המקבל, יכולה להמשיך בלי גבול.

ופנימיותה של מידת הרחמים היא בעצם ההתקשרות הפנימית ביותר של המשפיע ואל המקבל באופן של יחוד, שהמקבל מעורר בעצמו את מידת הרחמים, והוא כביכול מתכלל במחשבתו של המשפיע והוא עצמו מעורר בתוך מחשבתו של המשפיע שהוא מתייחד עימו באהבתו אליו - את הרחמים אליו.

ועל פי זה מובן שבני ישראל אשר עובדים את הקב"ה בעולם הזה, הם מגלים את שורש ישראל למעלה שהוא הרחמים שמתעוררים מכח ישראל אשר ראה הקב"ה כבר לפני בריאת העולם ובשבילם ברא את העולם, ועל פי זה פירש המגיד "ויאסר יוסף מרכבתו", שהאיש המקושר להקב"ה בבחינת "צדיק" - מידת ההתקשרות שהיא מידתו של יוסף, היא להיות "מרכבה במעשים טובים שלו" כלומר להמשיך לזה העולם את החיות של המחשבה הקדומה הנזכרת, ואז - "ויעל לקראת ישראל אביו", דהיינו מעורר את האהבה הראשונה לגלותה בעולם.

ויש בזה חידוש גדול למעשה, שאע"פ שבדברי רבינו מודגש בהרבה מקומות שתחילת העבודה היא על ידי יראה דווקא, והאהבה באה במתנת שמים, אמנם צריך האדם לזכור תמיד שתכלית העבודה היא לגלות האהבה הראשונה הפנימית והקודמת לכל העולמות, האהבה שלמעלה מזמן וגבול, ושמוכחה נברא כל העולם, ותכליתו של האדם להיות 'מרכבה' להתפארות זו, שהקב"ה יתפאר בו על ידי אהבתו ויראתו, ושיתגלה למפרע שמכוחו של האדם העובד את ה' נאמר "נעשה אדם".

וכאשר תהיה זאת כוונת האדם, אזי "ויעל לקראת ישראל אביו", תמיד יעלה ויתקרב לשורשו הנקרא 'ישראל', כי כאשר הוא דבוק בכוונה הנכונה, שהיא ההתקשרות הפנימית שעל שמה נקרא יוסף מרכבה למידת היסוד' שהיא ההתקשרות לשורש כל השרשים, אזי האהבה האלוקית מתגלה ומאירה בו.

ויותר מכך - שהאהבה הנזכרת היא המניעה אותו ורוכבת עליו, שהיא כאדם הרוכב על גבי המרכבה שהוא המניע את המרכבה והמרכבה הנעשית כלי לרצונו השורה עליה, ואף האדם הזוכה שרצונו שיתפאר הקב"ה על ידו, אזי הרצון הזה והאהבה הפנימית של ההתפארות שורה על נשמתו רוחו ונפשו, ומניעה אותה בכל רגע לעבוד את ה' בכל מעשיו באופן הרצוי שהוא בשילוב האהבה והיראה, על מנת שתוכל לחול עליו ההתפארות הנזכרת.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

וַיֹּאסֶר יוֹסֵף מִרְפָּתוֹ [וְכוּ'] (בראשית מו כט). **כְּתִיב** (תהילים קלט ב) **'בְּנִתָּהּ לְרַעִי מִרְחֹק, וּפִירֶשׁ רַשִׁי'**: בנתה מרחוק למושכני אל רעותך וחבתך. לרעי - לקרבני אליך. **כִּי הִנֵּה שְׁנֵי אֲהָבוֹת יֵשׁ, אֲהָבָה הָרְאוּשׁוֹנָה מִחַמַּת גְּדֹל אֲהָבָה שְׁיֵשׁ לוֹ אֶל הַבֵּן עוֹשֶׂה לוֹ כָּל הַטּוֹבוֹת**, וזהו מידת החסד שהיא פועלה העיקרי של האהבה, **וְהַשְּׁנִי מִחַמַּת אֲהָבָתוֹ אוֹתוֹ וּמִכָּה אוֹתוֹ**, וזהו הכוונה הפנימית של מידת הגבורה, שהיא גם כן מכח מחשבת האהבה.

וְהִנֵּה כָּל מִצִּיאוֹת שְׁיֵשׁ בְּעוֹלָם בְּדֹאֵי הַכֶּרֶח לְהִיּוֹת בְּמַחְשַׁבְתּוֹ הַקְּדוּמָה, מחשבת הקדוש ברוך הוא הקודמת לכל - היא שורש הכל, וממילא בהכרח שהיא גם שורש שני אהבות אלו. **וְהִנֵּה לְפִי זֶה נִמְצָא שְׁנֵי אֲהָבוֹת הַנִּזְכָּרוֹת הֵיוּ גַם כֵּן בְּמַחְשַׁבָּה קְדוּמָה** באופן זה שיתבאר לקמן. **כִּי תַחֲלָה עָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַחְשַׁבָּה, רוּצָה לוֹמַר שְׂאֵף עַל פִּי שְׁיִשְׂרָאֵל הֵם אַחֲרוֹנִים לְכָל הַנִּמְצָאִים** בפועל, שהרי האדם נברא ביום השישי, אחר בריאת כל הנבראים, אבל **בְּמַחְשַׁבָּה הֵם קְדוּמִים לְכָל**, שהרי הם שורש כל העולמות והנבראים, **וְכֵלָם לֹא נִבְרָאוּ אֶלָּא בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאוּ רֵאשִׁית** מטעם זה שהם קודמים לכל, דהיינו **בְּשִׁבְלֵי שְׁיִקְבַּל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תַעֲנוּג מֵהֵם**. וזהו המציאות הראשונה של ישראל - עצם המחשבה אלא אמלוך שהיא שורש הבריאה, שרצה למלוך על עבדיו שיקבלו עול מלכותו ברצון, ומכיון שאין מלך בלא עם, נמצא שבמחשבה זאת היו כלולים נשמות ישראל.

וְזֶהוּ 'בְּרֵאשִׁית - בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאוּ רֵאשִׁית' (בראשית רבה א א), **דִּהְיִינוּ שְׂאֵהֲבַת הַבּוֹרָא לְיִשְׂרָאֵל גְּרָמָה בְּרִיאת הָעוֹלָמוֹת. וְזוֹ הִיא אֲהָבָה הָרְאוּשׁוֹנָה** שהיא בחינת מידת החסד, **רוּצָה לוֹמַר שְׂמַחַמַּת אֲהָבָתוֹ הֵיטִיב לָהֶם וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל הָעוֹלָמוֹת**.

אֲךָ זֶה לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִיּוֹת כִּף שהנהגת העולם בפועל תהיה רק בכוחה של אהבה זאת, **כִּי לֹא הֵיוּ יְכוֹלִים** ישראל כפי שהם בגופים - בעלי גבול **לְקַבֵּל אוֹר אֵין סוּף, אוֹר צַח וּמִצְחָצַח** שהוא נעלה מכל רעיון, ואי אפשר לתפסו בשום מחשבה או שכל כיון שהוא בחינת 'אין', **וְהַכֶּרֶח לְהִיּוֹת הַצְּמִצּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין**, ומהותו שמונע מהשפע להגיע עד

שהמקבל יכין עצמו לקבלתו ויהיה ראוי לשפע זה, ולפי הכנה זו נמדדת כמות ואיכות השפע. ונמצא שגם הצמצום הוא מכח האהבה, שרצה שיהיו יכולים ומוכנים לקבל את שפע החסד.

וְכֵן תְּמִיד מְכָרְח לְהִיּוֹת לא רק בשעת הבריאה, אלא גם לאחר שנגמרה הוית הבריאה על ידי שני מידות אלו, נמשך השפע בתמידות - בכל עת על ידי השילוב של שני מידות אלו, **שְׁהֶעוֹלָמוֹת מְקַבְּלִים אֶהְבֵּת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, דְּהֵינּוּ הַשְּׁפַע, בְּבַחֲבִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי** (זוהר בראשית ז:ז) ברצוא ושוב; תנועת ההשפעה מביאה ומכריחה את תנועת הצמצום לבוא מיד אחרי התעוררות החסד לירד, כדי שיוכלו התחתונים לקבל את השפע, ותנועת הצמצום מכריחה שיחזור השפע וימשך לעולם כדי שתושלם הכוונה האלוקית להשפיע לעולם, ועל דרך הכתוב **כְּנִשְׁר יַעִיר קִנּוּ** (דברים יא, ג) **נוֹגַע וְאֵינּוּ נוֹגַע** (ירושלמי תגיגה פ"ב ה"א) שעל ידי ה'נוגע' שבתחילה, כשמגיע השפע האלוקי המחודש מאין סוף אל הנבראים, מקבל הנברא כוח חדש, וכשהשפע 'אינו נוגע' ומסתלק מעט, מתעוררת בו כלות הנפש לקבל את השפע ולזכר עצמו כדי להיות ראוי אליו, ועל ידי זה הוא שב בתשוקה מחודשת הנקרא 'אור חוזר' לבוראו, ואז שוב יכול השפע להתחדש יותר בבחינת 'נוגע' וחוזר חלילה, **וְהַכֹּל מְטַעֵם הַנּוֹזֵר שְׁלֹא הֵינּוּ יְכוּלִים לְסַבֵּל אֶהְבֵּת הָרֵאשׁוֹנָה שְׁקַדְמָה אֶל הַצְּמִצּוּם** והיא שורש לכל, **וְעַל יְדֵי כֵן שֶׁנִּתְחַבְּרוּ מִיַּד חֶסֶד וְגִבּוּרָה שֶׁהֵם הַמְטִי וְהַלֵּא מְטִי** במחשבה קדומה, **נִתְהוּ יִשְׂרָאֵל.**

וְהוּא בְּעַצֵּם מִדַּת יַעֲקֹב מִמֶּנּוּ יֵרֵד הַשְּׁפַע מבחינת 'מטי ולא מט' שכוללת את שני המידות חסד וגבורה אל מידת הרחמים שהצדיקים יכולים להשיג ולקבל, **לְפִי שֶׁהַשְּׁנֵי מַחְשְׁבוֹת רֵאשׁוֹנוֹת הֵם מִדַּת אֲבָרָהֶם חֶסֶד וְצַחֲק גְבוּרָה, וְאַחַר כֵּן נוֹלֵד יַעֲקֹב שֶׁהוּא מִדַּת הַרְחֻמְנוּת** שיש בה שילוב של חסד ודין, שמרחם על בנו ורוצה להטיב לו ולכן משפיע לו רק באופן שיכול לקבל, דהיינו במטי ולא מט, **וְזֶהוּ 'אֲבָרָהֶם הוֹלִיד אֶת יַצְחָק' אֶת כְּמוֹ "עם", דְּהֵינּוּ שְׁנֵיהֶם הוֹלִידוּ אֶת יַעֲקֹב שֶׁהוּא מִדַּת רַחֲמִים שְׁבֵא אַחַר מִדַּת הַדִּין, וְהֵיא הַתְּגַלּוֹת אֶהְבֵּת רֵאשׁוֹנָה שְׁקַדְמָה לְעוֹלָם, וְהֵיא עֲצָמָה מִתְּגַלִּית בְּמִידַת הַרַחֲמִים, נִמְצָא שְׁמִידַת הַרַחֲמִים הֵיא הַשְּׁלֵמָתָה וְגִלּוּיָהּ בְּפוּעַל שֶׁל מִידַת הָאֶהְבֵּת.**

וְזֶהוּ (שְׁעִיָּה כ"ט כ"ב) 'לַיַּעֲקֹב לְמִידַת הַרַחֲמִים אֲשֶׁר פָּדָה שְׁגִילָה וְהַשְּׁלִים אֶת אֲבָרָהֶם' אֶת מִידַת הָאֶהְבֵּת, דְּהֵינּוּ אֶהְבֵּת הָרֵאשׁוֹנָה הַנּוֹזֵר, כִּי אֶהְבֵּת הַנּוֹזֵר הֵיא בְּאֶתְפָּסֵיָא שְׁלֹא הֵיא יְכוּל לְצַאֵת מֵהַכַּח אֶל הַפוּעַל כִּיּוֹן שֶׁהוּא "אֶרֶץ צַח וּמְצוּחָצַח", וְהוֹכֵרְח לְהִיּוֹת הַצְּמִצּוּם שֶׁהוּא בַּחֲבִינַת "דִּין" לְהַעֲלִימוֹ, וְהֵנָּה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל נִתְּגַלָּה אֶפִּילוֹ בְּתוֹךְ הַבְּרִיָּאָה מִדַּת אֶהְבֵּת הַפְּנִימִית וַיִּצְתָּה מִבַּחֲבִינַת מַחְשְׁבָה שֶׁהֵיא מְכוּסָה אֶל בַּחֲבִינַת

מעשה שהוא בהתגלות, מכיון שישראל היא מידת הרחמים הכוללת את שניהם, וְזֶהוּ [על ידי כך שנתגלה מדת אהבה יכול להיות] 'יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר' (שם מט, ב), **רוֹצֵה לֹמַר עַל יְדֵי מִידַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵיא בַּחֲבִינַת הַרַחֲמִים, מִתְּגַלִּית הָאֶהְבֵּת הַפְּנִימִית, וּמִמִּילָא אֲנִי מִתְּפָאָר בְּאוֹתוֹ אֶהְבֵּת הַפְּנִימִית הַנּוֹל.** כי כאשר דרגה עליונה בהשפעת הקב"ה, מתגלית על ידי דרגה תחתונה ממנה, נעשית הדרגה העליונה בבחינת קישוט ופאר לדרגה התחתונה.

וְנִחְזֵר לְעֵינֵינוּ כִּי שְׁנֵי מַחְשְׁבוֹת הַנּוֹזֵרוֹת, דְּהֵינּוּ אֶהְבֵּת רֵאשׁוֹנָה וְהַצְּמִצּוּם, שְׁנֵיהֶם גְּרָמוֹ אֶת הַגִּילּוּי הַסּוּפִי שֶׁל הָאֶהְבֵּת כְּנִזְכָּר עַל יְדֵי בַּחֲבִינַת רַחֲמִים שֶׁהוּא מְטִי וְלֹא מְטִי. וְזֶהוּ 'וְלִלּוּי אָמַר תְּמִיךָ וְאוֹרִיךָ' וְגו' (דברים לג ח). לְוִי לְשׁוֹן לְוִיָּה וְחַבְּבוּרָה, וְהוּא קָאֵי עַל הַצְּדִיק שֶׁמְכוּנָה כֵךְ מְטַעֵם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּלַוָּה אֵלָיו מִתְּחַבֵּר בּוֹ וְשׁוֹרָה בְּלָבוֹ בְּכָל דְּרָכֵי עֲבוּדָתוֹ. וְהֵינּוּ 'תְּמִיךָ וְאוֹרִיךָ', הוּא מִדַּת יַעֲקֹב הַנִּקְרָא תֵם וְהַצְּמִצּוּם מִידַת הַגְּבוּרָה שֶׁהֵיא בַּחֲבִינַת תְּגִבּוּרַת הָאֵשׁ, וְהַמְכּוּנָה 'אוֹר', הַכֹּל לְצוּר 'אִישׁ חֲסִידֶךָ' לְעוֹרֵר מִידַת אֲבָרָהֶם, שֶׁהַכֹּל גְּרָמָה אֶהְבֵּת הָרֵאשׁוֹנָה כְּנִזְכָּר. וְזֶהוּ שְׁבַעֲשָׁרִים וְאַרְבַּעַה מְקוּמוֹת נִקְרָאוּ כְּהַנִּים לְוִים (יבמות פו), הַגֵּם שֶׁהַלְוִים הֵמָּה בְּבַחֲבִינַת יְרָאָה וְאֵלוֹ הַכְּהֻנִים הֵם בַּחֲבִינַת אֶהְבֵּת, וְהַכֹּל שְׁנִקְרָאִים הַכְּהֻנִים בְּתוֹאֵר לְוִים מְטַעֵם הַנּוֹזֵר שְׁמִידַת הָאֶהְבֵּת וּמִידַת הַדִּין מִתְּכַלְלִים יַחְדָּו בְּמִידַת הַרַחֲמִים שֶׁהֵיא מִידַת יַעֲקֹב.

וְכֵן בְּמִשְׁלַל, כְּשֶׁהָאֵב אוֹהֵב אֶת בְּנוֹ אֶהְבֵּת עֲצוּמָה, אֶף הַבֵּן קֵטָן וְאֵינּוּ יְכוּל לְסַבֵּל הָאֶהְבֵּת וְלִקְבֵּל אוֹתָהּ מכיון שהוא שרוי ב'מוחין דקטנות' כדרך הנערים ומחשבתו אינה פנויה לקבל את אהבת האב, **וְהָאֵב רוֹצֵה לְגַלּוֹת הָאֶהְבֵּת, מִכָּה אוֹתוֹ כְּדִי לְהַבִּיאֵו לְיַדִּי הַכְּנַעָה וּבוֹשָׁה מִמַּעֲשֵׂיו הַרְעִים, וְעַל יְדֵי זֶה הַתִּיּוֹנִק מְכַנִּיעַ עֲצָמוֹ מִחֲמַת הַבוֹשָׁה שְׁבוּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וּמִבִּין שְׁרַעִים הֵם וּמְכוּחַ בוֹשָׁה זֶה מְכַנִּיעַ אֶת עֲצָמוֹ לְרַצּוֹן אֲבִיו, וְעַל יְדֵי כֵן מְגַלָּה אַחַר כֵּן הָאֵב בְּהַנְּהַגְתּוֹ כְּלִפֵּי בְנוֹ מִדַּת רַחֲמָנוּת שֶׁהֵיא הַתְּגַלּוֹת אֶהְבֵּתוֹ הָרֵאשׁוֹנָה - שְׁכַבֵּר הֵיתָה קִיּוּמָת בְּתוֹךְ מַחְשְׁבַת הָאֵב, וְרַק עַכְשֵׁיו יְכוּלָה הֵיתָה לְהַתְּגַלּוֹת כְּנִזְכָּר.**

וְזֶהוּ 'בְּנִתָּה לְרַעִי מְרַחֵק', רַעִי לְשׁוֹן רַעִית וְאֶהְבֵּת. וְבְּנִתָּה' הוּא הַבְּיָנוּת וְגִלְיָת הָאֶהְבֵּת הַבְּיָנָה הֵיא כּוֹחַ הַגִּילּוּי הַמְּבִיא אֶת הַמַּחְשְׁבָה הַסְּתוּמָה וְהַמְּכוּסָה לְיַד פּוּעַל שֶׁהֵיא הַתְּגַלּוֹת וְהַתְּפַשּׁוּת, 'מְרַחֵק', רוֹצֵה לֹמַר עַל יְדֵי הַתְּרַחֲקוּת שֶׁנִּתְרַחַק מִתְּחַלָּה מִמֶּנּוּ, וְהֵיא מִידַת הַגְּבוּרָה שְׁבֵה מִצְמִצּוּמָת וּמִתְּכַסִּית הָאֶהְבֵּת, אִזּוֹ מְכַנִּיעַ הַבֵּן עֲצָמוֹ אֵלָיו וִירָא מִמֶּנּוּ, וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֵׂה רַאווִי לְקַבֵּל אֶת מִידַת הַחֶסֶד, נִמְצָא שֶׁהִירָאָה הֵיא גְּרָמָה הַתְּגַלּוֹת הָאֶהְבֵּת. וְהֵנָּה אֶצְלוֹ יִתְּבַרְךָ הַעֵבֶר וְהַעֲתִיד הַכֹּל

בְּשׁוּה, לְפִי שֶׁהוּא קוֹדֵם וְלִמְעַלָּה מִן הַזְּמַן, וְקוֹדֵם שְׁהֵינּוּ יִשְׂרָאֵל בעולם ה'יה גלוי לו כל צדיק וצדיק עם מעשיו ותורתו. לא רק נשמות הצדיקים היו גלויים לפניו, אלא כל התענוג שנמשך לו יתברך מכל מעשיהם שכבר היו קיימים במחשבה קדומה, והיינו שמתחלה פשעלה ישראל במחשבתו אף על פי שלא הייתה עדיין הבחירה בפועל כי היו נשמות הצדיקים כלולים במחשבתו יתברך, **הֵיא כְּבָר שְׁעֵשׂוּעִים לְהַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ מִכֹּל צְדִיק וּמַעֲשָׂיו** שעתידים לבחור בין טוב לרע ולחדש חידושים בתורה ובגילוי אלקות. וְזֶהוּ שְׁמִצְיָנוּ (מדרש תנחומא חוקת ח) **שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתְּעֵשֶׂע וְאוֹמַר אֶלְיַעֲזָר בְּנֵי אוֹמַר פָּרָה בַת שְׁתִּים וְכו', וּמִכָּאֵן שְׁקַדֵּם בּוֹא רַבִּי אֶלְיַעֲזָר לְעוֹלָם כְּבָר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָבַל שְׁעֵשׂוּעַ מִמֶּנּוּ וּמַחֲדוּשֵׁי תוֹרָתוֹ.**

וּבְקִאֲמַת מַעֲשֵׂה הַצְּדִיקִים שְׁעוֹשִׂים עִתָּה בְּפַעַל שְׁבָהֶם מְבִיאִים תַּעֲנוּג לְבוֹרָא יִתְּבַרְךָ, הֵם מְמַשִּׁיכִים לְמַחְשְׁבַת הַבּוֹרָא יִתְּבַרְךָ הַקְּדוּמָה אֶת הָעוֹלָם והם מביאים את אותה האהבה שמכוחה נברא העולם - אל תוך המקום והזמן שבו הם עושים את מעשיהם הטובים, **וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים שְׁעוֹשִׂים נַעֲשִׂים מְרַכְּבָה לְמַחְשְׁבַת הַבּוֹרָא יִתְּבַרְךָ, וּמִמְשִׁיכָה הַקַּב"ה** ממשיך את מחשבתו מהכח אל הפועל עליו באופן שמעשיו נהיים כצינור המחובר לראש המעיין, להוסיף ולחדש שפע לעולם מכח מחשבה זאת שרוכבת על מעשיו ונמשכת על הצדיק העובד את ה' יתברך, **וְשׁוֹרָה עֲלָיו, מַחְשְׁבָה זֹאת, שֶׁהֵיא שׁוֹרֵשׁ לְכֹל הָעוֹלָם וְכוֹחַ הַבְּרִיָּאָה שְׁלָה - שׁוֹרָה עֲלָיו וְנוֹתַנַת כּוֹחַ וְרוּחַ חַיִּים לְנַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ, לְפָאֵר אֶת קוֹנּוֹ בְּאֶהְבֵּתוֹ וִירָאָתוֹ.**

וְהֵנָּה מַחְשְׁבַת הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ הַנּוֹזֵר נִקְרָא אֵב לְמַעֲשֵׂה הַצְּדִיקִים שְׁעוֹשִׂים עִתָּה בְּפַעַל שְׁעֵנִינּוּ שֶׁל הָאֵב' הוּא הוֹלֵדָת כַּח הַמַּחְשְׁבָה, וּמַחְשְׁבָה זֹאת שֶׁהַקַּב"ה יִתְּפָאֵר בְּצִדִיקִים נוֹלֵדָת גַּם בְּמַחְשְׁבַת הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם רוֹצִים גַּם כֵן לְפָאֵר אֶת קוֹנֵם שִׁיאֵמַר עֲלֵיהֶם "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר", וְעַל יְדֵי כֵן נִתְהוּ הַצְּדִיקִים לְמַרְכְּבָה אֶל מַחְשְׁבַת הַקַּב"ה שְׁשׁוֹרָה בְּנַפְשׁוֹתֵיהֶם וּמְכוּחָה הֵם עוֹשִׂים אֶת כֹּל הַמְצוּוֹת, וְיֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂיהֶם הַטוֹבִים שֶׁהֵם הַמְשַׁכְּת גִּילּוּי אֶלְקוֹת בְּתַחְתּוֹנִים, מִכָּח מַחְשְׁבַת אֶלְקוֹת שְׁשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם.

וְזֶהוּ 'וַיֵּאֶסֶר יוֹסֵף מְרַכְּבָתוֹ' (בראשית מו כט), רוֹצֵה לֹמַר יוֹסֵף הַצְּדִיק שֶׁהוּא מִשְׁל וְשׁוֹרֵשׁ אֶל מִידַת הַהַתְּקַשְׁרוֹת שֶׁל כֹּל הַצְּדִיקִים, נַעֲשֵׂה מְרַכְּבָה בְּמַעֲשֵׂים טוֹבִים שְׁלֹו אֶל הַמַּחְשְׁבָה הַקְּדוּמָה שְׁשֵׁרְתָה עֲלָיו בְּפוּעַל עַל יְדֵי הַתְּקַשְׁרוֹת וּדְבִיקוֹתוֹ שְׁגֵרְמָה שְׁעוֹשֵׂים לְבוֹרָא יִתְּבַרְךָ, 'וַיַּעַל לְקִרְאָת יִשְׂרָאֵל אֲבִיו' נִתְעַלָּה וְהַעֲלָה אֶת הַבְּרִיָּאָה כּוֹלָה מִכָּח שֶׁהִשְׁרָה עֲלֵיהָ אֶת בַּחֲבִינַת 'יִשְׂרָאֵל' - דְּהֵינּוּ מַחְשְׁבָה הָרֵאשׁוֹנָה כְּנִזְכָּר.

יצא לאור
 כרך שלישי
 במהדורה
 המבוארת
 בראשית ב'
 תולדות - וישב

פְּרֵי צְדִיק

על התורה ומועדים
 עם
 באור משולב

לדורות רבי צדוק הכהן
 מלובלין זצ"ל

התנאים

את ריבנות החזקה

עם תורתו המאירה של רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל

היום של תורה

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

מתמחה

הושלם הקטן!

תורת משה המבואר עם ביאור משולב לרבינו משה אלשיך:

האלשיך הקדוש
 חשיב חיים אלשיך
 יצאנו בארץ ישראל
 וזוהי חכמתו ופניו
 נשמתו וזוהי
 חכמתו ופניו
 נשמתו וזוהי

תורת משה
 המבואר
 עם ביאור משולב
 לרבינו משה אלשיך
 חלק א' - תורה
 חלק ב' - משנה
 חלק ג' - מנחה
 חלק ד' - מנחה
 חלק ה' - מנחה
 חלק ו' - מנחה
 חלק ז' - מנחה
 חלק ח' - מנחה

וכבר הכתיר הרב החיד"א את האלשיך הקדוש:

המפרש הגדול של אהררונים

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

ישם נבְּרָח מֵעֵין לוֹ זוהר הכתר והכבוד

מעין בהיר המבאר
את דברי הזוהר הקדוש
בביאור עמוק מחודד ומזוכך

מוטיבוא

השתוקקות עולמית לשלהבת רבי שמועון

הכרכים שראו אור עולם עד עתה:

זדה המבאר במדברי א (במדבר-נשא א)
זדה המבאר במדברי ב (נשא ב)
זדה המבאר במדברי ג (בזעלותך-קידוש)
זדה המבאר במדברי ד (חוקת-בלק א)
זדה המבאר במדברי ה (בלק ב)
זדה המבאר במדברי ו (אחזק-ילך)

זדה המבאר הקרא א (יקרא)
זדה המבאר הקרא ב (ע-שמיני)
זדה המבאר הקרא ג (תרי"ג-סעודת)
זדה המבאר הקרא ד (אחרי מות)
זדה המבאר הקרא ה (קדושים-אמר א)
זדה המבאר הקרא ו (אמר ב-בחוקת)

תקני הזוהר חלק ג (י"ה-י"ט)
תקני הזוהר חלק ד (כ-כ"א)
תקני הזוהר חלק ה (כ"ב-כ)
סט זדה המבאר ספרא רצועותא (כ"ד)
זדה המבאר שמת א (שמות-וארא)
זדה המבאר שמת ב (כא בשלח)

סט זדה המבאר אירא רבא (כ"ה)
זדה המבאר אירא וטא
זדה המבאר גלות האירא
זדה המבאר אירא דמשכנא
תקני הזוהר חלק א (תקנות)
תקני הזוהר חלק ב (א-י"ז)

להשיג בחנויות הספרים

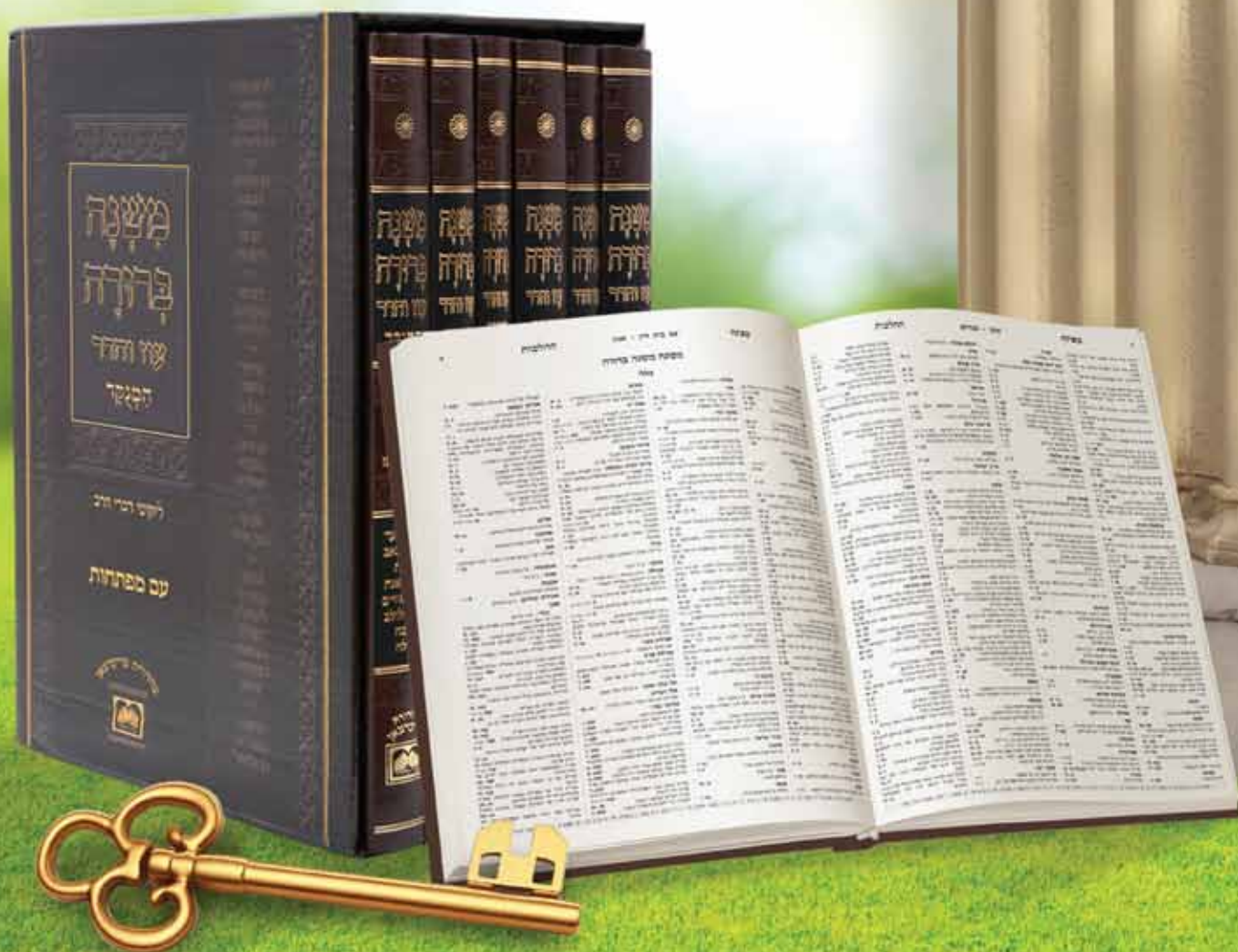
מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

שֵׁשׁ הַשָּׁעֵרִים נִפְתָּחִים:

משנה ברורה

עם המפתח המפואר

מהדורה חדשה של המשנה ברורה המפואר 'עוז והדר' בתוספת מפתחות מפוארים ומפורטים על כל ההלכות המובאות במשנ"ב, ביאור ושעה"צ בנוסף לשלל מעלות המהדורה המנופה ומזוקקת, עם מראה מקומות והוספות רבות

מסעי

היום של תורה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

אומנות הענווה

טעמים של 'לעתיד לבוא'

בת עין המבואר - אור אין סוף של הכנעה וענווה

ענווה היא תכלית כל המדרגות, וצריך לבארה. שר הענווה הרה"ק רבי **אברהם דוב** זיע"א **מאווריטש** סולל באומנות אומן דרכים של הכנעה אמיתית כאין, כאשר לא די שהיא עוקרת את השלימזליות והענווה הפסולה, אלא אדרבה, הענווה נתעלית להיותה מזרז ראשון במעלה להתחדשות, שמחה ואור בהיר בעבודת הבורא "**יוסיפו ענווים בה' שמחה**" מהדורת פאר | אגרות וליקוטים נבחרים | ביאורי החסידות | ציוני החסידות | פרקי תולדות מורחבים ומאירים | שער המפתחות

בת עין המבואר
מהדורה חדשה ללא ביאור
פורמט גדול | פורמט קטן

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66